

การเปรียบเทียบสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระหว่างสมาชิกสหกรณ์ในเขต
และนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด จังหวัดเชียงใหม่

A SOCIO-ECONOMIC COMPARISON AMONG COOPERATIVE MEMBERS
INSIDE AND OUTSIDE PHRAO LAND SETTLEMENT
COOPERATIVE, LTD., CHIANG MAI PROVINCE

นายประพจน์ โกคา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์
พ.ศ. 2546

ลิขสิทธิ์ของโครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
โครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์สหกรณ์)

ปริญญญา

เศรษฐศาสตร์สหกรณ์

เศรษฐศาสตร์และสหกรณ์การเกษตร

สาขาวิชา

ภาควิชา

เรื่อง การเปรียบเทียบสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระหว่างสมาชิกสหกรณ์ในเขตและ
นอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด จังหวัดเชียงใหม่
A SOCIO-ECONOMIC COMPARISON AMONG COOPERATIVE MEMBERS
INSIDE AND OUTSIDE PHRAO LAND SETTLEMENT COOPERATIVE, LTD.,
CHIANG MAI PROVINCE

นามผู้วิจัย นายประพจน์ โสภา

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร.รัตนา โพธิ์สุวรรณ)

วันที่ 11 เดือน ก.ค. พ.ศ. 2546

กรรมการที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชูศักดิ์ จันทนพิศ)

วันที่ 11 เดือน ก.ค. พ.ศ. 46

กรรมการที่ปรึกษา

(อาจารย์น้ำเพชร วินิจชัยกุล)

วันที่ 11 เดือน ก.ค. พ.ศ. 46

หัวหน้าภาควิชา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิรัช ตันวัฒนากุล)

วันที่ 11 เดือน ก.ค. พ.ศ. 2546

โครงการบัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทองวุฒิ เพ็ชรประดับ)

รองประธานกรรมการโครงการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติหน้าที่แทน

ประธานกรรมการโครงการบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 21 เดือน ก.ค. พ.ศ. 46

บทคัดย่อ

บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ เสนอต่อโครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ ความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์

การเปรียบเทียบสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระหว่างสมาชิกสหกรณ์ในเขต
และนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด จังหวัดเชียงใหม่

โดย

นายประพจน์ โกคา

กรกฎาคม 2546

ประธานกรรมการที่ปรึกษา: อาจารย์ ดร.รัตนา โพธิ์สุวรรณ

ภาควิชา/คณะ: ภาควิชาเศรษฐศาสตร์และสหกรณ์การเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์ที่อยู่ในเขตและนอกเขตพื้นที่สหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด 2) เปรียบเทียบสภาพเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์ที่อยู่ในเขตและนอกเขตพื้นที่สหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด 3) ศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกในเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด จ.เชียงใหม่ ต่อการจัดที่ดินของกรมส่งเสริมสหกรณ์ และศึกษาปัญหาและอุปสรรคของสมาชิกในการดำรงชีพและประกอบอาชีพ ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มตัวอย่างของสมาชิกสหกรณ์ในเขตและนอกเขตพื้นที่สหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด จำนวนกลุ่มละ 97 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Sampling) โดยทำการรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ SPSS/PC⁺ ซึ่งสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ไคสแควร์ และ t-test

จากการศึกษา พบว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้งสองกลุ่มมีสภาพทางสังคมส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน คือ เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี การศึกษาระดับ ป.1 - ป.6 มีจำนวนคนในครัวเรือน 3 - 4 คน มีประสบการณ์ประกอบอาชีพทางการเกษตร 31 - 40 ปี แต่สมาชิกในเขตมีการเอื้ออาทรต่อชุมชนโดยการปลูกป่า ส่วนสมาชิกนอกเขตเป็นการอนุรักษ์แหล่งน้ำ

ในด้านเศรษฐกิจพบว่า ผู้ให้ข้อมูลในเขตมีการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยปลูกถั่วเหลืองเป็นส่วนใหญ่ มีรายได้ภาคเกษตรเฉลี่ย 58,357.79 บาทต่อปี มีรายจ่ายภาคเกษตรเฉลี่ย

18,065.98 บาทต่อปี มีรายได้นอกภาคเกษตรเฉลี่ย 55,902.06 บาทต่อปี มีรายจ่ายนอกภาคเกษตรเฉลี่ย 43,610.83 บาทต่อปี มีทรัพย์สินเฉลี่ย 314,224.26 บาทต่อปี แหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพใช้เงินทุนของตนเองเป็นอันดับแรก และมีหนี้จากการประกอบอาชีพภาคเกษตรเฉลี่ย 44,525.77 บาทต่อปี สำหรับผู้ให้ข้อมูลนอกเขตมีการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยปลูกถั่วเหลืองเป็นส่วนใหญ่เช่นกัน แต่มีรายได้ภาคเกษตรเฉลี่ย 43,460.32 บาทต่อปี มีรายจ่ายภาคเกษตรเฉลี่ย 15,412.37 บาทต่อปี และมีรายได้นอกภาคเกษตรเฉลี่ย 43,475.78 บาทต่อปี มีรายจ่ายนอกภาคเกษตรเฉลี่ย 32,695.10 บาทต่อปี มีทรัพย์สินเฉลี่ย 146,662.89 บาทต่อปี ใช้เงินทุนของตนเองในการประกอบอาชีพเป็นอันดับแรก และมีหนี้จากการประกอบอาชีพภาคเกษตรเฉลี่ย 15,350.51 บาทต่อปี

สำหรับปัญหาและอุปสรรค พบว่า สมาชิกในเขตประสบปัญหาอุปสรรคในด้านต่าง ๆ คือ ที่ดินทำกินที่ได้รับจัดสรรจากทางราชการไม่เพียงพอ ปัจจัยพื้นฐานและแหล่งน้ำที่ทางราชการจัดสร้างให้ไม่เพียงพอและไม่เหมาะสมกับการประกอบอาชีพ ขั้นตอนการออกเอกสารสิทธิ์ล่าช้าและยุ่งยาก และราคาผลผลิตตกต่ำ ส่วนสมาชิกนอกเขตประสบปัญหาอุปสรรคด้านต่าง ๆ คือ ขาดที่ดินทำกินเป็นของตนเอง อยากให้ทางราชการจัดนิคมสหกรณ์เพิ่ม ราคาผลผลิตตกต่ำ และขาดเจ้าหน้าที่ของทางราชการในการให้คำแนะนำส่งเสริมอย่างจริงจังและใกล้ชิด

สำหรับการเปรียบเทียบสภาพทางสังคม พบว่า ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = 0.01$

สำหรับอายุ สถานภาพการสมรส จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ประสบการณ์ประกอบอาชีพ การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ การฝึกอบรม การมีส่วนร่วมในสังคม ความเอื้ออาทรต่อชุมชน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อเปรียบเทียบสภาพทางเศรษฐกิจ พบว่า จำนวนพื้นที่เดิมที่เข้าครอบครอง จำนวนพื้นที่ปัจจุบันที่เข้าครอบครอง การใช้ประโยชน์ที่ดินที่ถือครอง รายได้ในภาคการเกษตร รายจ่ายนอกภาคการเกษตร ทรัพย์สินและหนี้ที่เกิดจากการประกอบอาชีพและการดำรงชีพในภาคการเกษตร มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = 0.01$

สำหรับรายได้นอกภาคการเกษตร รายจ่ายในภาคการเกษตรและหนี้ที่เกิดจากการประกอบอาชีพและการดำรงชีพนอกภาคการเกษตรไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ABSTRACT

Abstract of thesis submitted to the Graduate School Project of Maejo University in partial fulfillment of the requirements for degree of Master of Science in Cooperative Economics

A SOCIO-ECONOMIC COMPARISON AMONG COOPERATIVE MEMBERS
INSIDE AND OUTSIDE PHRAO LAND SETTLEMENT
COOPERATIVE, LTD., CHIANG MAI PROVINCE

By
PRAPRUT PHOKA
JULY 2003

Chairman: Dr. Ratana Pothisuwan

Department/Faculty: Department of Agricultural Economics and Cooperative
Faculty of Agricultural Business

This research aimed to 1) identify socio-economic characteristics of the cooperative members who lived inside and outside the areas of Phrao Land Settlement Cooperative, Ltd., 2) compare socio-economic characteristics between the members of the two groups, and 3) study opinion of the members about land usage management of the Department of Cooperative Extension, problems and threats of their occupations and life-earning. The respondents were the Phrao Land Settlement Cooperative Ltd., members who lived inside and outside the cooperative's area. Ninety-seven samples were drawn from each group by means of multi-stage sampling procedure. Scheduled interview was used to collect the data. The data were processed by SPSS/PC⁺ using percentage, frequency, Chi-square and t-test.

It was found that most of respondents in the two groups had no significant difference in terms of their social characteristics. Most of the respondents in the two groups were male, aged between 41-50 years old, who finished primary education, had 3-4 family members, and had about 31-40 years of experience

in agricultural career. The respondents in the cooperative's area expressed their concern to the community by foresting while the group who lived outside preserved the reservoirs.

In economic aspect, the respondents in the cooperative's area utilized their land by growing soybean. They had 58,357.79 baht/year of income from farm while farming expense was 18,065.98 baht/year. They also had 55,902.06 baht/year of off-farm income while the expense for it was 43,610.83 baht/year, on average. The respondents had an average value of assets of 314,224.26 baht/year. Their own money was the first priority to use for investment. They still had an average 44,525.77 baht/year of debt annually.

For the members who lived outside the cooperative area, it was found that most of them grew soybean also. They had an average of 43,460.32 baht/year of income from farm while farming expense was 15,412.37 baht/year, off-farm income was 43,475.78 baht/year and expense was 32,695.10 baht/year, on average. They had an average value of 146,662.89 baht of assets. Their own money was the first priority to use of investment. They still had an average of 15,350.51 baht of debt per year.

With respect to problem and threats, the respondents in the area had opinion that the agricultural land allocated by the government was not large enough for farming. The infrastructure and reservoirs allocated was not enough and not appropriate for farming as well. Documentary process was complicated and took too much time. The price of farm produce was low. The respondents outside the area had problem of not having their own farm land. They wished the government to expand the cooperative area. Their produce's price was low. Lack of government's officials to closely support and give advice.

Comparing the social variable, it was found that education and the member of family members between the two groups of respondents were significantly different.

For the variables of age, marital status, occupation, experience, communication with government's agency, training, experience community participation,

and community concern, there was no significant difference of social variables between the two groups of respondents.

Comparing among the variables of land occupation, land usage, farm income, off-farm expense, assets and debts stemming from farming and earning life, there was significant difference of these economic variables between the two groups of respondents.

For the variables of off-farm income, farm expenditure, and debts from off-farm occupation, there was not significant difference between the two groups of respondents.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานี้สำเร็จลงไปได้ด้วยดี โดยได้รับความกรุณาจากคณะกรรมการที่ปรึกษาที่ประกอบด้วย อาจารย์ ดร.รัตนา โพธิ์สุวรรณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชูศักดิ์ จันทรศิริ และอาจารย์น้ำเพชร วิณิชยกุล และอาจารย์ ดร.บงกชมาศ คลัคฆ์ ที่ได้ให้คำแนะนำช่วยเหลือในการตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์ แก่ผู้ศึกษาโดยตลอดจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ รวมทั้งอาจารย์ในคณะธุรกิจการเกษตรทุกท่านที่ให้ข้อเสนอแนะแก่วิจัยด้วยดีตลอดการทำวิจัย จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยขอโน้มรำลึกถึงพระคุณบิดา มารดาที่เป็นแรงบันดาลใจให้ผู้วิจัยได้ตั้งใจศึกษาจนสำเร็จตามความมุ่งหมาย พร้อมทั้งพี่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ ที่ช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการจัดทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้จนสำเร็จลงไปได้ด้วยดี

ประพฤทธิ์ โกคา

กรกฎาคม 2546

สารบัญเรื่อง

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญเรื่อง	(9)
สารบัญตาราง	(11)
สารบัญภาพ	(14)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	2
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	5
บทที่ 2 การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง	8
นโยบายที่ดินของรัฐ	8
การจัดที่ดินโดยวิธีการสหกรณ์นิคม	11
ภาระหน้าที่ของสหกรณ์	16
ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมชนบทไทย	18
บทบาทของสหกรณ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม	19
หน้าที่ความรับผิดชอบของนิคมสหกรณ์ฟาร์ม	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	25
ภาคสรุป	31
กรอบแนวความคิดในการวิจัย	33
สมมติฐานการวิจัย	34
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	35
สถานที่ที่ดำเนินการวิจัย	35
ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง	35
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	38

สารบัญเรื่อง (ต่อ)

	หน้า
การทดสอบแบบสอบถาม	38
วิธีการรวบรวมข้อมูล	39
การวิเคราะห์ข้อมูล	40
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์	42
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและการเปรียบเทียบสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด	42
ตอนที่ 2 ความคิดเห็น ปัญหาและอุปสรรคของสมาชิกในเขตสหกรณ์นิคม พร้าว จำกัด	76
ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน	77
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	83
สรุปผล	83
อภิปรายผล	87
ข้อเสนอแนะ	89
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	89
ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป	90
บรรณานุกรม	92
ภาคผนวก	95
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	96
ภาคผนวก ข ประวัติผู้วิจัย	105

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนตัวอย่างสมาชิกที่อยู่ในเขตพื้นที่นิคมสหกรณ์พร้าว	37
2	จำนวนตัวอย่างสมาชิกที่อยู่นอกเขตพื้นที่นิคมสหกรณ์พร้าว	37
3	จำนวนและร้อยละของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด จำแนกตามเพศ	43
4	จำนวนและร้อยละของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด จำแนกตามอายุ	44
5	จำนวนและร้อยละของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด จำแนกตามระดับการศึกษา	45
6	จำนวนและร้อยละของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด จำแนกตามสถานภาพการสมรส	46
7	จำนวนและร้อยละของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด จำแนกตามจำนวนคนในครัวเรือนทั้งหมดและจำนวนคนในครัวเรือนที่ทำงาน ในภาคการเกษตร	47
8	จำนวนและร้อยละของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด จำแนกตามประสบการณ์ในการประกอบอาชีพเกษตร	48
9	จำนวนและร้อยละของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด จำแนกตามระยะเวลาการถือครองที่ดิน	49
10	จำนวนและร้อยละของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด จำแนกตามจำนวนครั้งในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ	50
11	จำนวนและร้อยละของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด จำแนกตามรายละเอียดของกิจกรรมในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ	51
12	จำนวนและร้อยละของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด จำแนกตามการรับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการสหกรณ์หรือเกี่ยวกับการเกษตร	52
13	จำนวนและร้อยละของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด จำแนกตามการทำหน้าที่ในสังคมหรือชุมชน	53
14	จำนวนและร้อยละของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด จำแนกตามความเชื่ออาหารต่อชุมชน	54

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
15	จำนวนและร้อยละของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด จำแนกตามประเภทของเอกสารสิทธิในปัจจุบัน	55
16	จำนวนและร้อยละของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด จำแนกตามจำนวนพื้นที่ที่ครอบครองเดิมและในปัจจุบัน	56
17	จำนวนและร้อยละของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด จำแนกตามจำนวนพื้นที่ที่เช่าที่ดินทำการเกษตรในปัจจุบัน	57
18	จำนวนและร้อยละของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด จำแนก ตามการใช้ประโยชน์ในที่ดินเดิมและในปัจจุบัน	58
19	ปัจจัยพื้นฐานที่มีอยู่ในที่ดินที่ได้ครอบครอง ของสมาชิกในเขตและนอกเขต สหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด เดิมและในปัจจุบัน	59
20	การใช้ประโยชน์จากคลองหรือแหล่งน้ำที่รัฐจัดสร้างให้ในการประกอบอาชีพการ เกษตรของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด	60
21	ลักษณะพื้นที่ที่ถือครองของสมาชิกสหกรณ์ในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคม พร้าว จำกัด	61
22	แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด	62
23	การใช้แรงงานในการทำการเกษตร ของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคม พร้าว จำกัด	63
24	ความสามารถในการใช้ที่ดินที่ครอบครองประกอบอาชีพทางการเกษตรในช่วงระยะ เวลาหนึ่งปี ของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด เดิมและ ในปัจจุบัน	64
25	รายได้และค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการประกอบอาชีพในภาคเกษตร ของสมาชิกในเขต และนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด	65
26	รายได้และค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตร ของสมาชิกใน เขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด	67
27	ค่าใช้จ่ายนอกภาคเกษตร ของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด	68
28	มูลค่าทรัพย์สินที่มีอยู่ ของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด	69

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
29	แหล่งเงินออม ของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด	70
30	จำนวนเงินออม ของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด	71
31	แหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพและการดำรงชีพ ของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด	72
32	จำนวนเงินลงทุนที่ใช้ในการประกอบอาชีพและการดำรงชีพ ของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด	73
33	จำนวนหนี้สินทั้งหมดที่เกิดจากการประกอบอาชีพและการดำรงชีพในภาคการเกษตร ของสมาชิกสหกรณ์ในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด	74
34	จำนวนหนี้สินทั้งหมดที่เกิดจากการประกอบอาชีพและการดำรงชีพนอกภาคเกษตรของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด	75
35	ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ในเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด ในการเข้าครอบครองพื้นที่	76
36	การทดสอบค่าทางสถิติ Chi-Square ของสภาพทางสังคม ของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด	78
37	เปรียบเทียบความแตกต่างของสภาพเศรษฐกิจ ของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด	82

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

33

บทที่ 1
บทนำ
(INTRODUCTION)

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม พื้นที่ประมาณ 132,051,209 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 41.18 ของพื้นที่ทั้งประเทศ เป็นพื้นที่ถือครองทางการเกษตร (ศูนย์สถิติการเกษตร, 2538) ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศประมาณร้อยละ 61.44 ของประชากรทั้งประเทศ ประกอบอาชีพทางการเกษตร ภาพโดยรวมของสังคมของประเทศจึงเป็นสังคมชนบทมิใช่สังคมเมือง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย จึงได้มีการพัฒนาในภาคการเกษตรในชนบทมาโดยตลอด ทั้งนี้เพื่อเป็นการปรับปรุงระบบการผลิตเพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้มีอัตราเฉลี่ยที่สูงขึ้น ให้มีการผลิตการเกษตรในอัตรา ปริมาณ และชนิดที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและนอกประเทศ ตลอดจนยังได้มุ่งเน้นให้มีการนำที่ดินรกร้างว่างเปล่าของรัฐมาพัฒนา ปรับปรุง จัดสร้างปัจจัยพื้นฐานและแหล่งน้ำ ให้มีความเหมาะสมกับการประกอบอาชีพทางการเกษตร เพื่อจัดให้ราษฎรที่ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองหรือมีเพียงเล็กน้อยไม่พอแก่การครองชีพได้มีที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ยกกระดับมาตรฐานการครองชีพให้สูงขึ้น รวมทั้งมีการพัฒนาบุคลากรภาคการเกษตรให้มีความรู้ ความสามารถทั้งทางด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ใช้ประกอบอาชีพ และการพัฒนาคุณภาพชีวิต

เนื่องจากประชากรในภาคการเกษตรเป็นชนบท มีฐานะที่ยากจน และมีการศึกษาในระดับต่ำ และจากอดีตที่ผ่านมาระบบเศรษฐกิจในชนบทของประเทศค่อยๆ เปลี่ยนจากระบบเศรษฐกิจเพื่อเลี้ยงตัวเอง (subsistence economy) สู่ระบบเศรษฐกิจเพื่อการค้า (commercial economy) เมื่อต้องการผลิตให้ได้มากก็ต้องใช้ทุนเพิ่มขึ้น ซึ่งแต่เดิมยังไม่มียศการเครดิตรูปใดที่จะให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรได้ เกษตรกรจึงต้องกู้เงินจากพ่อค้าในท้องถิ่น โดยเสียดอกเบี้ยในอัตราสูงนอกจากนี้บางรายก็ยังใช้วิธีตกข้าวและให้ซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ ซึ่งเกษตรกรเป็นฝ่ายเสียเปรียบอยู่เสมอ ภาวะเช่นนี้ทำให้เกษตรกรไม่สามารถปลดปล่อยหนี้สินได้ ประกอบกับการ ทำนาต้องอาศัยธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่จึงได้ผลไม่แน่นอน บางครั้งผลผลิตเสียหายติดต่อกันดอกเบี๋ยทบต้นเงินพอกพูนมากขึ้น ในที่สุดลูกหนี้ต้องโอนกรรมสิทธิ์ที่นาให้แก่เจ้าหนี้ และกลายเป็นผู้เช่านาหรือเร่ร่อนไม่มีหลักแหล่งทำกิน จึงเป็นการยากที่จะช่วยคนเหล่านี้ให้กลับมีฐานะมั่นคงได้ (กรมส่งเสริมสหกรณ์ 2533: 17-19) ในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร รัฐบาลได้ใช้ระบบการรวมกลุ่ม คือ ระบบสหกรณ์เพื่อช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2459 ปัจจุบันได้มีการแบ่งสหกรณ์ออกเป็น 6 ประเภท ตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งและแก้ไขปัญหาของมวลสมาชิก ได้แก่

1. ประเภทสหกรณ์การเกษตร (agriculture co - operative)
2. ประเภทสหกรณ์นิคม (land settlement co - operative)
3. ประเภทสหกรณ์ประมง (fishery co - operative)
4. ประเภทสหกรณ์ออมทรัพย์ (thrift and credit co - operative)
5. ประเภทสหกรณ์ร้านค้า (consumers ' co - operative)
6. ประเภทสหกรณ์บริการ (service co - operative)

ความสำคัญของปัญหา (Significance of the Problem)

กรมส่งเสริมสหกรณ์นอกจากจะมีภารกิจหลักในการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์ประเภทต่าง ๆ แล้ว ยังมีหน้าที่ในการจัดที่ดินให้แก่ราษฎรโดยวิธีการสหกรณ์อีกอย่างหนึ่ง ทั้งนี้จากการที่เกษตรกรประสบปัญหาในเรื่องที่ดินทำกิน ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง มีการบุกรุกพื้นที่สงวนต่าง ๆ เช่น ป่าสงวนแห่งชาติ ที่สาธารณประโยชน์ เป็นต้น การไม่มีที่ดินทำกินเป็นเหตุให้เกษตรกรบางส่วนอพยพเข้าสู่เมืองหลวงเพื่อหางานทำ ก่อให้เกิดปัญหาการว่างงาน ปัญหาเศรษฐกิจ และ ปัญหาทางสังคม

เพื่อเป็นการสนองนโยบายของรัฐในการแก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินทำกิน กรมส่งเสริมสหกรณ์จึงได้ดำเนินการจัดตั้งสหกรณ์นิคมขึ้นในพื้นที่ต่าง ๆ โดยได้ดำเนินการใน 3 รูปแบบ ตามลักษณะการได้มาซึ่งที่ดิน (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2530) คือ

ก. ในรูปแบบสหกรณ์นิคม เป็นการจัดที่ดินซึ่งได้จำแนกเป็นที่จัดสรรเพื่อเกษตรกรรวมเป็นการดำเนินการโดยอาศัยบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 สหกรณ์นิคมที่จัดตั้งขึ้นในรูปนี้ ได้ตั้งขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2481 ในท้องที่จังหวัดเชียงใหม่ ปัจจุบันมีสหกรณ์ในรูปนี้ทั้งสิ้น 37 โครงการ

ข. ในรูปสหกรณ์การเช่าซื้อที่ดิน ซึ่งเป็นการจัดที่ดินที่โดยใช้งบประมาณของทางราชการ ซื้อที่ดินเอกชนมาจัดให้เกษตรกรได้มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ปัจจุบันสหกรณ์ในรูปนี้ ทั้งสิ้น 10 โครงการ

ค. ในรูปสหกรณ์การเช่าที่ดิน ซึ่งเป็นการจัดที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ที่เสื่อมโทรม ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2513 และวันที่ 13 สิงหาคม 2517 ปัจจุบันสหกรณ์ในรูปนี้ทั้งสิ้น 14 โครงการ

ในท้องที่จังหวัดเชียงใหม่ ได้มีการจัดตั้งนิคมสหกรณ์ขึ้นรวมทั้งสิ้น 4 นิคมสหกรณ์ 2 รูป ซึ่งในรูปสหกรณ์นิคมจะเป็นการนำที่ดินรกร้างว่างเปล่า เช่น ที่นิคมสหกรณ์สันทราย หรือพื้นที่ป่าเตรียมการ เช่น ที่นิคมสหกรณ์พร้าว และที่นิคมสหกรณ์แม่แตง (ป่าพร้าว, ป่าแม่แตง) มาจัดให้แก่ราษฎรที่ไม่มีที่ดิน หรือมีเพียงเล็กน้อยไม่เพียงพอแก่การประกอบอาชีพได้มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ส่วนในรูปสหกรณ์การเช่าที่ดินคือ นิคมสหกรณ์แม่แจ่มจะเป็นการนำพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่เสื่อมโทรมราษฎรบุกรุกเข้าครอบครองทำประโยชน์จนหมดสภาพป่ามาดำเนินการ ซึ่งการจัดที่ดินโดยวิธีการสหกรณ์ในจังหวัดเชียงใหม่ทั้ง 2 รูปนี้ โดยรวมแล้วสภาพที่ดิน เป็นที่ดินที่ไม่ค่อยสมบูรณ์มากนักการคมนาคมไม่สะดวก ขาดแหล่งน้ำ ไม่มีการพัฒนาหรือส่งเสริมการประกอบอาชีพ

นิคมสหกรณ์พร้าว เป็นนิคมสหกรณ์ที่ได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2509 มีพื้นที่โครงการทั้งหมด 67,082 ไร่ เป็นพื้นที่ที่จัดสรรให้แก่สมาชิก 50,000 ไร่ โดยจัดให้สมาชิกเข้าครอบครองรายละไม่เกิน 20 ไร่ และพื้นที่ไม่สามารถจัดสรรได้ประมาณ 13,417 ไร่ กันไว้เป็นป่าไม้ส่วนกลาง 13,417 ไร่ กันไว้เพื่อสาธารณประโยชน์และกิจการนิคม 3,665 ไร่ (นิคมสหกรณ์พร้าว, 2540: 3) ครอบคลุม 9 ตำบล คือ ตำบลแม่ปิง ตำบลแม่แวน ตำบลเชื่อนผาก ตำบลน้ำแพร่ ตำบลป่าตุ่ม ตำบลป่าใหม่ ตำบลทุ่งหลวง ตำบลบ้านโป่งและตำบลสันทราย สหกรณ์มีจุดมุ่งหมายที่จะสร้างความกินดีอยู่ดีให้แก่สมาชิก ช่วยขจัดปัญหาด้านเศรษฐกิจ และสังคม ดังนั้นการที่จะทราบว่าจุดมุ่งหมายของนิคมประสบความสำเร็จหรือไม่ จึงต้องเปรียบเทียบสภาพเศรษฐกิจและสังคมระหว่างสมาชิกสหกรณ์นิคม กับผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสหกรณ์นิคม เพื่อที่จะนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายในการดำเนินงานของ สหกรณ์นิคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objective of the Study)

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. ศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์ที่อยู่ในเขตและนอกเขตพื้นที่สหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด
2. เปรียบเทียบสภาพเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์ที่อยู่ในเขตและนอกเขตพื้นที่สหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด
3. ศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกในเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ ต่อการจัดที่ดินของกรมส่งเสริมสหกรณ์ และศึกษาปัญหาและอุปสรรคของสมาชิกในการดำรงชีพและประกอบอาชีพ

ขอบเขตของการวิจัย (Scope of Study)

ในการวิจัยครั้งนี้จะศึกษาประชากรที่อยู่ในพื้นที่สหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด ในท้องที่อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ จะมีอยู่ 11 ตำบล โดยพื้นที่ในเขตนิคมสหกรณ์พร้าว จำกัด จะครอบคลุม 9 ตำบล คือ ตำบลแม่บั้ง ตำบลแม่แวน ตำบลเขื่อนผาก ตำบลน้ำแพร่ ตำบลป่าดุ่ม ตำบลป่าไผ่ ตำบลทุ่งหลวง ตำบลบ้านโป่ง และตำบลสันทราย ส่วนพื้นที่ที่เหลืออีก 2 ตำบล คือ ตำบลเวียง และตำบลโหล่งขอด จะเป็นพื้นที่อยู่นอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด ดังนั้น ในการวิจัยตามวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อ ครั้งนี้ จึงทำการศึกษาเฉพาะประชากรที่อยู่ในพื้นที่สหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด จำนวน 9 ตำบล และที่อยู่นอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด จำนวน 2 ตำบล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (Expected Results)

1. ได้ทราบสภาพเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์ที่อยู่ในเขตและนอกเขตพื้นที่สหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด เพื่อนำข้อมูลไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายในการดำเนินงานของสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด

2. ได้ทราบถึงความแตกต่างทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์ ที่อยู่ในเขตและนอกเขตพื้นที่สหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด เพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนจัดสรรที่ดินของรัฐ และปรับปรุงส่งเสริมการพัฒนาอาชีพของสมาชิกสหกรณ์นิคมต่อไป

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

(Operation Definition)

เพื่อให้งานวิจัยฉบับนี้มีขอบเขตที่ชัดเจนและมีความเข้าใจที่ถูกต้องในความหมายของศัพท์ที่ใช้จึงกำหนดความหมายเฉพาะไว้ดังนี้

เขตนิคม หรือ เขตนิคมสหกรณ์ หรือ เขตจัดนิคมสหกรณ์ หมายถึง เขตที่ดินที่มีพระราชกฤษฎีกา ให้กรมส่งเสริมสหกรณ์จัดที่ดินให้แก่ราษฎรในนิคมสหกรณ์พร้าว อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

สหกรณ์นิคม หมายถึง สหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด

สมาชิกในเขต หมายถึง สมาชิกสหกรณ์ที่อยู่ในพื้นที่สหกรณ์นิคม พพร้าว จำกัด

สมาชิกนอกเขต หมายถึง สมาชิกสหกรณ์การเกษตรอื่นที่ไม่อยู่ในพื้นที่สหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด

กรรมสิทธิ์ในที่ดิน หมายถึง สมาชิกสหกรณ์นิคมมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิในที่ดินเป็นของตนเอง

สภาพทางสังคม หมายถึง สภาพทางสังคมซึ่งขึ้นอยู่กับ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพทางสมรส จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ การฝึกอบรม การมีส่วนร่วมในสังคม ความเชื่ออาทรต่อชุมชน

ระดับการศึกษา หมายถึง วุฒิการศึกษาสูงสุดที่ผู้ให้ข้อมูลได้ศึกษาเล่าเรียนในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งของรัฐ และ เอกชน

สถานภาพการสมรส หมายถึง สถานภาพการเป็นโสด สมรสแล้ว เป็นหม้าย หรือหย่าร้าง

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน หมายถึง จำนวนบุคคลที่อาศัยในครอบครัวของสมาชิกสหกรณ์ผู้ให้ข้อมูลในปัจจุบัน

ประสบการณ์ประกอบอาชีพเกษตร หมายถึง ระยะเวลาการประกอบอาชีพเกษตรนับจำนวนปี ตั้งแต่เริ่มจนถึงปัจจุบัน

การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ หมายถึง จำนวนครั้งที่สมาชิกติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อขอคำแนะนำงานราชการและปัญหาต่าง ๆ เช่น ติดต่อกับเอกสารที่ดิน ขอคำแนะนำเกี่ยวกับการทำสัญญาค้าประกัน ขอคำแนะนำเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ เป็นต้น

การฝึกอบรม หมายถึง สหกรณ์ให้การศึกษอบรมแก่สมาชิก

การมีส่วนร่วมในสังคม หมายถึง การมีเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เช่น การออกเสียงเลือกตั้ง การเป็นกรรมการของชุมชน

การเอื้ออาทรต่อชุมชน หมายถึง การช่วยเหลือชุมชนในด้านต่าง ๆ คือ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน ได้แก่ มีการกำหนดพื้นที่ป่าชุมชน มีการปลูกป่าทดแทน ส่งเสริมการใช้ปุ๋ย-วัสดุจากธรรมชาติในการเกษตร มีการอนุรักษ์แหล่งน้ำ และการแยกขยะก่อนทิ้ง

สภาพทางเศรษฐกิจ หมายถึง สภาพทางเศรษฐกิจของสมาชิกนิคมสหกรณ์ ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะการถือครองที่ดิน จำนวนพื้นที่การถือครอง การใช้ประโยชน์ในที่ดิน การใช้แรงงานรายได้ภาคการเกษตร รายได้นอกภาคการเกษตร รายจ่ายภาคการเกษตร รายจ่ายนอกภาคการเกษตร ทรัพย์สิน ภาวะหนี้สิน เป็นต้น

ลักษณะการถือครองที่ดิน หมายถึง จำนวนที่ดินที่สมาชิกนิคมสหกรณ์ถือครองแบ่งเป็นที่ดินมีเอกสารสิทธิอยู่แล้ว ที่ดินที่ได้รับจัดสรรตามโครงการฯ ที่ดินบุกรุก ป่าสงวนแห่งชาติ ประเภทของเอกสารสิทธิ์ ได้แก่ กสน.3 กสน.5 นส.3 นส.3 ก. โฉนดที่ดิน เป็นต้น

ขนาดและจำนวนพื้นที่ถือครอง หมายถึง จำนวนที่ดินที่สมาชิกนิคมสหกรณ์ถือครองในเขตนิคมสหกรณ์

การใช้ประโยชน์ที่ดิน หมายถึง จำนวนที่ดินที่เกษตรกรนำไปใช้ทำนา ทำสวน ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ ที่อยู่อาศัย และการใช้ประโยชน์ในที่ดินหมุนเวียนกันไป

แรงงาน หมายถึง แรงงานที่ใช้ในการทำการเกษตรและแรงงานนอกภาคการเกษตร ได้แก่ แรงงานครัวเรือน แรงงานจ้าง แรงงานแลกเปลี่ยน

รายได้ภาคการเกษตร หมายถึง รายได้ที่เกิดจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของสมาชิกนิคมสหกรณ์พร้าว จากการทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ และการทำภาคเกษตรแบบผสมผสาน

รายจ่ายในภาคเกษตร หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่ใช้สำหรับประกอบอาชีพเกษตรกรรมของสมาชิกในเขตและนอกเขตนิคมสหกรณ์ คือ ค่าปุ๋ย ค่ายาปราบศัตรูพืช ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าจ้าง ค่าเช่า และค่าใช้จ่ายอื่นที่ใช้ในการเกษตร ทำไร่ ทำสวน การทำการเกษตรแบบผสมผสานและการเลี้ยงสัตว์

รายจ่ายนอกภาคเกษตร หมายถึง ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน สำหรับการจัดซื้อจัดหาปัจจัย 4 เพื่อการดำรงชีพให้อยู่รอดของครัวเรือน คือ ค่าอาหาร ค่าเครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ค่าซ่อมแซมบ้าน ค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ ค่าเล่าเรียนบุตร หรือค่าทำบุญเนื่องในเทศกาล หรือประเพณีต่าง ๆ

ทรัพย์สิน หมายถึง เงินสด ที่ดิน ที่อยู่อาศัยและสิ่งปลูกสร้าง เครื่องมือทำการเกษตร เป็นต้น

ภาระหนี้สิน หมายถึง หนี้สินที่เกิดจากภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตรที่สมาชิกสหกรณ์ที่อยู่ในเขตและนอกเขตนิคมพรวัว กู้ยืมจาก นายทุน ญาติพี่น้อง สหกรณ์ อกส. และธนาคารพาณิชย์

บทที่ 2

การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง

(REVIEW OF RELATED LITERATURE)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความกระจ่างในปัญหาและดำเนินการวิจัยได้อย่างถูกต้อง ได้ทำการศึกษาถึงผลการวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดที่ดินของรัฐ ที่มีผลต่อการจัดที่ดินทำกินให้แก่ราษฎร ซึ่งได้มีผู้ที่เคยทำการศึกษาวิจัยไว้บ้างแล้ว โดยครอบคลุมเนื้อหา ดังนี้

1. นโยบายที่ดินของรัฐ

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2529) ได้ศึกษาเกี่ยวกับนโยบายที่ดินของประเทศไทย และวิธีการจัดที่ดิน โดยหน่วยงานต่าง ๆ พอสรุปได้ ดังนี้

1.1 นโยบายของรัฐเกี่ยวกับการจัดที่ดิน

เพื่อให้การใช้ที่ดินของประเทศไทย เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพทั้งในปัจจุบัน และอนาคตก่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม และเกิดความมั่นคงสูงสุดรัฐบาลจึงได้มีการกำหนดนโยบายที่ดินออกเป็น 4 นโยบาย คือ

1.1.1 นโยบายที่ดินเพื่อเศรษฐกิจ ได้กำหนดที่ดินเป็น 2 ประเภท คือ ที่ดินเอกชนหรือที่ดินนอกเขตป่าไม้ และที่ดินในเขตป่าไม้ซึ่งเป็นที่ดินของรัฐ โดยได้มีการกำหนดนโยบายย่อยเพิ่มเติมไว้ เช่น นโยบายเร่งรัดการออกเอกสารสิทธิ์ให้กับเจ้าของที่ดิน นโยบายภาษีที่ดินซึ่งเป็นการเก็บภาษีที่ดินแบบก้าวหน้า นโยบายกำหนดเขตเกษตรเศรษฐกิจ เพื่อให้การใช้ที่ดินเหมาะสมยิ่งขึ้น การกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาการเกษตรให้เป็นไปตามความเหมาะสมของพื้นที่ รวมทั้ง การกำหนดบทบาทของภาคเอกชนและภาครัฐบาล การอนุรักษ์ดิน และน้ำ โดยใช้มาตรการที่เหมาะสม และนโยบายการใช้ที่ดินเขตเมือง เป็นต้น

1.1.2 นโยบายที่ดินเพื่อสังคม มีจำนวนประชากรไม่น้อยกว่า 2.5 ล้านครอบครัว หรือประมาณ 12 ล้านคน ที่มีปัญหาในเรื่องที่ดินทำกินโดยสามารถจำแนกออกเป็น ผู้ที่บุกรุกทำกินอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน 1 ล้านครอบครัว ผู้เช่าที่ดินประมาณ 1 ล้านครอบครัว และผู้ไม่มีที่ดินทำกิน 5 แสนครอบครัว ดังนั้น นโยบายที่ดินเพื่อสังคมของรัฐจึงเน้นให้ความสำคัญกับการเร่งรัดการจัดที่ดินที่เหมาะสมให้แก่ราษฎร การพัฒนาปัจจัยพื้นฐานเพื่อให้ประโยชน์ประมาณ 5-10 ปี เพื่อให้การพัฒนาปัจจัยพื้นฐานโดยรัฐเสร็จสิ้นเสียก่อนจึงพิจารณา

มอบกรรมสิทธิ์ให้โดยสมบูรณ์ ตลอดจนการกำหนดรูปแบบที่ใกล้เคียงกันในด้านกรรมสิทธิ์ที่ดิน และการพัฒนาด้านปัจจัยพื้นฐานของหน่วยงานจัดที่ดินต่าง ๆ เช่น กรมประชาสัมพันธ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ฯลฯ

1.1.3 นโยบายที่ดินเพื่อการอนุรักษ์และรักษาป่าไม้ เพื่อให้รักษาพื้นที่ป่าไม้ของประเทศไว้โดยคิดเป็นร้อยละ 15 ของพื้นที่ทั่วประเทศ หรือประมาณ 48 ล้านไร่ จึงได้กำหนดนโยบายนี้ขึ้นเพื่อพัฒนาต้นน้ำลำธาร การปลูกป่า ตลอดจนการทำแผนแม่บทเพื่อพัฒนาอุทยานแห่งชาติด้วย

1.1.4 นโยบายที่ดินเพื่อความมั่นคงของชาติ โดยกำหนดการใช้ที่ดินส่วนหนึ่งของประเทศเพื่อกิจกรรมที่สนับสนุนความมั่นคงของชาติ เช่น เพื่อการเกษตรและการจัดตั้งนิคมในเขตชายแดน เป็นต้น

นอกเหนือจากนโยบายที่ดินเพื่อวัตถุประสงค์ทั้ง 4 ประการดังกล่าวข้างต้นแล้ว รัฐยังได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับชาวเขาไว้เป็นการเฉพาะอีกนโยบายหนึ่ง เนื่องจากปัญหาของชาวเขานั้นเกี่ยวกับปัญหาหลายด้าน ไม่สามารถจัดได้ตามวัตถุประสงค์ใดวัตถุประสงค์หนึ่งอย่างชัดเจนได้ โดยนโยบายชาวเขาที่กำหนดอย่างกว้าง ๆ นี้ แบ่งชาวเขาออกเป็น 2 ประเภทตามลักษณะการจัดตั้งถิ่นฐานและการทำการเกษตร ได้แก่ 1) กลุ่มที่มีการตั้งถิ่นฐานอย่างถาวร จะจัดที่ดินและชุมชนที่เดิม โดยรัฐบาลอาจจะให้มีกิจกรรมการปลูกป่า และรักษาป่าด้วย และ 2) กลุ่มที่มีที่อยู่อาศัยไม่เป็นหลักแหล่ง และทำไร่เลื่อนลอย จะเคลื่อนย้ายลงสู่พื้นที่ราบ และจัดที่ดินทำกินให้อย่างถาวร

1.2 การจัดที่ดิน

มีหน่วยงานของรัฐหลายหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการจัดที่ดินให้แก่ราษฎร เช่น กรมที่ดิน กรมประชาสัมพันธ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม หน่วยงานดังกล่าวมานี้ จะดำเนินการจัดที่ดินภายใต้กรอบของกฎหมายที่มอบอำนาจไว้เฉพาะ แต่อย่างไรก็ตามวัตถุประสงค์ส่วนใหญ่ก็คล้ายคลึงกัน คือ ต้องการให้ราษฎรได้มีกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิในที่ดิน ซึ่งสามารถแบ่งการจัดที่ดินของรัฐออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1.2.1 การจัดที่ดินโดยอาศัยประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 ซึ่งมีหน่วยงานของรัฐ คือ กรมที่ดินกระทรวงมหาดไทย เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการจัดที่ดินให้แก่ราษฎรตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และระเบียบวิธีการที่กฎหมายกำหนด กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จะเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการจัดที่ดินให้แก่ราษฎรในรูปสหกรณ์การเช่าซื้อที่ดิน

1.2.2 การจัดที่ดินโดยอาศัยพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 ซึ่งมีหน่วยงานของรัฐ คือ กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย และ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการจัดที่ดินให้แก่ราษฎรในรูปนิคมสร้างตนเอง และในรูปนิคมสหกรณ์

1.2.3 การจัดที่ดินโดยอาศัยพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ซึ่งมีสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการจัดที่ดินในที่เอกชนให้แก่ราษฎร โดยวิธีการเช่าซื้อ และจัดที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่เสื่อมโทรมให้แก่ราษฎรโดยวิธีการเช่า ตามหลักเกณฑ์ ระเบียบ และ วิธีการที่กฎหมายกำหนด

1.2.4 การจัดที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ที่มีสภาพเสื่อมโทรมไม่สามารถฟื้นฟูสภาพให้คงเดิมได้ รัฐจะมอบให้หน่วยงานกรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เข้าไปดำเนินการเพื่อรับมอบพื้นที่และนำมาจัดที่ดินให้แก่ราษฎรในรูปสหกรณ์เช่าที่ดิน โดยอาศัยมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2513 และเมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2517 นอกจากนี้เพื่อขจัดความเดือดร้อน และแก้ไขปัญหาในเรื่องที่ทำกินของราษฎรที่ได้บุกรุกเข้าอยู่อาศัยทำกินในเขตป่าสงวนแห่งชาติอันเป็นการปฏิบัติมิชอบกันมาแต่เดิมให้ถูกต้องตามกฎหมาย และจะไม่ก่อความเสียหายในด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำ กรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะนำพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่มีสภาพเสื่อมโทรมเท่านั้น มาดำเนินการจัดให้ราษฎรทำกินตามโครงการช่วยเหลือราษฎรให้มีสิทธิทำกิน (สทก.) เพื่อให้ราษฎรได้มีความมั่นใจในสิทธิที่ได้รับ และได้อยู่เป็นหลักแหล่งที่แน่นอน เป็นทางหนึ่งที่จะช่วยในการปฏิบัติงานของกรมป่าไม้ ด้านการพัฒนาป่าไม้ด้วย

1.2.5 การจัดที่ดินในเขตที่ดินราชพัสดุ ที่ดินของรัฐซึ่งขึ้นทะเบียนไว้เป็นที่ราชพัสดุภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2518 กรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง เป็นผู้ควบคุมดูแลที่ราชพัสดุ และรวมทั้งการจัดที่ดินให้ราษฎรอยู่อาศัยและทำกินในที่ราชพัสดุ รัฐจะเก็บผลประโยชน์ในรูปการให้เช่าที่ดิน โดยมีหลักการคลัง เป็นผู้ควบคุมดูแลที่ราชพัสดุ และรวมทั้งการจัดที่ดินให้ราษฎรอยู่อาศัยและทำเกษตร เลี้ยงไหม ระเบียบ และวิธีการที่กฎหมายกำหนด

จะเห็นได้ว่าไม่ว่ารัฐจะดำเนินการจัดที่ดินในลักษณะใด ภายใต้บังคับของกฎหมายที่ออกมาเพื่อกำหนดให้หน่วยงานของรัฐยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ ล้วนแต่กระทำไปเพื่อมุ่งหมายที่จะขจัดความเดือดร้อน และแก้ไขปัญหาในเรื่องที่ทำกินของราษฎรให้มีความมั่นใจใน

สิทธิที่จะได้รับและมีที่อยู่ที่เป็นหลักแหล่งที่แน่นอน ซึ่งเป็นทางหนึ่งที่จะนำไปสู่การพัฒนาให้พลเมืองมีคุณภาพ และมีมาตรฐานการครองชีพที่ดีขึ้นในอนาคต

2. การจัดที่ดินโดยวิธีการสหกรณ์นิยม

โดยกรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดที่ดินในรูปการนิคมสหกรณ์ ดังนี้ (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2530)

- 1) ส่งเสริม และเผยแพร่อุดมการณ์หลักการและวิธีการสหกรณ์ รวมทั้งความรู้และข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์
- 2) ศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับงานสหกรณ์ ตลอดจนให้การศึกษาและฝึกอบรมทางสหกรณ์
- 3) ส่งเสริมแนะนำให้มีการจัดตั้งสหกรณ์ และวิธีการดำเนินธุรกิจสหกรณ์
- 4) ช่วยเหลือและประสานงานกับส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่น เพื่อให้สหกรณ์ได้รับการสนับสนุน ช่วยเหลือทางการเงิน การพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน และบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นแก่การพัฒนาสหกรณ์ให้เป็นองค์กรที่ช่วยพัฒนาด้านเศรษฐกิจอย่างแท้จริง
- 5) จัดที่ดินให้แก่ราษฎรด้วยวิธีการสหกรณ์
- 6) กำหนดและแนะนำการดำเนินงานของสหกรณ์ให้ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ รวมทั้งคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์
- 7) ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มอบหมาย

การที่กรมส่งเสริมสหกรณ์มีหน้าที่ในการจัดที่ดินให้แก่ราษฎรด้วยวิธีการสหกรณ์ รวมถึงการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสหกรณ์ เพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการจัดหาเงินทุนให้สมาชิกกู้ยืมสำหรับการประกอบอาชีพ จัดหาปัจจัยการผลิตและสิ่งของที่จำเป็นมาจำหน่าย ดำเนินการเกี่ยวกับการตลาดและการส่งเสริมด้านวิชาการ เพื่อช่วยเหลือการประกอบอาชีพ รวมทั้งการบริการสาธารณูปโภคต่าง ๆ

ดังนั้น การจัดที่ดินให้แก่ราษฎรด้วยวิธีสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์มีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบอยู่สองประการคือ

ประการแรก งานจัดที่ดิน ได้แก่ การดำเนินงานเพื่อจัดหาที่ดินมาปรับปรุงแล้วจัดสรรให้แก่ราษฎรที่ไม่มีที่ดินทำกิน หรือมีน้อยไม่เพียงพอแก่การประกอบอาชีพการเกษตรรวมถึง

การจัดบริการในด้านต่าง ๆ เพื่อความสะดวกในการใช้ที่ดินเพื่อประกอบการเกษตรตลอดจนใช้เป็นที่อยู่อาศัย

ประการที่สอง งานจัดสหกรณ์ เมื่อได้คัดเลือกราษฎรเข้าครอบครองในที่ดินที่จัดสรรแล้ว ขั้นตอนต่อไป คือ การแนะนำ ส่งเสริมให้ราษฎรที่ได้รับการจัดสรรที่ดินนั้น จัดตั้งสหกรณ์ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 เพื่อให้สหกรณ์ดำเนินการช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในการประกอบอาชีพการเกษตร และเป็นสื่อกลางการขอรับบริการด้านต่างๆ ของรัฐ

2.1 ลักษณะของการจัดที่ดินด้วยวิธีการสหกรณ์

การจัดที่ดินโดยวิธีการสหกรณ์ โดยอาศัยพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 กรมส่งเสริมสหกรณ์จะขอรับที่ดินจากคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติซึ่งได้มีการจำแนกเป็นที่ยึดสรรเพื่อเกษตรกรรม นำมาดำเนินการพัฒนาปรับปรุงให้เหมาะสมแก่การเกษตรแล้วนำไปจัดสรรให้ราษฎรที่ไม่มีที่ดินทำกิน หรือมีที่ดินน้อยไม่พอทำกินให้ได้มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง พร้อมกับส่งเสริมให้ราษฎรที่ได้รับการจัดสรรที่ดิน รวมตัวกันจัดตั้งสหกรณ์เพื่อช่วยเหลือตนเอง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และดำเนินธุรกิจเพื่อยกระดับฐานะความเป็นอยู่ในมวลหมู่สมาชิกด้วยกันให้มีมาตรฐานการครองชีพที่ดีขึ้น ซึ่งเมื่อสมาชิกได้ปฏิบัติ ครบถ้วนตามระเบียบและเงื่อนไขต่าง ๆ ของสหกรณ์ตามที่กฎหมายกำหนด ก็จะได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินที่ได้รับการจัดสรรนั้น

2.2 ขั้นตอนในการดำเนินการจัดตั้งนิคมสหกรณ์

2.2.1 เมื่อกรมส่งเสริมสหกรณ์พิจารณาเห็นว่า พื้นที่แปลงใดที่จำแนกเป็นที่จัดสรรมีจำนวนไม่ต่ำกว่า 10,000 ไร่ และมีเส้นทางปรับปรุงที่ดินให้เหมาะสมแก่การเพาะปลูกก็จะเสนอโครงการจัดนิคมสหกรณ์ เพื่อขอรับที่ดินแปลงนั้นมาปรับปรุงจัดสรรให้ราษฎรเข้าอยู่อาศัย และได้กรรมสิทธิ์ตามวิธีการนิคมสหกรณ์ และเมื่อได้รับอนุญาตให้นำที่ดินจำแนกมาจัดสรรในรูปนิคมสหกรณ์แล้ว จะต้องดำเนินการออกพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งนิคมสหกรณ์ในพื้นที่แปลงนั้น

2.2.2 การวางแผนและปรับปรุงที่ดิน การจัดนิคมเป็นการจัดหาที่ดินให้เกษตรกรได้มีที่ทำกินและอยู่อาศัย จะเน้นหนักในเรื่องการใช้ที่ดินให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การวางแผนใช้ที่ดิน การปรับปรุงบำรุงดิน การวางแผนประกอบการเกษตรจึงนับว่าเป็นเรื่องสำคัญ

เมื่อได้รับที่ดินแปลงใดมาจัดนิคม กรมส่งเสริมสหกรณ์จะทำการสำรวจรายละเอียดเกี่ยวกับสภาพภูมิประเทศ ลักษณะดิน ปริมาณน้ำฝน แหล่งน้ำ และอื่น ๆ จากนั้นจะพิจารณาวางผังการใช้ที่ดินจะสร้างถนนสายใหญ่ สายซอย อย่างไรจึงจะสะดวกในการใช้ที่ดิน

และการขนส่ง จัดระบบชลประทานอย่างไร จึงจะมีน้ำใช้อย่างเพียงพอและทั่วถึง จะปลูกพืชชนิดใดจึงจะเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ จะจัดสรรที่ดินให้ครอบครัวละกี่ไร่ จึงจะเพียงพอแก่การครองชีพ และการจัดสรรให้มีการใช้แรงงานอย่างสม่ำเสมอเพื่อไม่ก่อให้เกิดการว่างงาน และงานที่จะต้องทำในขั้นนี้เป็นงานในด้านวิชาการ ทั้งนี้ เพื่อหลีกเลี่ยงการนำที่ดินที่ไม่เหมาะสมมาใช้เพื่อการเพาะปลูก หลีกเลี่ยงการจัดที่ดินให้มากหรือน้อยเกินไป เป็นต้น

เมื่อได้วางแผนการใช้ที่ดินแล้วทางการจะดำเนินการสร้าง ปัจจัยพื้นฐานตามผังที่กำหนดไว้ เช่น ถนน การชลประทาน โรงเรียน สุขศาลา สถานือนามัย และรวมถึงการสำรวจรวบรวมเปลี่ยนแปลงที่ดินเตรียมไว้จัดสรรให้สมาชิกด้วย

2.2.3 การรับสมัครและคัดเลือกบุคคลเข้าเป็นสมาชิก เป็นเรื่องสำคัญอีกประการหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อคัดเลือกให้ได้คนดีเข้าไปทำมาหากินในที่ดินเตรียมไว้ เมื่อจะรับบุคคลเข้าเป็นสมาชิกนิคมแห่งใดก็จะประกาศให้ราษฎร และผู้สนใจไปยื่นสมัครตามแบบฟอร์มภายใน วัน เวลา และสถานที่ ที่กำหนดไว้เมื่อเจ้าหน้าที่ทำการตรวจสอบคุณสมบัติและหลักฐาน เห็นว่าถูกต้องแล้วก็จะรับใบสมัครนั้นไว้แล้วจะประมวลรายชื่อผู้สมัครแล้วนัดทำการคัดเลือกในโอกาสต่อไป

การคัดเลือกบุคคลเข้ามาเป็นสมาชิก จะกระทำโดยคณะกรรมการซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นผู้แต่งตั้ง ประกอบด้วยนายอำเภอ ซึ่งประจำท้องที่ที่มีการจัดที่ดินเป็นประธานกรรมการ และเจ้าหน้าที่ที่กรมส่งเสริมสหกรณ์แต่งตั้งจำนวน 3 คน เป็นกรรมการ โดยบุคคลที่จะเข้าเป็นสมาชิกต้องคุณสมบัติขั้นต้น ดังนี้

- (1) เป็นเกษตรกร บรรลุนิติภาวะ และมีสัญชาติไทย
- (2) เป็นผู้ซื่อสัตย์ สุจริต และมีความประพฤติดี
- (3) ขยันขันแข็งในการประกอบอาชีพ
- (4) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือมีหนี้สินล้นพ้นตัว
- (5) มีร่างกายสมบูรณ์ ไม่เป็นบุคคลทุพพลภาพ หรือวิกลจริตจิตไม่健全

ไม่สมประกอบ

- (6) ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง หรือมีแต่เพียงเล็กน้อยไม่พอแก่การครองชีพ
- (7) ไม่เป็นสมาชิกนิคมสหกรณ์อื่นที่มีวัตถุประสงค์ทำนองเดียวกัน
- (8) เป็นผู้เห็นชอบในวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ และสมัครใจเป็นสมาชิก

เมื่อคณะกรรมการได้คัดเลือกผู้สมัคร และประกาศผลการคัดเลือกแล้วจะเรียกผู้ผ่านการคัดเลือกจำนวนหนึ่ง (เท่าจำนวนแปลงที่ดินจัดสรร) มาให้การศึกษาอบรมเกี่ยวกับ

ระเบียนต่าง ๆ ของนิคม หลักและวิธีการสหกรณ์ สิทธิและหน้าที่ของสมาชิกตลอดจนเมื่อให้การศึกษาอบรมแล้ว จึงจะอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดิน และรวมตัวกันจัดตั้งเป็น สหกรณ์ประเภทสหกรณ์นิคม

2.2.4 การอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดิน เมื่อได้มีการวางผัง แบ่งแปลงที่ดินและให้การศึกษอบรมผู้ที่ผ่านการคัดเลือกเข้าเป็นสมาชิกนิคมแล้ว ผู้ปกครองนิคมหรือพนักงานสหกรณ์ หัวหน้าหน่วยสหกรณ์นิคมแห่งนั้นจะทำรายงานขออนุญาตให้สมาชิกเข้าครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินของนิคม โดยรายงานดังกล่าวจะต้องระบุว่าสมาชิกผู้ใดเข้าครอบครองที่ดินแปลงเลขที่เท่าไร พื้นที่เท่าไร เพื่อประกอบอาชีพอะไร เมื่อพิจารณาเห็นชอบแล้ว หัวหน้าหน่วยนิคมสหกรณ์ก็จะอพยพราษฎรเข้าอยู่อาศัยในที่ดินแปลงของตน เพื่อ บุกเบิกก่อสร้างที่ดินต่อไป อนึ่ง สำหรับการจัดสรรที่ดินนั้น ได้กำหนดลำดับจัดสรรที่ดินก่อนหลัง ไว้ดังนี้

(ก) เป็นบุคคลที่มีโฉนด หรือตราจอง ซึ่งแสดงว่าได้ทำประโยชน์หรือมีหลักฐานเกี่ยวกับสิทธิครอบครองที่ดิน (ส.ค.2) อยู่ในเขตพื้นที่ที่จะนำมาจัดนิคม และยินยอมเวนคืนโฉนดหรือตราจองหรือสิทธิครอบครองที่ดินให้แก่ทางการ โดยไม่รับเงินชดเชยแต่ประการใด

(ข) เป็นบุคคลที่ครอบครองทำประโยชน์ที่ดิน ในเขตพื้นที่จัดนิคมนั้น แต่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ตามข้อ (ก) เป็นลักษณะจับจองมือเปล่า

(ค) เป็นบุคคลที่มีภูมิลำเนาในท้องที่ ตำบล อำเภอ จังหวัด ที่มีที่ดินในเขตจัดนิคมนั้น

(ง) เป็นบุคคลอื่นนอกจากที่กล่าวแล้ว

2.2.5 เงื่อนไขการได้กรรมสิทธิ์ที่ดินของสหกรณ์ประเภทสหกรณ์นิคม รูปแบบสหกรณ์การเข้าซื้อที่ดิน สมาชิกสหกรณ์จะได้กรรมสิทธิ์ที่ดินเป็นของตนเอง แต่ถ้าเป็นรูปแบบสหกรณ์การเช่าที่ดิน สมาชิกจะได้เพียงสิทธิการใช้ที่ดินในระยะเวลาที่ยาวนาน และเสียค่าเช่าในอัตราที่เป็นธรรมสำหรับการได้กรรมสิทธิ์ที่ดินนั้น สมาชิกจะต้องปฏิบัติดังนี้

(ก) เป็นสมาชิกติดต่อกันมาเกินกว่า 5 ปี

(ข) ทำประโยชน์ในที่ดินแล้ว

(ค) ชำระเงินค่าช่วยทุนรัฐบาล หรือชำระเงินค่าเช่าซื้อที่ดินครบถ้วนแล้ว

(ง) ชำระหนี้เกี่ยวกับกิจกรรมของนิคม และหนี้เงินกู้ระยะยาวของสหกรณ์

หมดแล้ว

(จ) สหกรณ์ที่สมาชิกสังกัดอยู่และให้ความเห็นชอบที่จะให้ออกโฉนดที่ดินให้แก่สมาชิกภายใน

อนึ่ง สมาชิกรายใดที่ได้โอนที่ดินไปแล้ว ยังมีข้อผูกพันห้ามจำหน่ายจ่ายโอนที่ดินดังกล่าว ภายใน 5 ปี นับแต่วันที่ได้รับโอนที่ดินผู้ได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ที่ดินจะโอนที่ดินนั้นไปยังผู้อื่นไม่ได้ นอกจากการตกทอดโดยทางมรดก หรือโอนไปยังสหกรณ์ที่ดินเป็นสมาชิกอยู่ แล้วแต่กรณี และภายในกำหนด 5 ปี ที่ดินนั้นไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี (ใช้เฉพาะรูปสหกรณ์นิคม) และเวลาเดียวกันหากสมาชิกคนใดคนหนึ่งไม่ปฏิบัติ ดังต่อไปนี้จะถูกสั่งให้ออกจากนิคมคือ

- (ก) ไม่ใช้ที่ดินทำประโยชน์ ตามระเบียบที่อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์กำหนด โดยได้รับอนุมัติรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- (ข) ไม่ชำระเงินค่าช่วยทุนรัฐบาลหรือค่าเช่าซื้อที่ดิน หรือค่าเช่าที่ดิน
- (ค) ออกไปจากนิคมเกินกว่า 6 เดือน โดยไม่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์
- (ง) ไม่ปฏิบัติตามระเบียบเกี่ยวกับการเงิน การจัดการทรัพย์สินและหนี้สิน ตลอดจนการปกครอง และกิจการอื่น ๆ เพื่อประโยชน์ของนิคม

2.3 เป้าหมายและแผนเกี่ยวกับการจัดที่ดินโดยวิธีการสหกรณ์นิคม

กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้กำหนดเป้าหมายและแผนในการจัดที่ดินโดยวิธีการสหกรณ์ดังนี้

2.3.1 งานจัดที่ดินและก่อสร้างปัจจัยพื้นฐาน

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 ได้กำหนดเป้าหมายให้ทุกหน่วยราชการจัดสรรที่ดิน เร่งดำเนินการจัดสรรที่ดินให้กับราษฎรให้แล้วเสร็จภายในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 ภายในปี พ.ศ. 2534 ซึ่งกรมส่งเสริมสหกรณ์จะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับแผนพัฒนา ฯ ดังกล่าว กรมส่งเสริมสหกรณ์จึงได้เร่งดำเนินการในเรื่องนี้ โดยกำหนดแผนงานประจำปี และแผนการปฏิบัติงานในระยะยาว ซึ่งจะเริ่มใช้ในปี พ.ศ. 2534 กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้กำหนดแผนทิศทางในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2537 - 2546) ในการจัดสรรที่ดินให้นิคมสหกรณ์ทุกนิคมเร่งดำเนินการจัดสรรที่ดินที่เหลือนั้นให้แล้วเสร็จภายใน พ.ศ. 2542 สำหรับการจัดที่ดินในแต่ละรูปของสหกรณ์นิคม พร้อมทั้งการรับราษฎรผู้ได้รับการจัดสรรที่ดินเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์เดียว ก็สามารถพิจารณาจัดตั้งนิคมสหกรณ์เพิ่มขึ้นตามความเหมาะสม

2.3.2 ด้านการออกเอกสารสิทธิ์ ที่ดินที่ได้รับในรูปนิคมสหกรณ์นั้น กรมส่งเสริมสหกรณ์มีนโยบายที่จะเร่งดำเนินการในการออกเอกสารสิทธิ์ เพื่อให้สมาชิกที่ได้รับการจัดสรรที่ดินดังกล่าว เข้าทำประโยชน์ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ ตลอดจนชำระค่าช่วยทุนรัฐบาล

เรียบง่าย เพื่อกรมส่งเสริมสหกรณ์จะได้ออกหลักฐานการแสดงผลการครอบครองที่ดินให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 ให้เป็นไปตามนโยบาย และเป้าหมายที่ได้วางไว้ หากมีปัญหาหรืออุปสรรคก็ให้ประสานงานกับกองสหกรณ์นิคมโดยตรง

2.3.3 การก่อสร้างปัจจัยพื้นฐาน ได้แก่ การก่อสร้างถนน สะพาน ทางท่อ และการพัฒนาแหล่งน้ำเนื่องจากงบประมาณแต่ละปีมีจำนวนจำกัดทำให้มีคืบหน้าแต่ละแห่งดำเนินการโดยคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอย และความจำเป็นเร่งด่วนเป็นสำคัญโดยใช้จ่ายเงินงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อพัฒนาพื้นที่ให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมมากที่สุด

2.3.4 ด้านการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของสมาชิก จะส่งเสริมให้สมาชิกตั้งบ้านเรือนอย่างมีระเบียบ และพัฒนาหมู่บ้านที่มีอยู่เดิมเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีกว่าให้สมาชิกมีความเป็นอยู่ที่สะดวกสบายขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้สมาชิกรักในถิ่นที่อยู่และมีกำลังใจในการประกอบอาชีพ

2.3.5 ด้านการอนุรักษ์ดิน และต้นน้ำลำธาร กรมส่งเสริมสหกรณ์มีนโยบายที่จะส่งเสริมให้สมาชิกในเขตพื้นที่จัดนิคมสหกรณ์ ปลูกสร้างสวนป่าในเขตพื้นที่ที่ได้สงวนไว้หรือในพื้นที่ของสมาชิกที่ได้รับการจัดสรร แต่สภาพดินไม่เหมาะสมกับการปลูกพืชอื่นตามแผนประกอบกิจการเกษตรที่ได้รับเป็นการส่งเสริมเพื่อเป็นการรักษาความชุ่มชื้นของดินสำหรับประโยชน์ใช้สอยของสมาชิก และให้สมาชิกได้รับประโยชน์ในรูปของรายได้จากไม้ที่ปลูก

3. ภาระหน้าที่ของสหกรณ์

ประพันธ์ เศรษฐนันท์ (อ้างใน วันทนีย์ ภูมิภัทราคม และคณะ, 2540: 162-163) สรุปไว้ว่า สหกรณ์ในสายตาของชุมชนมีหลายรูปแบบต่าง ๆ กันไป ซึ่งในที่นี้แบ่งออกได้เป็น 4 อย่าง คือ

1) สหกรณ์มีฐานะเป็นอุดมการณ์หนึ่งเป็นขบวนการสหกรณ์ (Cooperative movement) ว่าที่จริงแนวคิดเช่นนี้เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกก่อนแนวคิดอื่น ๆ ขบวนการสหกรณ์ต้องการนำมาสู่การปฏิวัติในสังคมอย่างสันติ ผู้นำขบวนการสหกรณ์แนวนี้คนแรก คือ โรเบิร์ต โอเวน (อ้างใน วันทนีย์ ภูมิภัทราคม และคณะ, 2540: 162-163) ปรัชญาทางสังคมของโรเบิร์ต โอเวน มีว่ามนุษย์จะดีหรือเลวอยู่ที่สิ่งแวดล้อม (environmental determinism) ปัจจัยที่ทำให้เกิดสิ่งแวดล้อมที่เลวร้ายคือ "การแข่งขัน (competition)" ถ้าเราสามารถจัดการแข่งขันในสังคมได้ และให้ทุกคนยึดหลัก "ความร่วมมือ (cooperation)" แทนแล้ว อาจทำให้สังคมมนุษย์เกิดความผาสุกอย่าง

แนนอน นักสหกรณ์ที่มีแนวคิดทำนองนี้ ได้แก่ ชาร์ลส์ ฟูริเออร์ (อ้างใน วันทนีย์ ภูมิภัทราคม และคณะ, 2540: 162-163) เป็นชาวฝรั่งเศส และคนอื่น ๆ อีกมากสหกรณ์ในลักษณะที่เป็นยูโทเปีย (utopia) ดังกล่าวนั้น บัดนี้ได้พิสูจน์ตัวเองแล้วว่าอาจไม่มีทางเป็นไปได้โดยเฉพาะแนวคิดทำนองนี้เท่านั้นที่ยังคงอยู่ถ้ากล่าวถึงสหกรณ์ในลักษณะของอุดมการณ์อย่างหนึ่งแล้วจะเห็นได้ว่าได้รับการเผยแพร่ออกไปมากพอควร เช่น คานธี และเนรู พยายามจะก่อตั้งให้ได้ ผลดีในอินเดียการหว่านพืชสหกรณ์ในบังคลาเทศและศรีลังกาอย่างเข้มแข็ง เป็นต้น เหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะประเทศในโลกที่สามนั้นเห็นว่า สหกรณ์เป็นทางสายกลางระหว่างลัทธิทุนนิยมและลัทธิคอมมิวนิสต์นั่นเอง

2) สหกรณ์มีฐานะเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาชุมชน แนวคิดง่าย ๆ นี้เกิดจากความคิดที่ว่าการทำงานนั้นจะดีกว่าให้ต่างคนต่างทำ สหกรณ์ในฐานะนี้ต้องการสร้างความรู้สึกร่วมกันของชุมชนเพื่อผลในด้านการพัฒนา เพื่อจะสามารถเป็นสหกรณ์ได้นั้นกิจกรรมของชุมชนจะต้องมีเนื้อหาหลักที่เป็นธุรกิจ (business content) และสามารถรวมกลุ่มกันอย่างเป็นทางการได้ในที่สุด รูปแบบทางธุรกิจอาจมีได้หลายอย่างแล้วแต่ว่าประชาชนในชุมชนนั้นต้องการอะไร เช่น ธนาคารออมสินของหมู่บ้านซึ่งอาจเทียบได้กับเครดิตยูเนียน (credit union) สมาคมผู้ใช้น้ำชลประทาน ศูนย์แลกเปลี่ยนเครื่องจักรกลในทางการเกษตร (farm machinery) หรือการร่วมกันขายพืชผลเกษตร เป็นต้น พุดง่าย ๆ ก็คือ กิจกรรมอะไรก็ได้ซึ่งประชาชนมารวมมือกันเพื่อผลประโยชน์ของทุก ๆ คน สหกรณ์ตามแนวคิดนี้เริ่มโดยผู้ปกครองอาณานิคมของอังกฤษโดยเฉพาะในอินเดีย เอกสารของอินเดียในสมัยก่อนจึงพูดถึง "Better Living Cooperatives" ค่อนข้างมากทีเดียว

3) สหกรณ์ในฐานะที่เป็นองค์การธุรกิจ (business enterprise) ขบวนการสหกรณ์ส่วนมากมักจบลงด้วยการเป็น "องค์การธุรกิจ" แทนที่การไผ่ผืนสร้างโลกสหกรณ์ขึ้นอย่างแต่ก่อน ยกตัวอย่างเช่น ในชุมชนแห่งหนึ่งปรากฏว่าพ่อค้าเอกชนมีความเข้มแข็งอย่างมาก เพื่อให้พ้นจากอิทธิพลของพ่อค้าอาจมีการรวมตัวกันก่อตั้งสหกรณ์ขึ้นมาดำเนินธุรกิจ ครั้งแรกอาจเริ่มจากกิจกรรมอย่างเดียวก่อน และค่อย ๆ ขยายตัวครอบคลุมกิจกรรมอย่างอื่น ๆ ต่อไป

4) สหกรณ์มีฐานะเป็นเครื่องมือของนโยบายทางเศรษฐกิจ สหกรณ์ในแนวนี้แตกต่างจาก 3 แนวทางแรกนั่นคือ องค์การสหกรณ์ทำหน้าที่แก้ปัญหาให้กับคนอื่น ยกตัวอย่างเช่น ถ้าจำเป็นจะต้องเพิ่มผลผลิตทางเกษตร อาจจะต้องเพิ่มวงเงินกู้ให้กับเกษตรกรให้สูงขึ้น แต่การให้เงินกู้กับเกษตรกรจำนวนมาก ๆ นั้นย่อมเสี่ยงภัยมากเกินกว่าที่ธนาคารพาณิชย์จะรับไหวได้ อีกทั้งยังเป็นไปไม่ได้ที่จะให้สถาบันของรัฐดำเนินการติดต่อกับเกษตรกรทุกคนโดยตรง การให้สหกรณ์เป็นองค์การรองรับจึงมีความเหมาะสมมากกว่า ในประเด็นนี้การจัดตั้งสหกรณ์จึงไม่ใช่

ความต้องการของเกษตรกรโดยตรง เพราะเกษตรกรอาจต้องการเงินกู้มากกว่า หรือแม้ไม่ต้องการเงินกู้มากกว่าหรือแม้ไม่ต้องการเงินกู้ รัฐบาลก็ต้องพยายามชักจูงแบงก์ให้เกษตรกรเป็นสมาชิกให้ได้ เพื่อทำให้นโยบายทางเศรษฐกิจบรรลุเป้าหมายให้ได้นั่นเอง นโยบายเศรษฐกิจอื่น ๆ ที่ต้องการใช้สหกรณ์เป็นเครื่องมืออาจเป็นในด้านการตลาดเช่นแบงก์ให้สหกรณ์ซื้อข้าวเปลือกในราคาประกันของรัฐบาล หรือเป็นเรื่องการพัฒนาชนบทสมบูรณ์แบบ หรือการปฏิรูปการเกษตร เป็นต้น โดยเฉพาะการปฏิรูปที่ดินนั้นในหลายประเทศวางข้อกำหนดให้เกษตรกรในเขตปฏิรูปต้องเป็นสมาชิกสหกรณ์ด้วย เช่น ในอิหร่าน ตุรกี แม้แต่ในประเทศไทยเองนั้นการจัดตั้งสหกรณ์ก็เป็นส่วนหนึ่งของการโครงการปฏิรูปที่ดินด้วย สหกรณ์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (land reform cooperatives) ในทางปฏิบัติมีหน้าที่ในด้านการให้สินเชื่อ บัณฑิตการผลิต และอำนวยความสะดวกในด้านการตลาด บางอย่างเลยไปถึงการร่วมกันทำการเพาะปลูกหรือร่วมกันใช้เครื่องมือกลในด้านการเกษตร

ภาระหน้าที่ของสหกรณ์นั้นจึงต้องเป็นไปตามฐานะของตนเอง แต่ในทางปฏิบัติแล้วภาระหน้าที่ของสหกรณ์ไม่ได้แยกกันอย่างเด่นชัดนัก เช่น ภาระด้านให้เงินกู้ และภาระด้านการพัฒนาชุมชน เป็นต้น

4. ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมชนบทไทย

ชุมชนในชนบทหรือสังคมในชนบทเป็นสังคมที่อดอยากยากจน ทั้งนี้เพราะประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตรที่มีรายได้น้อยและไม่แน่นอน มีการว่างงานตามฤดูกาลมาก มีครอบครัวใหญ่และมีลูกมาก มีคนที่อยู่ในวัยทำงานน้อย บริการด้านการค้า การธนาคาร และความเจริญต่าง ๆ ยังกระจายไปไม่ถึง ระดับการศึกษาและสุขภาพอนามัยยังต่ำโดยทั่วไป มีหนี้ช้ำยังถูกเจ้ารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลางอีกด้วย ชาวชนบทส่วนใหญ่จึงตกอยู่ในภาวะแห่งความยากจนและเป็นหนี้ ดังนั้นชีวิตของชาวชนบทจึงวนเวียนอยู่ในความยากจนไม่มีที่สิ้นสุด ซึ่งปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมที่สำคัญในชนบท ก็คือ (ประคิษฐ์ มัชฌิมา, 2522: 148)

ปัญหาเศรษฐกิจ

1. ขาดแคลนเงินทุนในการประกอบอาชีพ
2. มีหนี้สินมาก
3. ขาดน้ำ ไม่สามารถทำการเพาะปลูกได้สม่ำเสมอ มีการว่างงานมาก
4. รายได้ไม่แน่นอน ราคาพืชผลขึ้นลงอยู่เสมอ

5. ขาดสถาบันเครดิต (แหล่งเงินกู้) และการตลาดในท้องถิ่น
6. ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง
7. ถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง
8. การคมนาคมขนส่งไม่สะดวก
9. ขาดความรู้ด้านการเกษตรแผนใหม่
10. ขาดความรู้และข่าวสารด้านการตลาด
11. ขาดความรู้ความเข้าใจด้านธุรกิจการเกษตร

ปัญหาสังคม

1. มีครอบครัวใหญ่และลูกมาก
2. ระดับการศึกษาต่ำ
3. มีความเชื่อถือมโนาย
4. สุขภาพอนามัยไม่ดี
5. มีการว่างงานมาก
6. ใจผู้ร้ายชุกชุม
7. ขาดผู้นำในท้องถิ่น
8. ขาดความกระตือรือร้น
9. ขาดสถาบันทางสังคม เช่น โรงเรียน สถาบันฝึกงาน และโรงพยาบาล

5. บทบาทของสหกรณ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

วันทนี ภูมิภทราคม และคณะ (2540) ได้กล่าวถึงระบบเศรษฐกิจไทย และสหกรณ์ ไว้ดังนี้

สหกรณ์เป็นองค์การธุรกิจและสังคมที่มีจุดมุ่งหมายที่จะสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้แก่สมาชิกได้อยู่ดีกินดีมีสันติสุข โดยอาศัยหลักการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการดำเนินงาน ดังนั้น สหกรณ์จึงเป็นทั้งสถาบันทางเศรษฐกิจและสังคม เพราะสหกรณ์มิได้มุ่งสร้างเฉพาะความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้แก่สมาชิกเท่านั้น แต่ในขณะเดียวกันก็มุ่งสร้างความเป็นธรรมและสร้างความมั่นคงให้แก่สังคมด้วย ดังนั้นสหกรณ์จึงเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่หลาย ๆ อย่างทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมให้เด่นชัดยิ่งขึ้น ดังนี้

5.1 บทบาทของสหกรณ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ

ความมุ่งหมายในการพัฒนาเศรษฐกิจไม่ใช่เพียงแต่การส่งเสริมการขายตัวของธุรกิจเท่านั้น แต่มุ่งที่จะให้การใช้ทรัพยากรที่มีอย่างมีประสิทธิภาพ การเพิ่มการผลิต การกระจายรายได้ อันเกิดจากการประกอบการทางเศรษฐกิจอย่างเที่ยงธรรม การให้ประชาชนส่วนใหญ่ได้มีบทบาทในการส่งเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ รวมทั้งได้รับผลตอบแทนจากการพัฒนาโดยการมีกรรมสิทธิ์ การควบคุมกิจการค้าและการอุตสาหกรรม

ในประเทศที่ขบวนการสหกรณ์เข้มแข็ง นอกจากสหกรณ์จะช่วยส่งเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่เช่นเดียวกับธุรกิจประเภทอื่นแล้ว สหกรณ์ยังมีบทบาทที่สำคัญในการรักษาเสถียรภาพและตรึงราคาสินค้าและบริการ และช่วยลดระดับราคาสินค้าบริโภคในตลาด ขณะเดียวกันก็จะช่วยยกระดับราคาทางผลิตผลทางการเกษตรให้สูงขึ้น เพื่อคุ้มครองผลประโยชน์ของเกษตรกร บทบาทที่สำคัญของสหกรณ์อีกประการหนึ่ง คือการแก้ปัญหาเหลื่อมล้ำของรายได้หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือการกระจายรายได้ประชาชาติอย่างเป็นธรรมและถาวร ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาเศรษฐกิจ ทั้งนี้เพราะระบบสหกรณ์เป็นวิธีที่กระจายผลประโยชน์ไปสู่ประชาชนอย่างเที่ยงธรรม โดยประชาชนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของและควบคุมธุรกิจการค้าอุตสาหกรรมและบริการของตนเอง ผลทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจึงตกเป็นของประชาชนผู้เป็นสมาชิก

ในประเทศที่ขบวนการสหกรณ์เจริญ มีความเข้มแข็งมั่นคงแล้ว เช่นในประเทศสวีเดน นอร์เวย์ เดนมาร์ก อิสราเอล สหกรณ์จะมีส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้เพราะสหกรณ์เป็นสถาบันทางเศรษฐกิจสถาบันหนึ่งซึ่งสมาชิกร่วมมือกัน จัดตั้งขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจของตนเอง ดังนั้น สหกรณ์จึงมีส่วนช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจ (วันทนีย์ ภูมิภัทราคม และคณะ, 2540) ดังนี้

5.1.1 สหกรณ์เป็นสถาบันการเงิน เงินทุนเป็นสิ่งสำคัญยิ่งอันหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในการพัฒนาอาชีพและรายได้ของประชาชน สหกรณ์เป็นสถาบันเงินทุน โดยจัดหาเงินทุนให้สมาชิกได้กู้ยืมไปลงทุนหรือประกอบอาชีพในอัตราดอกเบี้ยต่ำ ทำให้สมาชิกมีงานทำมากขึ้นและมีรายได้สูงขึ้น นอกจากนั้นสหกรณ์ยังได้ให้เงินกู้ระยะยาวแก่สมาชิกในการซื้อที่ดินหรือลงทุนทรัพยากรอื่นอีกด้วย นอกจากสหกรณ์จัดหาเงินทุนให้สมาชิกกู้ยืมแล้วสหกรณ์ยังรับฝากเงินจากสหกรณ์สมาชิกอีกด้วย สหกรณ์จึงเป็นเสมือนธนาคารในท้องถิ่นที่รวบรวมเงินออมของสมาชิกเพื่อการระดมทุนในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ สหกรณ์จึงเป็นสถาบันเงินทุนที่สำคัญเพราะสหกรณ์ได้อำนวยประโยชน์และให้บริการแก่คนทุกชั้น ทุกอาชีพและทุกสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมในชนบทที่บริการของธนาคารยังเข้าไม่ถึง

5.1.2 สหกรณ์เป็นสถาบันการผลิต หรือองค์การผลิตที่สำคัญยิ่งไม่แพ้องค์การผลิตอื่น ๆ เช่น สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ประมง สหกรณ์นิคม เป็นต้น การผลิตนี้หมายรวมถึงการผลิตโดยสมาชิกของสหกรณ์รายบุคคลและการผลิตโดยสหกรณ์เอง เช่น สมาชิกของสหกรณ์ทำการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ ทำการประมง และการประกอบอาชีพอื่น ๆ ในที่ดินของตน สหกรณ์การเกษตรทำหน้าที่แปรรูปผลิตผลการเกษตร เช่น แปรรูปข้าว ข้าวโพด มันสำปะหลัง นมเนย เป็นต้น หรือสหกรณ์รูปพิเศษที่ทำหน้าที่ผลิตน้ำตาล ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง เสื้อผ้า อาหารสำเร็จรูป ออกจำหน่าย ทำให้สมาชิกมีงานทำ มีรายได้ ซึ่งเป็นการพัฒนาอาชีพและพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแก่ชุมชนในท้องถิ่นอีกด้วย

นอกจากสหกรณ์เป็นสถาบันการผลิตสินค้าแล้ว สหกรณ์ยังเป็นสถาบันผลิตบริการซึ่งมีมากมาย เช่น บริการสาธารณสุขโรค อันได้แก่ ไฟฟ้า น้ำประปา การขนส่ง การประกันภัย การรักษาพยาบาล การเคหะ เหล่านี้เป็นต้น ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นที่ต้องการของประชาชนก็สามารถรวมกันดำเนินงานในรูปสหกรณ์เพื่อแก้ปัญหาความจำเป็นในการบริการเหล่านี้ได้

5.1.3 สหกรณ์เป็นสถาบันการตลาด ในประเทศกำลังพัฒนาโดยทั่วไปธุรกิจการค้าหรือกิจการด้านการตลาด มักจะตกอยู่ในมือของบุคคลกลุ่มน้อย ซึ่งมุ่งดำเนินการเพื่อแสวงกำไรอย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงรายได้หรือผลตอบแทนอันยุติธรรมแก่ลูกค้า ดังนั้น สหกรณ์จึงเข้ามาทำหน้าที่นี้เสียเองเพื่อจัดการเอาวัดเอาเปรียบและการค้ากำไรเกินควรให้หมดไปจากสังคม เช่น สหกรณ์การเกษตรมีฉางและโรงสีสำหรับซื้อข้าวจากสมาชิกเอง หรือ รับซื้อและจำหน่ายข้าวโพดเอง ตลอดจนจัดหาอุปกรณ์และปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง เมล็ดพันธุ์พืช หรือเครื่องจักรเครื่องมือการเกษตรมาจำหน่ายให้สมาชิกในราคาถูก

สำหรับสหกรณ์ผู้บริโภคหรือร้านค้าสหกรณ์นั้น สหกรณ์ก็มีหน้าที่ในการจัดสินค้าและเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นมาจำหน่ายให้สมาชิกในราคาถูก และสหกรณ์ก็จะแบ่งเงินปันผลตามส่วนธุรกิจที่สมาชิกทำกับสหกรณ์ให้อีกด้วย

นอกจากสหกรณ์จะทำหน้าที่ธุรกิจการค้าหรือการตลาดภายในประเทศแล้ว สหกรณ์ยังสามารถทำหน้าที่การค้าระหว่างประเทศ เช่น การค้าข้าว ข้าวโพด น้ำตาล ปุ๋ย เครื่องเคมีภัณฑ์และเครื่องอุปโภคบริโภค เป็นต้น ซึ่งสหกรณ์ท้องถิ่นไม่อาจจะทำได้หรือทำได้ก็อยู่ในวงจำกัด ดังนั้น จึงตกเป็นหน้าที่ของสหกรณ์ระดับชาติอย่างเช่น ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ที่จะติดต่อค้าขายกับต่างประเทศในปริมาณธุรกิจมาก ๆ หรือหากเป็นไปได้ชุมนุมสหกรณ์ฯ อาจส่งสินค้าเครื่องอุปโภคบริโภคทั้งจากภายในและต่างประเทศ

มาจำหน่ายให้แก่สหกรณ์ท้องถิ่นที่เป็นสมาชิกก็ได้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อสหกรณ์ท้องถิ่นเป็นอย่างยิ่ง เพราะสหกรณ์ท้องถิ่นย่อมไม่มีความชำนาญในการค้าระหว่างประเทศและไม่มีทุนรอนเพียงพอที่จะติดต่อค้าขายเอง นอกจากนั้นยังไม่มีอำนาจการต่อรองที่เพียงพออีกด้วย

5.2 บทบาทของสหกรณ์ในการพัฒนาสังคม

สหกรณ์เป็นทั้งสถาบันทางเศรษฐกิจและเป็นสถาบันหรือขบวนการทางสังคมในขณะเดียวกัน จุดมุ่งหมายของสหกรณ์ในด้านสังคม คือ การส่งเสริมการศึกษา (หลักสหกรณ์สากล ข้อ 5) ส่งเสริมเสรีภาพของมนุษย์ตามแนวทางประชาธิปไตย (หลักสหกรณ์สากล ข้อ 2) ส่งเสริมความสามัคคีและความเข้าใจอันดีระหว่างเพื่อนมนุษย์ รวมทั้งส่งเสริมวัฒนธรรมและจิตใจ (วันทนีย์ ภูมิภัทราคม, และคณะ, 2540) กล่าวคือ

5.2.1 สหกรณ์เป็นสถาบันให้การศึกษา การศึกษาในที่นี้มีได้หมายความว่า แต่เพียงการสอนให้รู้จักหลักวิธีการ กฎหมาย และกฎข้อบังคับเท่านั้น แต่เป็นการศึกษาในความหมายกว้าง เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครอง อันเป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ สหกรณ์มีหน้าที่สำคัญประการหนึ่งก็คือการให้การศึกษาอบรมแก่สมาชิกทั้งในด้านวิชาการและอุดมการณ์ การให้การศึกษาอบรมในด้านการอาชีพ ตลอดจนศีลธรรมจรรยา เพราะสหกรณ์มุ่งที่จะฝึกอบรมให้สมาชิกเป็นคนดีมีศีลธรรมและทำตัวเป็นประโยชน์ต่อสังคม

5.2.2 สหกรณ์เป็นสถาบันการปกครอง สหกรณ์ถือว่าเป็นโรงเรียนสอนให้คนเรียนรู้ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยไปในตัว เพราะสหกรณ์เป็นองค์การของประชาชนผู้เป็นสมาชิกควบคุมโดยสมาชิกและเพื่อประโยชน์ของสมาชิก ในกระบวนการควบคุมสหกรณ์การประชุมใหญ่ การมอบอำนาจหน้าที่ การวินิจฉัยโดยหมู่คณะ การเลือกตั้งคณะกรรมการเพื่อบริหารกิจการของสหกรณ์ ล้วนเป็นวิธีปฏิบัติแบบประชาธิปไตยทั้งสิ้น ด้วยเหตุนี้ สหกรณ์จึงเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการพัฒนาการเมืองการปกครองในระดับท้องถิ่น

สหกรณ์ไม่ใช่จะเป็นเพียงสถาบันที่ให้ความรู้ทางการปกครองแบบประชาธิปไตยเท่านั้น แต่เป็นสถาบันปฏิรูปและส่งเสริมความเท่าเทียมกันของมนุษย์ในสังคมด้วย โดยพยายามขจัดความแตกต่างระหว่างชนชั้น ตัวอย่างในเรื่องนี้เห็นได้จากหลักการควบคุมตามหลักประชาธิปไตย หนึ่งคนออกเสียงได้เพียงหนึ่งเสียง โดยสหกรณ์ยึดถือความเป็นมนุษย์มากกว่าเงินทุน

5.2.3 สหกรณ์เป็นสถาบันบริการสังคม สหกรณ์เป็นศูนย์กลางในการพบปะสังสรรค์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสมาชิก เป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่ข่าวสาร

และวิทยาการด้านต่าง ๆ ตลอดจนเป็นศูนย์กลางในการประกอบพิธีการต่าง ๆ เช่น การประชุม สัมมนา การจัดนิทรรศการการแสดง เป็นต้น นอกจากนั้น สหกรณ์ยังเป็นสถาบันทางศีลธรรม อีกด้วย เพราะมุ่งที่จะสร้างและมีกอบรมสมาชิกให้เป็นคนดีมี ศีลธรรม ไม่ให้เอาวดเอาเปรียบ ชิงกันและกัน แต่ให้ช่วยเหลือกัน มีความสามัคคีธรรม ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์สุขมาสู่สมาชิก และสังคมโดยรวม

5.2.4 สหกรณ์เป็นสถาบันพัฒนาคน สหกรณ์ถือว่าเป็นสถาบันที่ช่วย พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทั้งทางตรงและทางอ้อม คือ ช่วยให้มีทั้งความรู้ความชำนาญและ ทักษะที่ดี กล่าวคือ ด้วยการให้การศึกษอบรมแก่สมาชิกทั้งในด้านวิชาการ ด้านอาชีพที่ดี ด้วย วิธีการดำเนินงานตามหลักและวิธีการของสหกรณ์ที่ดี ช่วยพัฒนาให้สมาชิกมีความรู้ความชำนาญ ในการประกอบอาชีพ มีความคิดริเริ่ม มีสติปัญญาเพิ่มขึ้น ทำให้เลิกลบมายมุข และรู้คุณค่าของการ ประหยัด เมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้นก็มีการออมเพื่อความมั่นคงของการดำรงชีวิต สหกรณ์ยังสอนให้คน มีศีลธรรมจรรยา มีความสามัคคีกลมเกลียวกัน ไม่เบียดเบียนชิงกันและกัน แต่จะช่วยเกื้อกูลกัน อันจะนำมาซึ่งความอยู่ดีกินดีมีสันติสุขในสังคมนั่นเอง ซึ่งหากขาดสหกรณ์แล้ว สังคมอาจจะไม่ได้ รับการพัฒนาที่ถูกต้องหรือไม่ดีเท่าที่ควร

จากการที่สหกรณ์เป็นสถาบันทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนเป็น สถาบันการปกครองที่ดำเนินแบบแผนประชาธิปไตยดังได้กล่าวแล้วนั้น จึงสรุปได้ว่า สหกรณ์ สามารถที่จะแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างได้ผล กล่าวคือ สหกรณ์ สามารถอำนวยความสะดวกทางเศรษฐกิจแก่เกษตรกรในการช่วยปลดเปลื้องหนี้สินและรักษา กรรมสิทธิ์ที่ดินไว้ได้ โดยสามารถกู้เงินไปไถ่ถอนที่ดินในอัตราดอกเบี้ยต่ำ ตลอดจนช่วยในด้าน จัดหาเงินทุนให้กู้ยืมไปประกอบอาชีพ ส่งเสริมการออมทรัพย์ อำนวยความสะดวกและจัดหาวัสดุ อุปกรณ์การผลิตมาจำหน่ายในราคาที่ถูก และแนะนำส่งเสริมการประกอบอาชีพให้ถูกหลักวิชา เป็นต้น ส่วนในด้านสังคมนั้น งานสหกรณ์สอนให้สมาชิกเกิดความรู้สึกผูกพันและรักเสียสละ เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ช่วยสร้างสวัสดิภาพและความเป็นอยู่ของสังคมให้ดีขึ้น โดยผู้ที่ เป็นสมาชิกสหกรณ์จะต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะนิสัยดี เพราะสหกรณ์ถือหลักการรวมคนเป็นสำคัญ สหกรณ์มีส่วนช่วยกระตุ้นในด้านศีลธรรมจรรยาของประชาชนให้ดีขึ้น เนื่องจากสมาชิกสหกรณ์ เป็นผู้นำและเป็นตัวอย่างที่ดีอยู่แล้ว เมื่อบรรดาสมาชิกสหกรณ์รู้จักช่วยตนเองและรู้จักชิงกัน และกันตามวิธีสหกรณ์ มีความสามัคคีในหมู่คณะและมีศีลธรรมอันดีแล้วก็จะก่อให้เกิดความอยู่ดี กินดีในสังคมซึ่งสะดวกแก่การปกครองของบ้านเมืองด้วย นอกจากนั้นวิธีดำเนินการ ตามหลักประชาธิปไตยของสหกรณ์ ยังมีส่วนช่วยให้การศึกษาและการถ่ายทอดระบบ

ประชาธิปไตยแก่ชุมชนโดยทางอ้อมอีกด้วย ประการสุดท้าย สหกรณ์เป็นวิธีดำเนินงานของ หมู่คณะ ดังนั้นจึงเป็นแหล่งเผยแพร่ข่าวสารและศูนย์วิทยาการด้านต่าง ๆ ที่จะกระจายความรู้ ด้วยวิชาการเทคนิคต่าง ๆ ตลอดจนเสริมสร้างทัศนคติใหม่ ๆ ในหมู่ประชาชนอันเป็นผลให้ประเทศชาติเกิดการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม

นอกจากนี้ วันทนี ภูมิภัทราคม และคณะ (2540) ได้กล่าวว่า การสหกรณ์ในปัจจุบัน มีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อระบบการดำเนินชีวิตของประชาชนเกือบทุกประเทศในโลก ในฐานะที่สหกรณ์เป็นองค์การทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งมีอยู่ในแทบทุกประเทศเหล่านั้นนั่นเอง ในประเทศที่การสหกรณ์มีความก้าวหน้ามาก เช่น ประเทศในกลุ่มสแกนดิเนเวีย ได้แก่ เดนมาร์ก สวีเดน นอร์เวย์ หรือประเทศในเอเชียบางประเทศ เช่น ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ หรืออิสราเอล นั้นวิธีการสหกรณ์สามารถที่ช่วยยกระดับฐานะความเป็นอยู่และมาตรฐานการครองชีพของพลเมืองให้สูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ในประเทศเหล่านี้พลเมืองทุกคนจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับสหกรณ์ไม่มากก็น้อย คือ ถ้าไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์ก็เป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ หรือทำงานอยู่ในขบวนการสหกรณ์ หรืออย่างน้อยที่สุดก็เป็นลูกค้าสหกรณ์ จึงอาจกล่าวได้ว่าการสหกรณ์เป็นวิถีชีวิตของประชาชนในประเทศเหล่านี้

6. หน้าที่ความรับผิดชอบของนิคมสหกรณ์พร้าว

นิคมสหกรณ์พร้าว จัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งนิคมพร้าว พ.ศ. 2513 (นิคมสหกรณ์พร้าว, 2545) ปัจจุบันสำนักงานตั้งอยู่เลขที่ 254 หมู่ 10 ตำบลแม่แวน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ได้เริ่มดำเนินการจัดที่ดินให้แก่ราษฎรที่ไม่มีที่ดินทำกินหรือมีน้อยไม่เพียงพอแก่การครองชีพตามหลักและวิธีการสหกรณ์โดยอาศัยพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 มีพื้นที่โครงการทั้งหมด 67,082 ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ 9 ตำบล คือ ตำบลป่าดู่ ป่าไผ่ สันทราย บ้านโป่ง น้ำแพร่ เชื่อนผาก ห่วงหลวง แม่บั้ง และแม่แวน โดยมีหน้าที่ความรับผิดชอบดังต่อไปนี้

1. งานจัดสรรที่ดิน ได้ดำเนินการจัดสรรที่ดินให้แก่ราษฎรรูปสหกรณ์นิคม ซึ่งปัจจุบันสามารถออกเอกสารสิทธิ์ให้แก่ราษฎร คือ ออกหนังสืออนุญาตเข้าทำประโยชน์ (กสน.3) ประมาณ 38,068 ไร่ ออกหนังสืออนุญาตเข้าทำประโยชน์ (กสน.5) ประมาณ 26,263 ไร่ ออกโฉนด (น.ส.3 ก) ประมาณ 20,978 ไร่ นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ที่จัดสรรไม่ได้ ประมาณ 25,925 ไร่ โดยแบ่งเป็นพื้นที่กันไว้เป็นป่าส่วนกลาง 13,405 ไร่ และเป็นพื้นที่ขออนุญาตใช้ เช่น โรงเรียน

สถานานีโอนามัย วัด เป็นต้น พื้นที่สาธารณะประโยชน์ เช่น ถนน สระน้ำ คลองส่งน้ำ ห้วยหนอง บึง เป็นต้น

2. งานก่อสร้างปัจจัยพื้นฐาน ได้แก่ สร้างถนนสายใหญ่ สร้างถนนสายซอย สร้างฝายทดน้ำ สร้างทำนบกั้นดิน สร้างอ่างเก็บน้ำ ขุดคลองส่งน้ำ ขุดสระเก็บน้ำฝน ขุดสระน้ำสาธารณะ ขุดสระน้ำเพื่อการเกษตรขนาดเล็ก วางท่อลอดถนน สร้างสะพาน

3. งานส่งเสริมสหกรณ์ เป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกรวมตัวกันเป็นนิติบุคคลจัดตั้งเป็นสหกรณ์ ซึ่งในปัจจุบันมีสหกรณ์ที่อยู่ในความแนะนำส่งเสริม จำนวน 2 สหกรณ์ ได้แก่ สหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด และสหกรณ์นิคมเกษตรก้าวหน้า จำกัด

4. งานส่งเสริมอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นการส่งเสริมการประกอบอาชีพ เช่น การขุดสระน้ำขนาดเพื่อเกษตรกรรม โครงการให้ยืมโคเพื่อการขยายพันธุ์ โครงการปรับปรุงประสิทธิภาพและคุณภาพผลผลิตผลการเกษตร ได้แก่การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลิ 105 และถั่วเหลืองพันธุ์เชียงใหม่ 60 โครงการตลาดกลางเพื่อผลผลิตผลการเกษตรประจำตำบล โครงการส่งเสริมการปลูกปาล์ทดแทนป่าไม้ถูกทำลาย ปัจจุบันปลูกปาล์ทดแทนประมาณ 5,200 ไร่ โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิต ส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มสตรีสหกรณ์ โดยเน้นกิจกรรมหลัก 3 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขอนามัย และด้านสังคมการพัฒนาจิตใจ ปัจจุบันจัดตั้งกลุ่มสตรี 4 กลุ่ม คือ กลุ่มสตรีบ้านแม่แพ่ง ดำเนินกิจกรรมตัดเย็บเสื้อผ้า ส่งโรงงาน กลุ่มสตรีบ้านทุ่งกู่ กิจกรรมเย็บปักและทอผ้า กลุ่มสตรีบ้านร่มเกล้า ดำเนินกิจกรรมดอกไม้กระดาษและสีทาไม้ และกลุ่มสตรีสหกรณ์แปลง 2 ดำเนินกิจกรรมแปรรูปถนอมอาหาร

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมชนบทของสมาชิกสหกรณ์นิคม ได้มีผู้ศึกษาไว้หลายท่าน ซึ่งมีความแตกต่างกันไปแต่ละนิคมสหกรณ์ต่าง ๆ สามารถใช้เป็นแนวทางในการวิจัยได้ดังนี้

จันทร์เพ็ญ เอียวุฒิกันต์ (2528) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมอันเนื่องมาจากการเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์การเช่าซื้อที่ดินวังพระธาตุ จำกัด จังหวัดกำแพงเพชร โดยเปรียบเทียบจากสภาพความเป็นอยู่ของสมาชิกตั้งแต่เริ่มเช่าอยู่ในสหกรณ์ปีแรกกับปีที่ทำการศึกษาคือปี 2526 สรุปได้ว่า เกษตรกรที่เข้ามาเป็นสมาชิก สหกรณ์การเช่าซื้อที่ดิน

วังพระธาตุ จำกัฏ ได้รับการจัดสรรที่ดินเพื่อทำการเพาะปลูกและอยู่อาศัยครอบครัวยะ 30 ไร่ ในปีแรกที่เข้ามาอยู่ในสหกรณ์ (2517) สมาชิกมีรายได้เฉลี่ยสุทธิครอบครัวยะ 8,257.70 บาท สำหรับปี 2526 สมาชิกมีรายได้เฉลี่ยสุทธิครอบครัวยะ 21,590.97 บาท สมาชิกส่วนใหญ่มีความมั่นใจว่าสภาพความเป็นอยู่ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นอันเนื่องมาจากการเข้ามาเป็นสมาชิกของสหกรณ์ ทำให้สมาชิกมีแรงจูงใจในการประกอบอาชีพเพิ่มมากขึ้น การกระจายรายได้ของสมาชิกโดยทั่วไปค่อนข้างเท่าเทียมกันทุกกลุ่ม และสมาชิกมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานของสหกรณ์ดีพอสมควร สำหรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรม พบว่าสมาชิกยังคงยึดมั่นถือปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีทางด้านศาสนาอยู่อย่างปกติ ไม่เปลี่ยนแปลง เช่น ร้อยละ 78.09 ยังมีความเชื่อในพิธีกรรมต่าง ๆ เป็นต้น

กองนโยบายและแผนงาน สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2521) ได้รายงานผลการศึกษาวิจัยเรื่องสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และทัศนคติของเกษตรกรที่ได้รับเอกสารสิทธิ์ พ.ศ. 2520 ปรากฏว่ารายได้สุทธิเฉลี่ยของเกษตรกร 6 จังหวัด คือ กาญจนบุรี ฉะเชิงเทรา เชียงใหม่ นครนายก นครราชสีมา สุรินทร์ เกษตรกรจะมีรายได้เฉลี่ยประมาณ 18,413.77 บาท รายจ่าย 19,126.83 บาทต่อครอบครัวต่อปี มีการถือครองที่ดินครอบครัวละประมาณ 52-2-40 ไร่ และต้องการให้รัฐบาลสนใจและเอาใจใส่ในการพัฒนาชนบทให้มากเพราะประชาชนที่ยากจนและมีฐานะอ่อนแอทางเศรษฐกิจมีจำนวนมาก

โสภณ ดวงรัตน์ (2525) ได้ศึกษาภาวะเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก สหกรณ์นิคมสุวรรณโลก จังหวัดสุโขทัย พ.ศ. 2524 พบว่า สมาชิกของสหกรณ์มีที่ดินเป็นของตนเองเฉลี่ยครอบครัวยะ 27.40 ไร่ มีรายได้สุทธิของครอบครัวเป็นเงินสดเฉลี่ยครอบครัวยะ 25,042 บาท ฐานะทางเศรษฐกิจของสมาชิกดีขึ้นร้อยละ 99.33 สาเหตุที่เข้ามาเป็นสมาชิกของสหกรณ์นิคมแห่งนี้พบว่า ร้อยละ 49.33 ไม่มีที่ดินทำกิน ร้อยละ 36 มีที่ดินน้อย ความเป็นอยู่ในสังคมมีความสัมพันธ์ร่วมมือกันเป็นหมู่คณะกันมาก

พิชัย สารภักดิ์ (2527) ได้ศึกษาถึงการจัดรูปสหกรณ์นิคมว่า ในการจัดการสหกรณ์ก่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนได้อย่างไร โดยศึกษาเฉพาะกรณีสหกรณ์นิคมวังไทร จำกัฏ จังหวัดระยอง ซึ่งผลการศึกษาสรุปลได้ว่า การประกอบอาชีพของสมาชิกสหกรณ์นิคมแต่เดิมต้องบุกเบิกป่าหลวงแห่งชาติมาเป็นเวลานานปี ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายก็ตาม ซึ่งต้องเสี่ยง

ต่อการถูกจับกุม ทั้งนี้เพื่อให้ที่ดินปลูกไม้ยืนต้นและพืชไร่ นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มอิทธิพลมืดที่ ชอบใช้อำนาจ ตลอดจนการแก่งแย่งกรรมสิทธิ์ในที่ทำกินโดยไม่เคารพต่อกฎหมายบ้านเมือง แต่อย่างไรก็ดี รัฐบาลได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวจึงได้มอบให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ดำเนินการ แก้ปัญหาดังกล่าวด้วยวิธีการของสหกรณ์นิคมเพื่อให้เกิดการรวมกลุ่ม การอยู่ร่วมกันตามแบบและ วิธีการทางสหกรณ์นิคม ซึ่งจะก่อให้เกิดความสามัคคี ตลอดจนการพัฒนาความเจริญทางด้าน ต่าง ๆ มาสู่สมาชิกและชุมชนของตนโดยมีผลงานดังนี้

ทางด้านเศรษฐกิจ สหกรณ์ได้จัดรูปที่ดินให้สมาชิกประกอบอาชีพส่งเสริมการ ปลูกพืชต่าง ๆ ที่ทำให้สมาชิกมีรายได้และความเป็นอยู่ดีขึ้นกว่าเดิม โดยสมาชิกมีรายได้จากการ ขายผลผลิตเฉลี่ยประมาณปีละ 37,500 บาท

ทางด้านสังคม สหกรณ์ได้ส่งเสริมให้สมาชิกมีความรู้ในเรื่องหลักและวิธีการทาง สหกรณ์ ความรู้เกี่ยวกับการผลิต ทั้งให้สมาชิกรู้จักวิธีการปกครองตามแบบประชาธิปไตย โดย สมาชิกทุกคนมีสิทธิเสมอภาคเท่าเทียมกันในฐานะที่เป็นเจ้าของสหกรณ์ นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ สมาชิกรู้จักสิทธิหน้าที่ของตน ตลอดจนทั้งการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อส่วนร่วมของสังคมของตน

ทางด้านการเมืองการปกครอง สมาชิกสหกรณ์มีความสามัคคีในหมู่พวกตนมี ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน สมาชิกรู้จักปกครองตนเอง และมีความเข้าใจในระบอบการปกครอง ของพวกตนได้ดี มีสมาชิกร้อยละ 77.50 เห็นว่า การอยู่ร่วมกันจะทำให้เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและ กันและดีกว่าอยู่โดดเดี่ยว สมาชิก ประธานกลุ่มและคณะกรรมการดำเนินการ ต่างก็ได้ช่วยเหลือ ซึ่งกันและกันในการที่จะพัฒนาชุมชน สหกรณ์ของพวกตนให้มีความมั่นคงในทางการเมืองการ ปกครอง ทั้งนี้โดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ที่คอยทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำในสิ่งที่จะก่อ ให้เกิดประโยชน์และความก้าวหน้าที่จะนำมาสู่ชุมชนสหกรณ์ต่อไปด้วย

วิไลลักษณ์ กิตติบุตร (2531) ได้ศึกษาในหัวข้อเรื่อง การศึกษาปัจจัยทาง เศรษฐกิจและสังคมบางประการที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดินและการใช้ที่ดิน ของสมาชิกลนิคมสหกรณ์สันทราย จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัย ครั้งนี้คือศึกษาสภาพการถือครองที่ดิน และการใช้ที่ดินของสมาชิกสหกรณ์นิคมสันทราย จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ ในปีการเพาะปลูก 2528 - 2529 และการเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดิน และ การใช้ที่ดิน ปี 2521 - 2522 รวมทั้งศึกษาถึงปัจจัยเศรษฐกิจ และสังคมที่สำคัญบางประการ ที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพการถือครองที่ดิน และการใช้ที่ดินของสมาชิกสหกรณ์นิคม สันทราย จำกัด จังหวัดเชียงใหม่

ในการศึกษาครั้งนี้ วิไลลักษณ์ ได้ใช้ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม บทบาทของ สหกรณ์นิคมสันทราย จำกัด เป็นตัวแปรอิสระที่จะนำเข้าสู่การศึกษาด้วย และภายหลังการสรุปของการวิจัย มีสิ่งที่ได้จากการวิจัยที่น่าสนใจ คือ สภาพทางเศรษฐกิจ สภาพทางสังคม และ บทบาทของสหกรณ์นิคมสันทราย จำกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 นอกจากนี้ยังพบว่า โดยส่วนรวมแล้วปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสภาพการถือครองที่ดินและการใช้ที่ดินของสมาชิกสหกรณ์นิคมสันทราย จำกัด ค่อนข้างมากและเด่นชัดคือ สภาพทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ระยะเวลาการเป็นสมาชิก จำนวนสมาชิกในครัวเรือน สภาพทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายได้จากสัตว์ของสมาชิก รายได้จากเกษตรของสมาชิก รายจ่ายจากพืชของสมาชิก รายจ่ายจากสัตว์ของสมาชิก จำนวนเงินกู้ของสมาชิก และบทบาทของ สหกรณ์นิคมสันทราย จำกัด นอกจากนี้ผู้วิจัยยังตั้งข้อสังเกตไว้ว่า ผลที่จะได้จากการวิเคราะห์ในงานวิจัยนี้ ไม่สอดคล้องกับแนวโน้มนโยบายในการจัดตั้งสหกรณ์นิคม โดยพบว่าสมาชิกอยู่ในแดนสหกรณ์ เมื่อมีระยะเวลาการเป็นสมาชิกเพิ่มขึ้น อายุมากขึ้น และมีระดับการศึกษาสูงขึ้น จำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากขึ้น ทำให้ไม่สนใจในการประกอบอาชีพเพาะปลูกพืช อันเนื่องมาจากมีรายได้จากพืชน้อย แต่ต้องเสียค่าใช้จ่ายของพืชมากเกินไป สมาชิกส่วนใหญ่จะเปลี่ยนไปเลี้ยงสัตว์ ซึ่งต้องลงทุนสูงแต่รายได้ก็เพิ่มสูงเช่นกัน โดยเฉพาะการเลี้ยงโคนม รวมทั้งสมาชิกบางคนนิยมทำงานนอกบ้าน เช่น รับราชการ รับจ้าง ค้าขาย ทำให้มีรายได้นอกการเกษตรเพิ่มขึ้น พร้อมได้รับความช่วยเหลือจากสถาบันเงินทุน สิ่งเหล่านี้ทำให้สมาชิกสหกรณ์นิคมสันทราย จำกัด มีการเปลี่ยนแปลงสภาพของการถือครองที่ดิน การใช้ที่ดินที่หลากหลายขึ้น สำหรับประเภทของกิจกรรมการผลิตและปัจจัยการผลิตบางตัวก็สนับสนุนให้มีการขยายอำนาจของการผลิตไปด้วย

วิไลลักษณ์ ได้ให้ข้อเสนอแนะที่ดีเพื่อเป็นแนวทางต่อการกำหนดนโยบาย อันจะส่งผลถึงความสำเร็จในการดำเนินงานวิจัยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสหกรณ์นิคมไว้ว่า

1. การจัดตั้งสหกรณ์นิคมเป็นรูปแบบของการพัฒนาชนบทแบบเบ็ดเสร็จที่ดีกว่า ให้ความสมาชิกสหกรณ์นิคมมีระดับความอยู่ดีกินดีค่อนข้างสูงนำปัจจัยสภาพทางสังคม สภาพทางเศรษฐกิจ และบทบาทของสหกรณ์ทั้งในด้านสถาบันเงินทุน และสถาบันการผลิต เอื้ออำนวยให้สมาชิกสหกรณ์นิคม มีระดับความอยู่ดีกินดีสูงขึ้น ส่งผลให้เกิดความรักและหวงแหนที่ดินของตนไม่มีการแตกแยกแบ่งขายและถ้ารัฐบาลจะได้มีการทบทวนข้อบังคับในเรื่องการให้กรรมสิทธิ์ในที่ดินแก่สมาชิกมาเป็นการให้กรรมสิทธิ์ตกทอดทางมรดก จะทำให้การถือครองที่ดินและการใช้ที่ดินของสมาชิกดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่มาก

2. จากการศึกษาเปรียบเทียบ สมาชิกในปีการเพาะปลูก 2521 – 2522 กับต้นปีการเพาะปลูก 2528 – 2529 พบว่าแตกต่างกันมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพการถือครองที่ดินและการใช้ที่ดินจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานของสหกรณ์นิคมสันทราย จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ ควรได้มีการพิจารณาทบทวนการดำเนินงานของสหกรณ์ว่าสมควรที่จะแก้ไขปรับปรุงให้สามารถดำเนินงานต่อไปให้ได้ผลดี เพราะในปัจจุบันนี้การดำเนินงานไม่สามารถที่จะบรรลุวัตถุประสงค์และไม่สามารถช่วยเหลือให้สมาชิกสหกรณ์มีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นมากกว่าเดิม ดังนั้นควรพิจารณาปรับปรุงบทบาทของสหกรณ์ให้เป็นทั้งสถาบันเงินทุน และสถาบันการผลิตเพื่อเพิ่มผลผลิตในปัจจุบันและศักยภาพในการเพิ่มผลผลิตในอนาคตด้วย

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และกรมส่งเสริมสหกรณ์ (2524) ศึกษาความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นจากสหกรณ์ พบว่าสหกรณ์ได้นำการเปลี่ยนแปลงมาสู่สมาชิกในด้านเศรษฐกิจอย่างมาก กล่าวคือ สมาชิกสหกรณ์มีหลักทรัพย์มีรายได้สูง มีความรู้ความสนใจในการใช้ยาฆ่าแมลง ยาปราบศัตรูพืช มีการใช้เครื่องทุ่นแรง ตลอดจนมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินดีกว่าผู้ที่ไม่ใช่สมาชิกสหกรณ์ และสมาชิกสหกรณ์ยังมีโอกาสในการกู้ยืมเงินโดยเสียดอกเบี้ยถูกกว่าอัตราท้องตลาด ทั้งยังได้รับคำแนะนำ ดูแลเกี่ยวกับการใช้เงินกู้ในการประกอบอาชีพได้ช่วยให้ฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้นและดีกว่าผู้ที่ไม่ใช่สมาชิก ส่วนการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมระหว่างสมาชิกและผู้ที่ไม่ใช่สมาชิกสหกรณ์ไม่มีความแตกต่างกัน เพราะโดยทั่วไปบทบาทของสหกรณ์ในการทำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีวงจำกัด แต่สมาชิกสหกรณ์ก็มีความเข้าใจในหน้าที่และฐานะขององค์การดีกว่าผู้ที่ไม่ใช่สมาชิก แต่ไม่ทราบซึ่งในหลักการและหน้าที่ดีพอ เพราะสมาชิกสหกรณ์พึงเล็งผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจมากกว่าด้านสังคม

คณินิจ พิบูลสวัสดิ์ (2521) ได้ทำการศึกษาถึงอิทธิพลของสหกรณ์การเกษตรต่อค่าครองชีพของครอบครัวเกษตรกร จากการศึกษาพบว่าสมาชิกสหกรณ์มีสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมดีขึ้นกว่าเดิม กล่าวคือสมาชิกสหกรณ์มีความรู้เกี่ยวกับการเกษตรแผนใหม่มีการใช้เครื่องมือเครื่องจักรกล ตลอดจนการป้องกันการกำจัดศัตรูพืช อิทธิพลของสหกรณ์ต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมนั้น ทำให้สมาชิกเกิดแรงบันดาลใจมีความเชื่อมั่นในการดำรงชีพและมีโอกาสที่จะได้เป็นที่ยอมรับของสังคม ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมทำให้

บุตรหลานของสมาชิกมีโอกาสเล่าเรียนสม่ำเสมอและเรียนในระดับสูงขึ้นจนเป็นหลัก ำระกัน ในการปรับปรุงความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

รัตนา โพธิ์สุวรรณ (2531) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของ เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า ขนาดการถือครองที่ดิน ในเขตปฏิรูปที่ดินและนอกเขตปฏิรูปที่ดินไม่แตกต่างกัน เกษตรกรในมีการใช้ประโยชน์ที่ดินเข้มข้น กว่าและจากแบบแผนการผลิตมีการกระจายการผลิตมากกว่ามีการยอมรับเทคโนโลยีแผนใหม่มาใช้ ในการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์มากกว่า รายได้จากการเกษตรในเขตสูงกว่านอกเขตปฏิรูปที่ดิน ราย ได้รวมของเกษตรกรนอกเขตสูงกว่าเกษตรกรในเขตแต่ไม่มีความแตกต่างทางสถิติ การลงทุนใน การเกษตรของเกษตรกรในเขตสูงกว่านอกเขต รายจ่ายและทรัพย์สินของเกษตรกรในเขตสูงกว่า นอกเขตเล็กน้อย แต่ไม่มีความแตกต่างทางสถิติ

เนียน คำมูลศรี (2536) ศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลการพัฒนา คุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร: กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรอากาศอำนวย อำเภ อากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร พบว่า สมาชิกสหกรณ์มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตในระดับที่สูง ในด้านการกินอาหารดี ครอบครัพลอดภัย การร่วมพัฒนา และการพาสู่คุณธรรม ส่วนการพัฒนา คุณภาพชีวิตในด้านการมีที่อยู่อาศัย การศึกษานามัยถ้วนทั่ว การได้ผลผลิตดี และการมีลูกไม่ มากมีการพัฒนาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาการพัฒนาคุณภาพชีวิตรวมทุกด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง

ปนัดดา สอาดรุ (2535) ศึกษาการเปรียบเทียบสถานภาพทางเศรษฐกิจและ สังคมของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง จำกัด พบว่า สถานภาพของสังคมอันได้แก่ อายุ สถานภาพทางครอบครัว ขนาดครัวเรือน การติดต่อสื่อสาร การเดินทางออกนอกถิ่นฐาน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ เกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ มีการศึกษาสูงกว่าเกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์ ที่ระดับ นัยสำคัญ 0.05 สำหรับสถานภาพทางด้านเศรษฐกิจพบว่า รายจ่าย การถือครองที่ดิน การมี สิ่งอำนวยความสะดวก ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้พบว่าเกษตร ที่ เป็นสมาชิกสหกรณ์มีหนี้สินทางการเกษตรและรายจากการเกษตรมากกว่าเกษตรกรที่ไม่ เป็นสมาชิก แต่มีรายได้นอกภาค น้อยกว่าเกษตรกรที่ไม่เป็นสมาชิก ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

สุชาติ แก้วสะอาด (2544) ทำการศึกษาการเปรียบเทียบสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตและนอกเขตชลประทาน ของสมาชิกนิคมสหกรณ์ พรวัว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีสภาพส่วนบุคคลที่ไม่แตกต่างกัน คือ ส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย มีอายุ ระหว่าง 30-49 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษา สมรสแล้ว มีที่ดินเป็นของตนเอง มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ 20 ปีขึ้นไป เมื่อเปรียบเทียบสภาพทางสังคม พบว่า ในด้านคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของผู้ให้ข้อมูลในเขตชลประทาน ส่วนใหญ่รู้สึกว่าคุณภาพชีวิตดีขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูลนอกเขตนิคมพรวัวรู้สึกว่าคุณภาพชีวิตไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา ด้านการติดต่อเจ้าหน้าที่ของนิคมพรวัว ผู้ให้ข้อมูลในเขตมีการติดต่อในระดับมาก ส่วนผู้ให้ข้อมูลนอกเขตมีการติดต่อในระดับน้อยมาก ด้านการฝึกอบรม พบว่า ผู้ให้ข้อมูลในเขตชลประทานมีการเข้าฝึกอบรมในระดับน้อยมาก ส่วนผู้ให้ข้อมูลนอกเขตส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าฝึกอบรม ในด้านการมีส่วนร่วมในสังคมพบว่า ผู้ให้ข้อมูลในเขตชลประทานมีความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในสังคมมากกว่าผู้ให้ข้อมูลนอกเขตชลประทาน

สำหรับด้านเศรษฐกิจพบว่าผู้ให้ข้อมูลในเขตชลประทาน ส่วนใหญ่มีรายได้จากการทำไร่ มีรายได้เฉลี่ย 48,313.60 บาทต่อปี และมีรายจ่ายเฉลี่ย 39,858.20 บาทต่อปี แหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพคือกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 8.79 ไร่ และมีมูลค่าทรัพย์สินในครัวเรือนเฉลี่ย 528,924.96 บาท ส่วนผู้ให้ข้อมูลนอกเขตมีรายได้จากการทำสวนมีรายได้เฉลี่ย 45,921.30 บาทต่อปี และมีรายจ่ายเฉลี่ย 38,360.10 บาทต่อปี แหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพคือกู้จากนิคมสหกรณ์พรวัว จำกัด มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 15.02 ไร่ และมีมูลค่าทรัพย์สินในครัวเรือนเฉลี่ย 551,473.22 บาท

ภาคสรุป

(Overview)

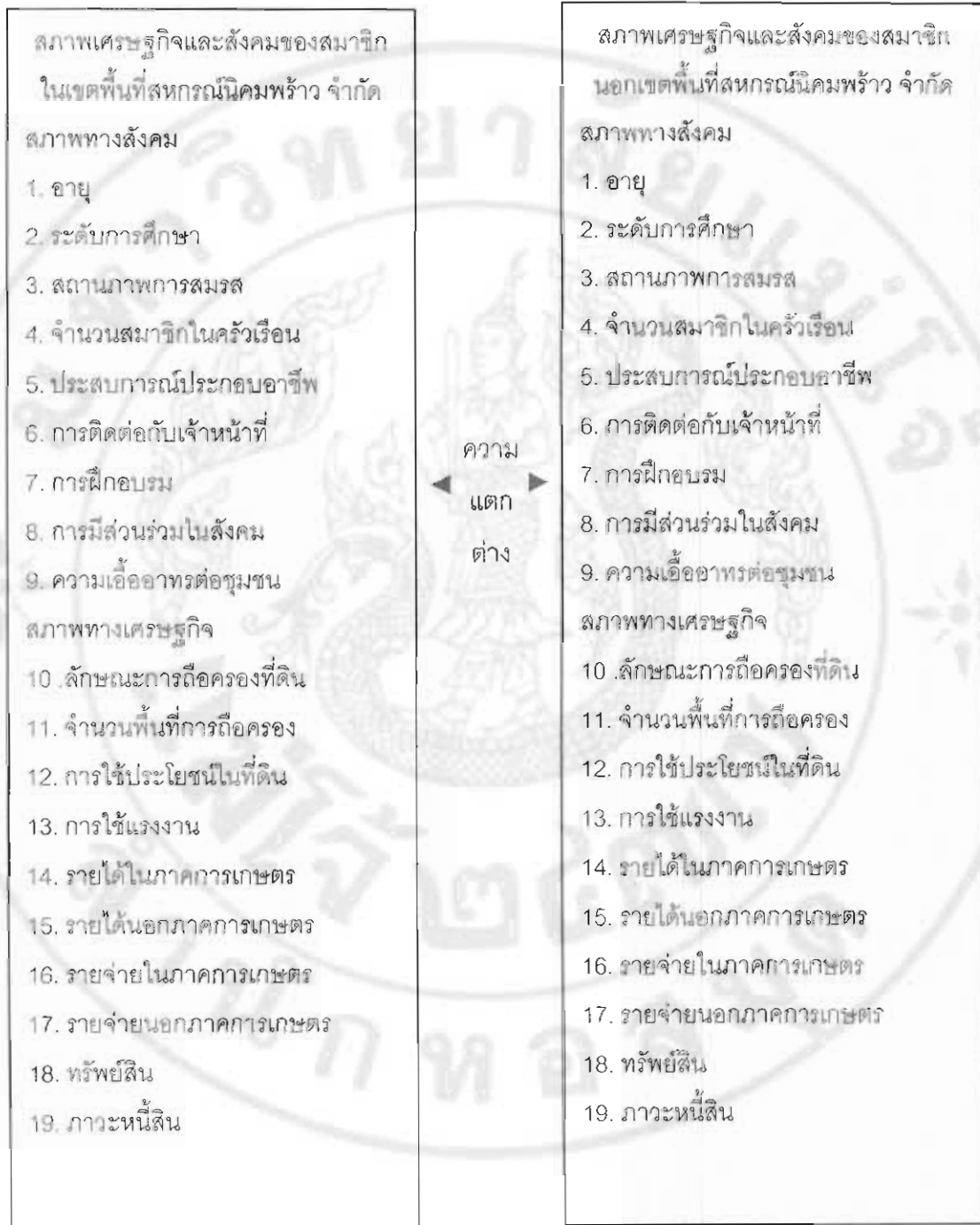
จากการที่ได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่าสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกของแต่ละสหกรณ์มีลักษณะที่แตกต่างกัน นิคมสหกรณ์นับว่ามีบทบาทสำคัญที่ทำให้สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกก่อนเข้าเป็นสมาชิกเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น สหกรณ์นิคมทำให้สภาพทางเศรษฐกิจดีขึ้น สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง มีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ ด้านสังคมทำให้สมาชิกมีความรู้หลักการและวิธีการสหกรณ์

มีความรู้เกี่ยวกับการผลิต การมีส่วนร่วมในสังคมทำให้สมาชิกรู้จักการปกครองระบอบประชาธิปไตยตลอดทั้งการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม

ในการวิจัยเรื่อง เปรียบเทียบสภาพเศรษฐกิจและสังคมระหว่างสมาชิกสหกรณ์ในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพริ้ว จำกัด ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมระหว่างสมาชิกสหกรณ์นิคมพริ้ว จำกัด กับสมาชิกของสหกรณ์อื่น เพื่อที่จะได้ทราบเป็นแนวทาง และสามารถนำไปใช้เป็นแนวคิดและแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงานการบริหารงานของสหกรณ์นิคม และสหกรณ์อื่น ๆ ให้เกิดประสิทธิผลต่อไป

กรอบแนวความคิดในการวิจัย
(Conceptual Framework)

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย
(Research Hypothesis)

1. สภาพทางสังคมของสมาชิกที่อยู่ในเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด กับนอกเขต
มีความแตกต่างกัน
2. สภาพเศรษฐกิจของสมาชิกที่อยู่ในเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด กับนอกเขต
มีความแตกต่างกัน

บทที่ 3
วิธีการวิจัย
(RESEARCH METHODOLOGY)

การวิจัยเรื่องเปรียบเทียบสภาพเศรษฐกิจและสังคมระหว่างสมาชิกสหกรณ์ในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ได้กำหนดวิธีการวิจัย ดังนี้

สถานที่ที่ดำเนินการวิจัย
(Locale of the Research)

สถานที่ที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ดำเนินการในเขตและนอกเขตพื้นที่จัดนิคมสหกรณ์พร้าว จำนวน 11 ตำบล ซึ่งพื้นที่ที่ใช้ดำเนินการวิจัยในเขตนิคมสหกรณ์พร้าว ได้แก่ ตำบลป่าดุ่ม ป่าโหนด สันทราย บ้านโป่ง น้ำแพร่ เชื่อนมาก หุ่นหลวง แม่บึง และแม่แวน และพื้นที่ที่ใช้ดำเนินการวิจัยนอกเขตนิคมสหกรณ์พร้าว ได้แก่ ตำบลโหล่งขอด และตำบลเวียง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่

ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง
(Population and Sampling Procedure)

เนื่องจากประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นจำนวนมาก (ตารางที่ 1 และตารางที่ 2) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้สุ่มตัวอย่างมาเป็นบางส่วน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi – Stage Sampling) ซึ่งมีวิธีการและขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่อยู่ในเขตและอยู่นอกเขตพื้นที่สหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด โดยใช้สูตร Yamane (อ้างใน สุวรรณธาตุโชติ, 2541: 91) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

ให้ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิด

โดยกำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมให้เกิดได้ ร้อยละ 10 หมายถึง จำนวนประชากร 100 คน จะให้เกิดความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง 10 คน

จากสูตรสามารถคำนวณกลุ่มตัวอย่างสมาชิกในเขต ได้ดังนี้

$$n_1 = \frac{4,758}{1 + 4,758(0.1)^2} = 97 \text{ คน}$$

จากสูตรสามารถคำนวณกลุ่มตัวอย่างสมาชิกนอกเขต ได้ดังนี้

$$n_2 = \frac{3,389}{1 + 3,389(0.1)^2} = 97 \text{ คน}$$

ขั้นตอนที่ 2 นำจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการคำนวณขั้นตอนที่ 1 มาคำนวณหาจำนวนตัวอย่างจากสมาชิกทั้ง 2 กลุ่ม เพื่อให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างของแต่ละกลุ่มที่เหมาะสมต่อขนาดของประชากร โดยใช้สูตร Nagtalon (อ้างใน น้ำชัย ทนผล, 2531) ดังนี้

$$n_i = \frac{nN_i}{N}$$

โดยที่ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

N_i = จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่ม

n_i = จำนวนตัวอย่างที่สุ่มจากกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม

จากสูตรดังกล่าวสามารถคำนวณหาตัวอย่างของแต่ละกลุ่มได้ดังตารางที่ 1 และ ตารางที่ 2

ตารางที่ 1 จำนวนตัวอย่างสมาชิกที่อยู่ในเขตพื้นที่นิคมสหกรณ์พรวัว

ตำบล	สมาชิกสหกรณ์นิคมพรวัว จำกัด	จำนวนตัวอย่าง
ป่าดุ่ม	417	8
ป่าไผ่	178	4
สันทราย	588	12
บ้านโป่ง	149	4
น้ำแพร่	376	7
เขื่อนผาก	1,147	23
ทุ่งหลวง	91	3
แม่ปิ้ง	1,250	25
แม่แวน	562	11
รวม	4,758	97

ตารางที่ 2 จำนวนตัวอย่างสมาชิกที่อยู่นอกเขตพื้นที่นิคมสหกรณ์พรวัว

ตำบล	สมาชิกสหกรณ์ การเกษตรพรวัว จำกัด	จำนวนตัวอย่าง
โหล่งขอด	1,893	54
เวียง	1,496	43
รวม	3,389	97

ขั้นตอนที่ 3 เมื่อได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างแล้ว ทำการสุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (accidental sampling) โดยการนำแบบสอบถามไปทำการสัมภาษณ์เกษตรกรในแต่ละตำบลจนครบจำนวนตามที่ได้กำหนดไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (The Research Instrument)

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อการรวบรวมข้อมูลตามแนวของวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งประกอบด้วย คำถามแบบปลายปิด (close-ended question) และคำถามแบบเปิด (open-ended question) โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพทางสังคมของสมาชิกทั้ง 2 กลุ่ม ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ การฝึกอบรม การมีส่วนร่วมในสังคม และการใช้อาหารต่อชุมชน

ตอนที่ 2 ศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจของสมาชิกทั้ง 2 กลุ่ม ได้แก่ ลักษณะการถือครองที่ดิน จำนวนพื้นที่การถือครอง การใช้ประโยชน์ในที่ดิน การใช้แรงงาน รายได้ในภาคการเกษตร รายได้นอกภาคการเกษตร รายจ่ายในภาคการเกษตร รายจ่ายนอกภาคการเกษตร ทรัพย์สิน ภาระหนี้สิน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นปัญหาอุปสรรคของสมาชิกสหกรณ์

การทดสอบแบบสอบถาม (Questionnaire Pre – test)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และได้ทดสอบคุณภาพของแบบสอบถามในด้านความเที่ยงตรง (validity) และความเชื่อถือได้ (reliability) ของแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เพื่อให้ใช้เป็นเครื่องมือในการวัดสิ่งที่ต้องการศึกษาดังนี้

1. ทดสอบแบบสอบถาม จำนวน 25 ชุด โดยทำการทดสอบแบบสอบถามของสมาชิกสหกรณ์นิคมแม่แดง จำกัด จังหวัดเชียงใหม่
2. ในด้านความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาแนะนำ ตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ตรงประเด็นและครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษา
3. การทดสอบความเชื่อมั่นแบบสอบถาม (reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น มาหาความเชื่อถือได้ของความสอดคล้องภายใน (internal reliability) โดยการนำข้อมูล

มาหาค่าความเชื่อมั่นตามแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha) หรือตามแบบของ Cronbach (สุภาพ วาดเขียน, 2525: 45) ซึ่งมีสูตร ดังนี้

$$r_{\alpha} = \frac{K}{K-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right)$$

r_{α} = ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

$\sum S_i^2$ = ผลรวมของความแปรปรวนของคำถามแต่ละข้อ (เพราะคำถามแต่ละข้อแต่ละคนอาจจะได้คะแนนไม่เท่ากัน)

S^2 = ความแปรปรวนของคำถามทั้งฉบับ

K = จำนวนข้อทั้งหมดในแบบสอบถาม

จากการทดสอบความเชื่อมั่นแบบสอบถาม พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (α) = 0.71683 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อถือได้ 71.683%

4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้จากการทดสอบไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ และอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้คำแนะนำและปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามในบางตอนให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ก่อนที่จะนำแบบสอบถามดังกล่าวออกใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรตัวอย่างต่อไป

วิธีการรวบรวมข้อมูล

(Data Gathering)

การรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้คือ

1. ประสานงานโดยตรงกับนิคมสหกรณ์พรวัวและสหกรณ์อำเภอพรวัว เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการประสานงานและนัดหมายผู้ให้ข้อมูล เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ชี้แจงแนะนำวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแก่ผู้เข้าร่วมสัมภาษณ์เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับแบบสอบถาม
3. ทำการสำรวจข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม โดยวิธีการสัมภาษณ์ ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้

4. นำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลและวิเคราะห์ แปลผลสรุปและรายงานผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data)

เมื่อรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบแล้ว ได้นำข้อมูลลงรหัสจัดหมวดหมู่และวิเคราะห์ข้อมูล โดยเครื่องคอมพิวเตอร์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences : SPSS/PC⁺) โดยมีการวิเคราะห์ตามแนวทางดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงพรรณนา (descriptive analysis) เป็นการศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้สถิติ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย
2. ในการอธิบายผล
3. การวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณ (quantitative analysis) เป็นการเปรียบเทียบสภาพทางเศรษฐกิจของสมาชิกทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้สถิติ t-test ในการหาความแตกต่างด้านเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ที่อยู่ในเขตและนอกเขต โดยให้ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 และการเปรียบเทียบสภาพทางสังคมโดยใช้สถิติ Chi - Square
4. การทดสอบความคิดเห็นของสมาชิกในการครอบครองที่ดินในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคม ใช้วิธีคำนวณค่าน้ำหนักเฉลี่ย (Weight Mean Score : WMS) ตาม Thanupon (อ้างใน นำชัย ทนุผล, 2531) รายละเอียด ดังนี้

$$WMS = \frac{5f_1 + 4f_2 + 3f_3 + 2f_4 + 1f_5}{TNR}$$

โดยที่ WMS = น้ำหนักค่าคะแนนเฉลี่ย

f_1 = จำนวนความถี่ที่ระบุคะแนนมากที่สุด

f_2 = จำนวนความถี่ที่ระบุคะแนนมาก

f_3 = จำนวนความถี่ที่ระบุคะแนนปานกลาง

f_4 = จำนวนความถี่ที่ระบุคะแนนน้อย

f_5 = จำนวนความถี่ที่ระบุคะแนนน้อยที่สุด

TNR = จำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด

โดยกำหนดเกณฑ์คะแนนเฉลี่ย ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความหมายของคะแนน
4.21 – 5.00	ระดับคะแนนดีกว่าตอนที่เข้าครอบครองที่ดินในตอนแรกมากที่สุด
3.41 – 4.20	ระดับคะแนนดีกว่าตอนที่เข้าครอบครองที่ดินในตอนแรกมาก
2.61 – 3.40	ระดับคะแนนดีกว่าตอนที่เข้าครอบครองที่ดินตอนในแรกปานกลาง
1.81 – 2.60	ระดับคะแนนดีกว่าตอนที่เข้าครอบครองที่ดินในตอนแรกน้อย
1.00 – 1.80	ระดับคะแนนดีกว่าตอนที่เข้าครอบครองที่ดินตอนในแรกน้อยที่สุด

บทที่ 4
ผลการวิจัยและวิจารณ์
(RESULTS AND DISCUSSION)

ผลการเปรียบเทียบสภาพเศรษฐกิจและสังคมระหว่างสมาชิกสหกรณ์ในเขต
และนอกเขตสหกรณ์นิคมพรวัว จำกัด ได้แบ่งผลการวิจัย เป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและการเปรียบเทียบสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็น ปัญหาและอุปสรรคของสมาชิกในเขตสหกรณ์นิคมพรวัว
จำกัด

ตอนที่ 3 ทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและการเปรียบเทียบสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก
ในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพรวัว จำกัด

เพศ

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ปรากฏว่า สมาชิกในเขตและนอกเขต
ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 81.44 และ 65.98 ตามลำดับ สำหรับเพศหญิงของ
สมาชิกในเขตและนอกเขต คิดเป็น ร้อยละ 18.56 และ 34.02 ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสังคม
ชนบทของทั้งสองกลุ่ม ยึดถือว่าเพศชายเป็นหัวหน้าหรือตัวแทนของครอบครัวที่เหมือนกัน
(ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพ้าว จำกัด จำกัด
ตามเพศ

เพศ	สมาชิกในเขต		สมาชิกนอกเขต	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	79	81.44	64	65.98
หญิง	18	18.56	33	34.02
รวม	97	100.00	97	100.00

อายุ

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม พบว่าอายุของสมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน คือ สมาชิกในเขตและนอกเขต มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.30 และ 42.27 ตามลำดับ ส่วนสมาชิกในเขตและนอกเขต มีอายุระหว่าง 61 – 70 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.74 และ 17.53 ตามลำดับ และสมาชิกในเขตและนอกเขต มีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี เท่ากันทั้งสองกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 23.71 ซึ่งอายุเฉลี่ยของสมาชิกในเขตและนอกเขตเท่ากับ 55 ปี และ 49 ปี ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสมาชิกทั้งสองกลุ่มโดยเฉลี่ยอยู่ในวัยทำงาน (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด จำแนกตามอายุ

อายุ	สมาชิกในเขต		สมาชิกนอกเขต	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 31 ปี	1	1.03	3	3.09
31 – 40 ปี	7	7.22	13	13.40
41 – 50 ปี	42	43.30	41	42.27
51 – 60 ปี	23	23.71	23	23.71
61 – 70 ปี	24	24.74	17	17.53
รวม	97	100.00	97	100.00

หมายเหตุ: อายุสมาชิกสหกรณ์ ในเขตอายุเฉลี่ย = 55 ปี นอกเขตอายุเฉลี่ย = 49 ปี

ระดับการศึกษา

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ปรากฏว่า ระดับการศึกษาของสมาชิกในเขตและนอกเขต ส่วนใหญ่จะมีความรู้ในระดับชั้นประถมศึกษา ป.1 – ป.6 คิดเป็น ร้อยละ 77.32 และ 82.48 ตามลำดับ (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	สมาชิกในเขต		สมาชิกนอกเขต	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้รับการศึกษา	1	1.03	3	3.09
ชั้นประถมศึกษา ป.1 – ป.6	75	77.32	80	82.48
ชั้นมัธยมศึกษา ม.1(ป.7) – ม.6 (ม.ศ. 5)	13	13.40	12	12.37
อาชีวศึกษา ปวช., ปวส. และปวท.	8	8.25	2	2.06
รวม	97	100.00	97	100.00

สถานภาพการสมรส

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ปรากฏว่า สมาชิกในเขตและนอกเขต คิดเป็นร้อยละ 89.69 และ 86.60 ตามลำดับ สมรสแล้ว แสดงให้เห็นว่าสมาชิกสหกรณ์ทั้งสองกลุ่ม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสมาชิกทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสแล้ว เนื่องจากสมาชิกทั้งสองกลุ่มเป็นผู้ที่มีอายุอยู่ในช่วงวัยกลางคน (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพรวัว จำกัด จำแนกตามสถานภาพการสมรส

สถานภาพ	สมาชิกในเขต		สมาชิกนอกเขต	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
โสด	2	2.06	4	4.12
สมรสแล้ว	87	89.69	84	86.60
หย่าร้าง	1	1.03	3	3.09
หม้าย	7	7.22	6	6.19
รวม	97	100.00	97	100.00

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม พบว่า สมาชิกในเขตและนอกเขตมีจำนวนคนในครัวเรือน 3-4 คน เป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 55.67 และ 65.98 ตามลำดับ และสมาชิกสหกรณ์ทั้งสองกลุ่มมีคนในครัวเรือนที่ทำงานในภาคการเกษตร 1-2 คน เป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 51.55 และ 65.98 ตามลำดับ รองลงมา คือ 3-4 คน คิดเป็นร้อยละ 39.17 และ 30.93 ตามลำดับ โดยจำนวนคนเฉลี่ยในครัวเรือนของทั้งสองกลุ่มจะเท่ากัน คือ 4 คน แต่สมาชิกในเขตจะมีคนในครัวเรือนที่ทำงานในภาคการเกษตรเฉลี่ย 3 คน และสมาชิกนอกเขตจะมีคนในครัวเรือนที่ทำงานในภาคการเกษตรเฉลี่ยเพียง 2 คน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทั้งสองกลุ่มจะใช้แรงงานในครัวเรือนเป็นส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพทางการเกษตร แต่สมาชิกในเขตจะใช้แรงงานในครัวเรือนมากกว่า จึงทำให้เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงาน ต้นทุนการผลิตจึงต่ำกว่าสมาชิกนอกเขต สำหรับแรงงานที่มีได้ทำงานในภาคการเกษตรของสมาชิกทั้งสองกลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลได้ชี้แจงว่าได้ไปประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตร เช่น รับจ้างแรงงาน (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพรวัว จำกัด จำกัด
ตามจำนวนคนในครัวเรือนทั้งหมดและจำนวนคนในครัวเรือนที่ทำงานในภาคการ
เกษตร

จำนวนคน	สมาชิกในเขต				สมาชิกนอกเขต			
	คนในครัวเรือน ทั้งหมด		คนในครัวเรือน ที่ทำงานภาคเกษตร		คนในครัวเรือน ทั้งหมด		คนในครัวเรือน ที่ทำงานภาคเกษตร	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1-2 คน	15	15.46	50	51.55	19	19.59	64	65.98
3-4 คน	54	55.67	38	39.17	64	65.98	30	30.93
5-6 คน	18	18.56	8	8.25	11	11.34	3	3.09
7-8 คน	8	8.25	1	1.03	3	3.09	0	0.00
9 คนขึ้นไป	2	2.06	0	0.00	0	0.00	0	0.00
รวม	97	100.00	97	100.00	97	100.00	97	100.00

หมายเหตุ: จำนวนคนในครัวเรือน ในเขตเฉลี่ย = 4 คน นอกเขตเฉลี่ย = 4 คน
จำนวนคนที่ทำงานภาคการเกษตร ในเขตเฉลี่ย = 3 คน นอกเขตเฉลี่ย = 2 คน

ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ปรากฏว่า ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพทางการเกษตรในช่วงระหว่าง 31 - 40 ปี ของสมาชิกในเขตและนอกเขต คิดเป็น ร้อยละ 48.45 และ 58.76 ตามลำดับ และในช่วงระหว่าง 41 - 50 ปี ของสมาชิกในเขตและนอกเขต คิดเป็นร้อยละ 29.90 และ 12.37 ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสมาชิกในเขตและนอกเขต

ทำการเกษตรมานาน และส่วนใหญ่สืบทอดอาชีพทางการเกษตรมาจากบิดามารดาจนถึงปัจจุบัน (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพรวัว จำกัด จำแนกตามประสบการณ์ในการประกอบอาชีพเกษตร

ประสบการณ์ ในการประกอบอาชีพ	สมาชิกในเขต		สมาชิกนอกเขต	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 21 ปี	2	2.06	3	3.09
21 – 30 ปี	19	19.59	25	25.78
31 – 40 ปี	47	48.45	57	58.76
41 – 50 ปี	29	29.90	12	12.37
รวม	97	100.00	97	100.00

หมายเหตุ: ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพในเขตเฉลี่ย = 34 ปี นอกเขตเฉลี่ย = 29 ปี

ระยะเวลาการถือครองที่ดิน

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ปรากฏว่า สมาชิกในเขตมีระยะเวลาการถือครองที่ดินระหว่าง 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.30 รองลงมาระหว่าง 21 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.96 และระหว่าง 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.37 ขณะที่สมาชิกนอกเขตมีระยะเวลาการถือครองที่ดินระหว่าง 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 50.52 รองลงมาระหว่าง 21 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.90 และระหว่าง 10 – 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.46 โดยสมาชิกในเขตและนอกเขตมีระยะเวลาการถือครองที่ดินเฉลี่ย 24 ปี และ 22 ปี ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าสมาชิกในเขตมีการถือครองที่ดิน และทำประโยชน์ในที่ดินมานานกว่าสมาชิกนอกเขต (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด จำแนกตามระยะเวลาการถือครองที่ดิน

ระยะเวลา การถือครองที่ดิน	สมาชิกในเขต		สมาชิกนอกเขต	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 11 ปี	2	2.06	2	2.06
11 – 20 ปี	10	10.31	15	15.46
21 – 30 ปี	31	31.96	29	29.90
31 – 40 ปี	42	43.30	49	50.52
41 – 50 ปี	12	12.37	2	2.06
รวม	97	100.00	97	100.00

หมายเหตุ: ระยะเวลาการถือครองที่ดิน ในเขตเฉลี่ย = 24 ปี นอกเขตเฉลี่ย = 22 ปี

จำนวนครั้งในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ปรากฏว่า สมาชิกในเขตและนอกเขตส่วนใหญ่จะติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน 1 – 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 89.69 และ 98.97 ตามลำดับ จำนวน 3 – 4 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 7.22 และ 1.03 ตามลำดับและจำนวน 5 – 6 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3.09 และ 0.00 ตามลำดับ โดยสมาชิกในเขตและนอกเขตมีจำนวนครั้งในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐเฉลี่ย 2 ครั้ง และ 1 ครั้ง ตามลำดับซึ่งแสดงให้เห็นว่าสมาชิกในเขตมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐมากกว่า เช่น ด้านเอกสารสิทธิที่ดิน การขอคำแนะนำเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ เป็นต้น ซึ่งนิคมสหกรณ์ได้มีการจัดที่ดินให้กับสมาชิกในเขต และมีการออกเอกสารสิทธิที่ดินให้แก่สมาชิกเหล่านั้น เช่น หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดิน หนังสือแสดงการทำประโยชน์ในที่ดิน นอกจากในการจัดที่ดินแล้วนิคมสหกรณ์ยังได้ดำเนินการจัดทำโครงการส่งเสริมอาชีพให้แก่สมาชิกนิคมสหกรณ์ตามที่สมาชิก

นิคมสหกรณ์สนใจ จึงทำให้มีการติดต่อประสานงานทั้งสองด้านของสมาชิกในเขตมากกว่าสมาชิกนอกเขต (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพ้าว จำกัด จำแนกตามจำนวนครั้งในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

จำนวนครั้งในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ	สมาชิกในเขต		สมาชิกนอกเขต	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1 - 2 ครั้ง	87	89.69	96	98.97
3 - 4 ครั้ง	7	7.22	1	1.03
5 - 6 ครั้ง	3	3.09	0	0.00
รวม	97	100.00	97	100.00

หมายเหตุ: จำนวนครั้งในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในเขตเฉลี่ย = 2 ครั้ง นอกเขตเฉลี่ย = 1 ครั้ง

รายละเอียดของกิจกรรมในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ปรากฏว่า สมาชิกในเขตมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับเอกสารสิทธิ์ที่ดิน คิดเป็นร้อยละ 62.88 ขณะที่สมาชิกนอกเขตจะไม่มี การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในด้านนี้เลย เนื่องจากสมาชิกในเขตต้องติดต่อด้านเอกสารสิทธิ์ที่ดินที่ได้รับจากการจัดที่ดินจากทางราชการ แต่สมาชิกนอกเขตจะมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในเรื่องขอคำแนะนำเกี่ยวกับการประกอบอาชีพภาคการเกษตร และนอกภาคการเกษตร และขอคำแนะนำเกี่ยวกับการทำสัญญาค้าประกัน คิดเป็นร้อยละ 38.14 และ 37.11 ตามลำดับ (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพริ้ว จำกัด
จำแนกตามรายละเอียดของกิจกรรมในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

รายละเอียดของกิจกรรม	สมาชิกในเขต		สมาชิกนอกเขต	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ติดต่อเกี่ยวกับเอกสารด้านที่ดิน	61	62.88	0	0.00
ติดต่อเกี่ยวกับการขออนุญาต ใช้ที่ดิน	47	48.45	3	3.09
ขอคำแนะนำเกี่ยวกับการ ทำสัญญาค้ำประกัน	45	46.39	36	37.11
ขอคำแนะนำเกี่ยวกับการ ประกอบอาชีพภาคการ เกษตรและนอกภาค การเกษตร	59	60.82	37	38.14

การรับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการสหกรณ์หรือเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ
จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ปรากฏว่า สมาชิกในเขตและนอกเขต
ส่วนใหญ่จะได้รับการฝึกอบรม จำนวน 1 – 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 83.51 และ 67.01
ตามลำดับ แต่จะมีสมาชิกในเขตและนอกเขตที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมเลย คิดเป็นร้อยละ 8.24
และ 28.87 ตามลำดับ สมาชิกในเขตและนอกเขตมีจำนวนครั้งที่ได้รับการฝึกอบรมเฉลี่ย 2
ครั้ง และ 1 ครั้ง ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าสมาชิกในเขตได้รับความรู้เกี่ยวกับการสหกรณ์หรือ
เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ซึ่งสามารถนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาที่ดินให้มีประสิทธิภาพและมี
รายได้ที่เพิ่มขึ้น (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพรวัว จำกัด
จำแนกตามการรับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการสหกรณ์หรือเกี่ยวกับการเกษตร

จำนวนครั้ง ที่รับการฝึกอบรม	สมาชิกในเขต		สมาชิกนอกเขต	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ได้รับการฝึกอบรม				
1-2 ครั้ง	81	83.51	65	67.01
3-4 ครั้ง	6	6.19	3	3.09
5-6 ครั้ง	1	1.03	1	1.03
7 ครั้ง ขึ้นไป	1	1.03	0	0.00
ไม่ได้รับการฝึกอบรม	8	8.24	28	28.87
รวม	97	100.00	97	100.00

หมายเหตุ: จำนวนครั้งที่รับการฝึกอบรม ในเขตเฉลี่ย = 2 ครั้ง นอกเขตเฉลี่ย = 1 ครั้ง

การทำหน้าที่ในสังคมหรือชุมชน

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ปรากฏว่า สมาชิกในเขตและนอกเขต จะทำหน้าที่ในสังคมและชุมชน สำหรับการใช้อิทธิพลออกเสียงเลือกตั้งจะมีความแตกต่างกัน โดยสมาชิกในเขตมีการใช้อิทธิพลออกเสียงเลือกตั้ง คิดเป็นร้อยละ 95.87 ส่วนสมาชิกนอกเขต คิดเป็นร้อยละ 12.37 เท่านั้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสมาชิกในเขตมีความสนใจในการใช้อิทธิพลออกเสียงเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยมากกว่า แต่สมาชิกนอกเขตจะเป็นกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ คิดเป็นร้อยละ 39.17 ซึ่งมากกว่าสมาชิกในเขต คิดเป็นร้อยละ 13.40 (ตารางที่ 13)

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพรวัว จำกัด
จำแนกตามการทำหน้าที่ในสังคมหรือชุมชน

การทำหน้าที่ ในสังคมหรือชุมชน	สมาชิกในเขต		สมาชิกนอกเขต	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
กรรมการหมู่บ้าน	14	14.43	15	15.46
กรรมการศึกษา	12	12.37	6	6.18
คณะกรรมการดำเนินงาน สหกรณ์	11	11.34	12	12.37
กรรมการ อบต.	3	3.09	1	1.03
กรรมการสตรีและเยาวชน สหกรณ์	5	5.15	13	11.34
กรรมการกลุ่มแม่บ้าน	4	4.12	15	15.46
กรรมการกลุ่มออมทรัพย์ หมู่บ้าน	13	13.40	38	39.17
การใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้ง	93	95.87	12	12.37

ความเอื้ออาทรต่อชุมชน

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ปรากฏว่า สมาชิกในเขตมีการเอื้ออาทรต่อชุมชนโดยปลูกป่าทดแทน คิดเป็นร้อยละ 79.38 รองลงมา ได้แก่ การอนุรักษ์แหล่งน้ำ คิดเป็นร้อยละ 74.22 สมาชิกนอกเขตมีการเอื้ออาทรต่อชุมชนโดยการอนุรักษ์แหล่งน้ำคิดเป็นร้อยละ 58.76 รองลงมา ได้แก่ การส่งเสริมการใช้ปุ๋ย - วัสดุจากธรรมชาติในการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 37.11 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสมาชิกในเขตให้ความสำคัญกับพื้นที่ป่ารักษาความชุ่มชื้นของพื้นดินเพราะในการจัดที่ดินของทางราชการจะมีข้อกำหนดให้สมาชิกสหกรณ์ต้องปลูกไม้ยืนต้นเพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าในพื้นที่ที่ได้รับการจัดและการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการประกอบอาชีพในการเกษตร เจ้าหน้าที่ของรัฐจะชี้แจงให้สมาชิกในเขตเห็นความสำคัญของการปลูกป่าทดแทน

อยู่ตลอดเวลาสำหรับสมาชิกนอกเขตจะมีการเอื้ออาทรต่อชุมชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์แหล่งน้ำมากกว่าการปลูกป่าทดแทน เนื่องจากสมาชิกนอกเขตจะได้รับประโยชน์จากชลประทานเป็นส่วนใหญ่ จึงให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์แหล่งน้ำ (ตารางที่ 14)

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพริ้ว จำกัด จำแนกตามความเอื้ออาทรต่อชุมชน

ความเอื้ออาทรต่อชุมชน	สมาชิกในเขต		สมาชิกนอกเขต	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มีส่วนร่วมกำหนดเขตพื้นที่ป่าชุมชน	19	19.58	13	13.40
มีการปลูกป่าทดแทน	77	79.38	17	17.52
ส่งเสริมการใช้ปุ๋ย – วัสดุจากธรรมชาติในการเกษตร	45	46.39	36	37.11
มีการอนุรักษ์แหล่งน้ำ	72	74.22	57	58.76
มีการแยกขยะก่อนทิ้ง	41	42.26	15	15.46

ข้อมูลสภาพทางเศรษฐกิจของสมาชิก

ประเภทของเอกสารสิทธิ์ในปัจจุบัน

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ปรากฏว่า สมาชิกในเขตและนอกเขตมีโฉนดที่ดินเป็นของตนเอง ส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 62.89 และ 82.47 ตามลำดับ รองลงมาเป็นเอกสารสิทธิ์ที่ดินประเภท น.ส.3, น.ส.3 ก. คิดเป็นร้อยละ 12.37 และ 17.53 ตามลำดับ ส่วนสมาชิกในเขตจะมีเอกสารสิทธิ์ที่ดินที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ออกให้คือ หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดิน (กสน.3) คิดเป็นร้อยละ 15.46 และหนังสือแสดงการทำประโยชน์ในที่ดิน (กสน.5) คิดเป็นร้อยละ 9.28 (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพรวัว จำกัด จำแนกตามประเภทของเอกสารสิทธิในปัจจุบัน

ประเภทของเอกสารสิทธิ	สมาชิกในเขต		สมาชิกนอกเขต	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
กสน.3	15	15.46	0	0.00
กสน.5	9	9.28	0	0.00
น.ส.3, น.ส. 3 ก.	12	12.37	17	17.53
โฉนดที่ดิน	61	62.89	80	82.47
รวม	97	100.00	97	100.00

จำนวนพื้นที่ที่สมาชิกในเขตและนอกเขตครอบครองเดิมและปัจจุบัน

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ปรากฏว่า สมาชิกในเขตเดิมมีการครอบครองพื้นที่เนื้อที่ไม่เกิน 10 ไร่ เป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 72.17 รองลงมา มีการครอบครองพื้นที่เนื้อที่ 10 - 20 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 24.74 และครอบครองพื้นที่เนื้อที่ 21 - 30 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.06 ส่วนในปัจจุบันมีการครอบครองพื้นที่เนื้อที่ไม่เกิน 10 ไร่ เป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 43.30 รองลงมา มีการครอบครองพื้นที่เนื้อที่ 10 - 20 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 29.90 และมีการครอบครองพื้นที่เนื้อที่ 21 - 30 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 25.77 โดยมีพื้นที่ครอบครองเฉลี่ยเพิ่มจากครัวเรือนละ 12.16 ไร่ เป็นครัวเรือนละ 14.08 ไร่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีการครอบครองพื้นที่เป็นจำนวนที่เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการจัดที่ดินให้แก่ราษฎรโดยวิธีการนิคมสหกรณ์นั้น จะเป็นการจัดที่ดินให้แก่ราษฎรที่ไม่มีที่ดินทำกินหรือมีน้อยไม่พอแก่การประกอบอาชีพได้มีที่ดินเป็นของตนเอง ดังนั้น วิธีการดังกล่าวจึงเป็นเหตุให้สมาชิกในเขตที่มีที่ดินน้อยจะได้รับการจัดที่ดินเพิ่ม

สำหรับสมาชิกนอกเขตเดิมมีการครอบครองพื้นที่เนื้อที่น้อยกว่า 10 ไร่ เป็นส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 90.72 รองลงมา มีการครอบครองพื้นที่เนื้อที่ 10 - 20 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 7.22 และมีการครอบครองพื้นที่เนื้อที่ 21-30 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.06

ส่วนในปัจจุบันมีการครอบครองพื้นที่เนื้อที่น้อยกว่า 10 ไร่ เป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 88.66 รองลงมาพื้นที่เนื้อที่มากกว่า 10 – 20 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 9.28 และมีการครอบครองพื้นที่เนื้อที่ 21 – 30 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.06 โดยมีพื้นที่ครอบครองเฉลี่ยเพิ่มจากครัวเรือนละ 4.46 ไร่ เป็นครัวเรือนละ 4.95 ไร่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสมาชิกนอกเขตมีการครอบครองพื้นที่เป็นจำนวนเนื้อที่ที่เพิ่มขึ้นเช่นกัน แต่เพิ่มในสัดส่วนที่น้อยกว่าสมาชิกในเขต

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า สมาชิกในเขตมีการครอบครองพื้นที่เป็นจำนวนเนื้อที่ที่มากกว่าสมาชิกนอกเขตทั้งในอดีตและปัจจุบัน (ตารางที่ 16)

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพราว จำกัด จำแนกตามจำนวนพื้นที่ที่ครอบครองเดิมและในปัจจุบัน

จำนวนพื้นที่ ที่ครอบครอง	สมาชิกในเขต				สมาชิกนอกเขต			
	ที่ดินเดิม		ที่ดินใหม่		ที่ดินเดิม		ที่ดินใหม่	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 10 ไร่	70	72.17	42	43.30	88	90.72	86	88.66
10 – 20 ไร่	24	24.74	29	29.90	7	7.22	9	9.28
21 – 30 ไร่	2	2.06	25	25.77	2	2.06	2	2.06
31 – 40 ไร่	1	1.03	1	1.03	0	0.00	0	0.00
รวม	97	100.00	97	100.00	97	100.00	97	100.00

หมายเหตุ: จำนวนพื้นที่ครอบครองของสมาชิกเดิม ในเขตเฉลี่ย = 12.16 ไร่

นอกเขตเฉลี่ย = 4.46 ไร่

จำนวนพื้นที่ครอบครองของสมาชิกปัจจุบัน ในเขตเฉลี่ย = 14.08 ไร่

นอกเขตเฉลี่ย = 4.95 ไร่

จำนวนพื้นที่ที่สมาชิกในเขตและนอกเขตเช่าที่ดินทำการเกษตร

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ปรากฏว่า สมาชิกในเขตไม่มีการเช่าที่ดินทำกินแต่อย่างใด สำหรับสมาชิกนอกเขตมีการเช่าที่ดินทำกินโดยมีการเช่าที่ดินน้อยกว่า 5 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 3.09 เเช่าที่ดิน 5 - 10 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 8.25 เเช่าที่ดิน 11 - 15 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 9.28 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสมาชิกในเขตมีพื้นที่ทำกินเป็นของตนเองที่ทางราชการจัดให้ทั้งหมด สำหรับสมาชิกนอกเขตจะมีบางส่วนที่ต้องเช่าที่ดินจากบุคคลอื่นเพื่อประกอบอาชีพ (ตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพริ้ว จำกัด จำแนกตามจำนวนพื้นที่ที่เช่าที่ดินทำการเกษตรในปัจจุบัน

จำนวนพื้นที่ที่เช่าที่ดิน	สมาชิกในเขต		สมาชิกนอกเขต	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้เช่าที่ดิน	97	100.00	77	79.38
น้อยกว่า 5 ไร่	0	0.00	3	3.09
5 - 10 ไร่	0	0.00	8	8.25
11 - 15 ไร่	0	0.00	9	9.28
รวม	97	100.00	97	100.00

หมายเหตุ: จำนวนพื้นที่ที่เช่าที่ดินทำการเกษตรในปัจจุบันของสมาชิก นอกเขตเฉลี่ย = 2 ไร่

การใช้ประโยชน์ในที่ดินของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพริ้ว จำกัด เดิมและในปัจจุบัน

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ปรากฏว่า เดิมสมาชิกในเขตและนอกเขตใช้ประโยชน์ในที่ดิน เพื่อปลูกถั่วเหลืองเป็นส่วนใหญ่ เฉลี่ย 7.65 ไร่ และ 3.57 ไร่ ตามลำดับ รองลงมาใช้ประโยชน์เพื่อทำนา เฉลี่ย 5.98 ไร่ และ 3.35 ไร่ ตามลำดับ ปัจจุบันสมาชิกในเขตและนอกเขตยังคงมีการใช้ประโยชน์ในที่ดิน เพื่อปลูกถั่วเหลืองเป็นส่วนใหญ่ เฉลี่ย 8.29 ไร่ และ

3.85 ไร่ ตามลำดับ รองลงมาใช้ประโยชน์ในที่ดินเพื่อทำนา เฉลี่ย 6.89 ไร่ และ 3.45 ไร่ ตามลำดับ มีการใช้ประโยชน์ในที่ดินเพื่อการทำสวน เพิ่มมากขึ้น เฉลี่ย 3.81 ไร่ และ 1.06 ไร่ ตามลำดับ และปัจจุบันมีการใช้ที่ดินเพื่อการเลี้ยงปลาและเกษตรผสมผสานเพิ่มขึ้น ทั้งในเขต และนอกเขต ส่วนการใช้ที่ดินเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยจะใช้ลดลงจากเดิมทั้งในเขตและนอกเขต สหกรณ์นิคมพริ้ว จำกัด (ตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพริ้ว จำกัด
จำแนกตามการใช้ประโยชน์ในที่ดินเดิมและในปัจจุบัน

การใช้ประโยชน์ในที่ดิน	สมาชิกในเขต (เฉลี่ย)		สมาชิกนอกเขต (เฉลี่ย)	
	เดิม	ปัจจุบัน	เดิม	ปัจจุบัน
	ไร่	ไร่	ไร่	ไร่
ที่อยู่อาศัย	0.28	0.27	0.27	0.24
ทำนา	5.98	6.89	3.35	3.44
ทำสวน	0.99	3.81	0.76	1.06
ปลูกกล้วยเหลือง	7.66	8.29	3.57	3.85
เลี้ยงสัตว์	0.11	0.14	0.09	0.01
เลี้ยงปลา	0.00	0.01	0.00	0.00
เกษตรผสมผสาน	0.06	0.10	0.04	0.05

ปัจจัยพื้นฐานที่สมาชิกสหกรณ์ได้รับ

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มปรากฏว่า เดิมสมาชิกสหกรณ์ทั้งสองกลุ่มจะมีถนนเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 92.78 และ 93.81 รองลงมาคือ คลองส่งน้ำ ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ คิดเป็นร้อยละ 22.6, 7.22, 6.19, 2.06 และ 26.80, 16.49, 7.22, 4.12 ตามลำดับ ปัจจุบันมีผู้ที่ได้รับปัจจัยพื้นฐานในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น โดยมีถนนคิดเป็นร้อยละ 98.97 และ 94.85 ไฟฟ้า คิดเป็นร้อยละ 91.75 และ 92.78 น้ำประปาคิดเป็นร้อยละ 60.82 และ

61.86 ไทรคัพที่คิดเป็นร้อยละ 59.79 และ 81.44 คลองส่งน้ำคิดเป็นร้อยละ 36.08 และ 48.45 แสดงให้เห็นว่าพื้นที่ทั้งในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพริ้ว จำกัด ได้มีการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานเพิ่มมากขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกเกษตรกรสมาชิกอยู่ตลอดเวลา ซึ่งคลองส่งน้ำตามตารางนี้หมายถึง คลองทุกคลองที่รับน้ำ ได้แก่ คลองไส้ไก่ คลองขอย คลองธรรมชาติ คลองที่รัฐจัดสร้างให้ แต่ไม่รวมถึงสระน้ำ (ตารางที่ 19)

ตารางที่ 19 ปัจจัยพื้นฐานที่มีอยู่ในที่ดินที่ได้ครอบครอง ของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพริ้ว จำกัด เดิมและในปัจจุบัน

ปัจจัยพื้นฐานที่มีอยู่ในที่ดินที่ได้ครอบครอง	สมาชิกในเขต				สมาชิกนอกเขต			
	เดิม		ปัจจุบัน		เดิม		ปัจจุบัน	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ถนน	90	92.78	96	98.97	91	93.81	92	94.85
ไฟฟ้า	7	7.22	89	91.75	16	16.49	90	92.78
น้ำประปา	6	6.19	59	60.82	7	7.22	60	61.86
ไทรคัพ	2	2.06	58	59.79	4	4.12	79	81.44
คลองส่งน้ำ	22	22.68	35	36.08	26	26.80	47	48.45

การใช้ประโยชน์จากคลองหรือแหล่งน้ำที่รัฐจัดสร้างให้ในการประกอบอาชีพการเกษตร

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ปรากฏว่า สมาชิกส่วนใหญ่ทั้งในเขตและนอกเขต ไม่ได้รับประโยชน์จากคลองหรือแหล่งน้ำที่รัฐจัดสร้างให้ในการประกอบอาชีพการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 44.33 และ 51.54 ตามลำดับ รองลงมาสมาชิกในเขตและนอกเขตที่ได้รับประโยชน์จากคลองหรือแหล่งน้ำที่รัฐจัดสร้างให้ในการประกอบอาชีพการเกษตร ซึ่งอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 21.65 และ 19.59 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าการที่รัฐได้ลงทุนจัดสร้าง

คลองหรือแหล่งน้ำเพื่อใช้อำนวยประโยชน์ในการประกอบอาชีพของเกษตรกรยังไม่สามารถสนองต่อความต้องการของสมาชิกสหกรณ์ได้ ทั้งนี้ เนื่องจากคลองหรือแหล่งน้ำที่รัฐจัดสร้างให้ในการประกอบอาชีพการเกษตรของสมาชิกในเขตและนอกเขต ไม่สามารถส่งน้ำไปยังพื้นที่ทำการเกษตรของสมาชิกได้ทั้ง ๆ ที่คลองหรือแหล่งน้ำนั้นอยู่ในบริเวณพื้นที่ทำการเกษตรของสมาชิก และอีกส่วนหนึ่งเกิดจากการสร้างแหล่งน้ำไม่ตรงกับความต้องการในการใช้ประโยชน์ของสมาชิก (ตารางที่ 20)

ตารางที่ 20 การใช้ประโยชน์จากคลองหรือแหล่งน้ำที่รัฐจัดสร้างให้ในการประกอบอาชีพการเกษตรของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพรวัว จำกัด

การใช้ประโยชน์จากคลองหรือแหล่งน้ำของรัฐจัดสร้างในการประกอบอาชีพการเกษตร	สมาชิกในเขต		สมาชิกนอกเขต	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มาก	21	21.65	19	19.59
ปานกลาง	19	19.59	6	6.19
น้อย	14	14.43	22	22.68
ไม่ได้รับประโยชน์	43	44.33	50	51.54
รวม	97	100.00	97	100.00

ลักษณะของพื้นที่ที่ถือครองของสมาชิกสหกรณ์

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ปรากฏว่า สมาชิกในเขตและนอกเขต มีลักษณะของพื้นที่ที่ถือครองแต่เดิมที่เป็นที่เช่าและที่ดอน ปัจจุบันนี้ก็ยังคงเหมือนเดิมไม่ได้รับการพัฒนาปรับปรุงลักษณะพื้นที่ที่ถือครองที่เป็นเช่า คิดเป็นร้อยละ 23.71 และ 3.09 ตามลำดับ ส่วนลักษณะพื้นที่ที่ถือครองที่เป็นที่ดอน คิดเป็นร้อยละ 22.68 และ 6.19 ตามลำดับ ส่วนลักษณะของพื้นที่ที่ถือครองที่เป็นที่ลุ่ม ๆ ดอน ๆ และที่ราบ นั้น สมาชิก ในเขตดำเนินการปรับพื้นที่ที่เป็นที่ลุ่ม ๆ ดอน ๆ ให้เป็นพื้นที่ราบ แต่เดิมมีพื้นที่ที่เป็นที่ลุ่ม ๆ ดอน ๆ ร้อยละ 38.15

แต่ปัจจุบันลดลงเหลือร้อยละ 12.37 และพื้นที่ราบแต่เดิมมีร้อยละ 15.46 แต่ปัจจุบันเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 41.24 สำหรับสมาชิกนอกเขตมีลักษณะของพื้นที่ที่ถือครองส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบ ซึ่งแต่เดิมเป็นพื้นที่ราบร้อยละ 62.89 แต่ปัจจุบันเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 72.16 และพื้นที่ที่ลุ่ม ๆ ดอน ๆ แต่เดิมร้อยละ 27.83 และปัจจุบันลดลงเหลือร้อยละ 18.56 แสดงให้เห็นว่าลักษณะของพื้นที่ที่ถือครองของสมาชิกในเขตเป็นที่ลุ่ม ๆ ดอน ๆ ได้มีการปรับพื้นที่ให้เป็นพื้นที่ราบเพิ่มมากขึ้น และสมาชิกนอกเขตส่วนใหญ่จะมีลักษณะของพื้นที่ที่ถือครองเป็นที่ราบอยู่แล้ว แต่ได้ปรับปรุงที่ลุ่ม ๆ ดอน ๆ ให้เป็นพื้นที่ราบมากขึ้น (ตารางที่ 21)

ตารางที่ 21 ลักษณะพื้นที่ที่ถือครองของสมาชิกสหกรณ์ในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพริ้วจำกัด

ลักษณะ ของพื้นที่ ที่ถือครอง	สมาชิกในเขต				สมาชิกนอกเขต			
	เดิม		ปัจจุบัน		เดิม		ปัจจุบัน	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ที่ราบ	15	15.46	40	41.24	61	62.89	70	72.16
ที่ลุ่ม ๆ ดอน ๆ	37	38.15	12	12.37	27	27.83	18	18.56
ที่ดอน	22	22.68	22	22.68	6	6.19	6	6.19
ที่เป็นเขา	23	23.71	23	23.71	3	3.09	3	3.09
รวม	97	100.00	97	100.00	97	100.00	97	100.00

แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ปรากฏว่า แหล่งน้ำที่ใช้ในการประกอบอาชีพจะใช้น้ำฝนทุกราย คิดเป็นร้อยละ 100.00 และมีการใช้น้ำจากแหล่งอื่นร่วมด้วย คือ จากแหล่งน้ำธรรมชาติ ร้อยละ 21.65 และ 26.80 จากระบบชลประทาน ร้อยละ 25.77 และ 87.63 และจากขุดบ่อบาดาล ขุดสระน้ำ ร้อยละ 26.80 และ 9.28 แสดงให้เห็นว่านอกจาก

น้ำฝนและแหล่งน้ำตามธรรมชาติแล้ว สมาชิกในเขตอาศัยแหล่งน้ำจากระบบชลประทาน การขุดเจาะบ่อบาดาล ขุดสระน้ำ ส่วนสมาชิกนอกเขตจะอาศัยจากระบบชลประทานเป็นหลัก ซึ่งได้จากโครงการชลประทานอ่างเก็บน้ำแม่แฝง ส่วนใหญ่จะผ่านบริเวณพื้นที่ของสมาชิก นอกเขต โดยพื้นที่ในเขตนิคมพรวมมีอ่างเก็บน้ำอยู่ 3 อ่าง คือ อ่างเก็บน้ำแม่โกน ด.ป่าใหม่ อ่างเก็บน้ำแม่แจ้ ต.แม่แวน อ่างเก็บน้ำห้วยปางปอ ต.แม่แวน แต่สมาชิกในเขตนิคมไม่สามารถใช้แหล่งน้ำทั้ง 3 โดยตรงเนื่องจากพื้นที่รับน้ำจากแหล่งน้ำทั้ง 3 นั้นจะอยู่นอกเขต สมาชิกในเขตจะใช้ประโยชน์ได้โดยจะต้องทำการสูบน้ำมาใช้เอง (ตารางที่ 22)

ตารางที่ 22 แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพรวม จำกัด

แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	สมาชิกในเขต		สมาชิกนอกเขต	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้ำฝน	97	100.00	97	100.00
แม่น้ำ ห้วย หนอง คลอง หรือบึงตามธรรมชาติ	21	21.65	26	25.80
ระบบชลประทาน	25	25.77	85	87.63
ขุดเจาะบ่อบาดาล ขุดสระน้ำ และคลองที่นิคมสหกรณ์ขุดให้	25	26.80	9	9.28

การใช้แรงงานในการทำการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ปรากฏว่า สมาชิกในเขตและนอกเขต มีการใช้แรงงานในครัวเรือนในการประกอบอาชีพเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 100.00 เหมือนกัน รองลงมาคือ การจ้างแรงงาน คิดเป็นร้อยละ 56.70 และ 52.58 และแรงงานแลกเปลี่ยน คิดเป็นร้อยละ 34.02 และ 36.08 ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทั้งสองกลุ่มมีการใช้แรงงานทำการเกษตรของสมาชิกไม่แตกต่างกัน และก่อให้เกิดการประหยัดค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงาน (ตารางที่ 23)

ตารางที่ 23 การใช้แรงงานในการทำการเกษตร ของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์
นิคมพรวัว จำกัด

ลักษณะแรงงานที่ใช้ ในการทำการเกษตร	สมาชิกในเขต		สมาชิกนอกเขต	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
แรงงานของตนเองและ				
ครอบครัว	97	100.00	97	100.00
แรงงานจ้าง	55	56.70	51	52.58
แรงงานแลกเปลี่ยน	33	34.02	35	36.08

ความสามารถในการใช้ที่ดินที่ครอบครอง

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ปรากฏว่า ที่ดินเดิมที่สมาชิกในเขตและนอกเขตครอบครองประกอบอาชีพทางการเกษตรได้ทั้งปี คิดเป็นร้อยละ 41.24 และ 56.70 ตามลำดับ ปัจจุบันสามารถใช้ที่ดินในการประกอบอาชีพทางการเกษตรได้ตลอดทั้งปี คิดเป็นร้อยละ 55.67 และ 68.04 ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าที่ดินของสมาชิกทั้งสองกลุ่มได้รับการพัฒนาปรับปรุงให้อยู่ในสภาพที่ดีขึ้นและใช้ประโยชน์ที่ดินได้มากขึ้น (ตารางที่ 24)

ตารางที่ 24 ความสามารถในการใช้ที่ดินที่ครอบครองประกอบอาชีพทางการเกษตรในช่วงระยะเวลาหนึ่งปี ของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพรวัว จำกัด เดิมและในปัจจุบัน

ความสามารถ ในการใช้ที่ดิน ที่ครอบครอง ประกอบอาชีพ ทางการเกษตร ในช่วงระยะเวลา หนึ่งปี	สมาชิกในเขต				สมาชิกนอกเขต			
	เดิม		ปัจจุบัน		เดิม		ปัจจุบัน	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ตลอดทั้งปี	40	41.24	54	55.67	55	56.70	66	68.04
ไม่ตลอดทั้งปี	57	58.76	43	44.33	42	43.30	31	31.96
รวม	97	100.00	97	100.00	97	100.00	97	100.00

รายได้และรายจ่ายที่เกิดจากการประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตร จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ปรากฏว่า ส่วนใหญ่ของสมาชิกในเขตและนอกเขตมีรายได้จากการประกอบอาชีพภาคเกษตรน้อยกว่า 50,001 บาท คิดเป็นร้อยละ 56.70 และ 73.20 ตามลำดับ รองลงมา ระหว่าง 50,001 – 100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.95 และ 22.68 ตามลำดับ และมีรายจ่ายที่เกิดจากการประกอบอาชีพภาคเกษตร ระหว่าง 1 – 50,000 บาท เป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 68.04 และ 76.29 ตามลำดับ รองลงมา มีรายจ่ายที่เกิดจากการประกอบอาชีพภาคเกษตร ระหว่าง 50,001 – 100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 21.65 และ 13.40 ตามลำดับ โดยทั้งสองกลุ่มมีค่าเฉลี่ยรายได้และรายจ่ายจากการประกอบอาชีพภาคเกษตรในปัจจุบัน คือ สมาชิกในเขตมีรายได้และรายจ่ายเฉลี่ย 58,357.79 บาท และ 18,065.98 บาท ตามลำดับ สำหรับสมาชิกนอกเขตมีรายได้และรายจ่ายเฉลี่ย 43,460.32 บาท และ 15,412.37 บาท ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในปัจจุบันรายได้เฉลี่ยที่เกิดจากการประกอบอาชีพในภาคเกษตรของสมาชิกในเขตมากกว่าสมาชิกนอกเขต เนื่องจากสมาชิกในเขตได้รับการส่งเสริมและคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้รู้จักการประกอบอาชีพในภาคเกษตรที่หลากหลาย ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้และลดความเสี่ยง ซึ่งสมาชิกใน

เขตจำนวนมากที่ให้ความสนใจและทำการประกอบอาชีพตามคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ
ดังกล่าว (ตารางที่ 25)

ตารางที่ 25 รายได้และค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการประกอบอาชีพในภาคเกษตร ของสมาชิก
ในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพริ้ว จำกัด

รายได้และค่าใช้จ่าย ในภาคการเกษตร	รายได้ในภาคการเกษตร		รายจ่ายในภาคการเกษตร	
	สมาชิกในเขต	สมาชิกนอกเขต	สมาชิกในเขต	สมาชิกนอกเขต
	จำนวน (คน)	จำนวน (คน)	จำนวน (คน)	จำนวน (คน)
น้อยกว่า 50,001 บาท	55 (56.70)	71 (73.20)	66 (68.04)	74 (76.29)
50,001 - 100,000 บาท	31 (31.95)	22 (22.68)	21 (21.65)	13 (13.40)
100,001 - 150,000 บาท	5 (5.16)	2 (2.06)	7 (7.22)	7 (7.22)
150,001 - 200,000 บาท	5 (5.16)	2 2.06	2 (2.06)	3 (3.09)
200,001 บาท ขึ้นไป	1 (1.03)	0 (0.00)	1 (1.03)	0 (0.00)
รวม	97 (100.00)	97 (100.00)	97 (100.00)	97 (100.00)

หมายเหตุ: รายได้ที่เกิดจากการประกอบอาชีพในภาคการเกษตร

ในเขตเฉลี่ย = 58,357.79 บาท นอกเขตเฉลี่ย = 43,460.32 บาท

รายจ่ายที่เกิดจากการประกอบอาชีพในภาคการเกษตร

ในเขตเฉลี่ย = 18,065.98 บาท นอกเขตเฉลี่ย = 15,412.37 บาท

ค่าใน () หมายถึง ร้อยละ

รายได้และรายจ่ายที่เกิดจากการประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตร

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ปรากฏว่า ส่วนใหญ่ของสมาชิกในเขต และนอกเขตมีรายได้จากการประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตร ระหว่าง 1 – 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 81.44 และ 91.76 ตามลำดับ และมีรายจ่ายที่เกิดจากการประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตรน้อยกว่า 50,001 บาท คิดเป็นร้อยละ 78.35 และ 68.60 ตามลำดับ โดยทั้งสองกลุ่มมีรายได้ที่เกิดจากการประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 55,902.06 บาท และ 43,475.78 บาท ตามลำดับ และมีรายจ่ายที่เกิดจากการประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 43,610.83 บาท และ 32,695.10 บาท ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สมาชิกในเขตมีรายได้ที่เกิดจากการประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตร เฉลี่ยมากกว่าสมาชิกนอกเขต เนื่องจากนิคมสหกรณ์พร้าวได้จัดทำโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรให้กับสมาชิกในเขต เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้และใช้เวลารว่างให้เกิดประโยชน์ (ตารางที่ 26)

ตารางที่ 26 รายได้และค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตร ของสมาชิกใน
เขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพรวัว จำกัด

รายการ	รายได้นอกภาคการเกษตร		รายจ่ายนอกภาคการเกษตร	
	สมาชิกในเขต	สมาชิกนอกเขต	สมาชิกในเขต	สมาชิกนอกเขต
	จำนวน (คน)	จำนวน (คน)	จำนวน (คน)	จำนวน (คน)
ไม่มีรายได้และรายจ่าย	9 (9.28)	3 (3.09)	0 (0.00)	0 (0.00)
น้อยกว่า 50,000 บาท	79 (81.44)	89 (91.75)	76 (78.35)	84 (86.60)
50,001 - 100,000 บาท	5 (5.15)	3 (3.09)	17 (17.53)	12 (12.37)
100,001 - 150,000 บาท	1 (1.03)	2 (2.06)	3 (3.09)	0 (0.00)
150,001 - 200,000 บาท	1 (1.03)	0 (0.00)	1 (1.03)	0 (0.00)
200,001 บาท ขึ้นไป	2 (2.06)	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)
รวม	97 (100.00)	97 (100.00)	97 (100.00)	97 (100.00)

หมายเหตุ: รายได้ที่เกิดจากการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตร

ในเขตเฉลี่ย = 55,902.06 บาท และนอกเขตเฉลี่ย = 43,475.78 บาท

รายจ่ายที่เกิดจากการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตร

ในเขตเฉลี่ย = 43,610.83 บาท นอกเขตเฉลี่ย = 32,695.10 บาท

ค่าใน () หมายถึงร้อยละ

ค่าใช้จ่ายนอกภาคเกษตรของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพรวัว จำกัด

จากการศึกษาตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ปรากฏว่า ค่าใช้จ่ายนอกภาคเกษตรเฉลี่ยต่อครัวเรือนของสมาชิกในเขตส่วนใหญ่เป็นค่าอาหารเฉลี่ยต่อครัวเรือน 25,385 บาท ต่อปี คิดเป็นร้อยละ 58.21 รองลงมาได้แก่ ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ (ค่าไฟฟ้า, ค่าโทรศัพท์, ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง, ค่าทำบุญ และงานศพ) ค่าเล่าเรียนบุตร ค่าเครื่องนุ่งห่ม และค่ารักษาพยาบาล เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อปี เท่ากับ 8,855, 5,695, 2,175 และ 1,500 บาท ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 20.30, 13.06, 4.99 และ 3.44 ตามลำดับ สำหรับสมาชิกนอกเขตมีค่าใช้จ่ายนอกภาคเกษตรส่วนใหญ่เป็นค่าอาหารเฉลี่ยต่อครัวเรือน 18,302 บาท ต่อปี รองลงมาได้แก่ ค่าเล่าเรียนบุตร ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ค่าเครื่องนุ่งห่ม และค่ารักษาพยาบาลเฉลี่ยต่อปี เท่ากับ 6,276, 5,491, 1,691 และ 935 บาท ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 19.20, 16.79, 5.17 และ 2.86 ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสมาชิกทั้งสองกลุ่มมีค่าใช้จ่ายนอกภาคเกษตร โดยส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน แต่โดยรวมแล้วค่าใช้จ่ายของสมาชิกในเขตจะสูงกว่าค่าใช้จ่ายของสมาชิกนอกเขต เนื่องจากรายได้ของสมาชิกในเขตมากกว่าสมาชิกนอกเขต ทำให้มีค่าใช้จ่ายนอกภาคเกษตรเพิ่มตามรายได้ที่เพิ่มขึ้น (ตารางที่ 27)

ตารางที่ 27 ค่าใช้จ่ายนอกภาคเกษตร ของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพรวัว จำกัด

ค่าใช้จ่ายนอกภาคเกษตร เฉลี่ยต่อครัวเรือน	สมาชิกในเขต		สมาชิกนอกเขต	
	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ
ค่าอาหาร	25,385	58.21	18,302	55.98
ค่าเล่าเรียนบุตร	5,695	13.06	6,276	19.20
ค่ารักษาพยาบาล	1,500	3.44	935	2.86
ค่าเครื่องนุ่งห่ม	2,175	4.99	1,691	5.17
อื่น ๆ	8,855	20.30	5,491	16.79
รวม	43,610	100.00	32,695	100.00

หมายเหตุ: ค่าใช้จ่ายนอกภาคเกษตรในเขตเฉลี่ย = 43,610 บาท นอกเขตเฉลี่ย = 32,695 บาท

มูลค่าทรัพย์สิน

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ปรากฏว่า สมาชิกในเขตมีทรัพย์สินมูลค่า 200,000 บาทขึ้นไป ร้อยละ 57.73 รองลงมาคือ 100,001- 150,000 บาท 150,001 - 200,000 บาท ร้อยละ 29.90 และ 11.74 ตามลำดับ ขณะที่สมาชิกนอกเขตมีทรัพย์สินมูลค่า 100,001-150,000 บาท ร้อยละ 60.83 รองลงมา คือ 200,001 บาทขึ้นไป 150,001 - 200,000 บาท ร้อยละ 20.62 และ 15.46 ตามลำดับ โดยมูลค่าทรัพย์สินของสมาชิกสหกรณ์ในเขตเฉลี่ย 314,224.26 บาท สมาชิกนอกเขตมีทรัพย์สินโดยเฉลี่ย 146,662.89 บาท แสดงให้เห็นว่าสมาชิกในเขตมีมูลค่าในทรัพย์สินสูงกว่าสมาชิกนอกเขต เนื่องจากสมาชิกในเขตมีรายได้จากการประกอบอาชีพทั้งในภาคและนอกภาคเกษตรที่สูงกว่าสมาชิกนอกเขต จึงสามารถนำรายได้ที่เกิดขึ้นลงทุนในทรัพย์สิน (ตารางที่ 28)

ตารางที่ 28 มูลค่าทรัพย์สินที่มีอยู่ ของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพ้าว จำกัด

มูลค่าทรัพย์สิน	สมาชิกในเขต		สมาชิกนอกเขต	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
50,001 - 100,000 บาท	1	1.03	3	3.09
100,001 - 150,000 บาท	29	29.90	59	60.83
150,001 - 200,000 บาท	11	11.34	15	15.46
200,001 บาท ขึ้นไป	56	57.73	20	20.62
รวม	97	100.00	97	100.00

หมายเหตุ: มูลค่าทรัพย์สินที่มีในเขตเฉลี่ย = 314,224.26 บาท

นอกเขตเฉลี่ย = 146,662.89 บาท

แหล่งเงินออมของสมาชิกสหกรณ์

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ปรากฏว่า สมาชิกในเขตฝากเงินกับสหกรณ์ ร้อยละ 77.32 รองลงมา คือ ธ.ก.ส. ธนาคารพาณิชย์ ออมทรัพย์หมู่บ้าน ร้อยละ 56.70, 14.43 และ 4.12 ตามลำดับ ขณะที่สมาชิกนอกเขตฝากเงินกับสหกรณ์ ร้อยละ 45.36 รองลงมา คือ ธ.ก.ส. ธนาคารพาณิชย์ ออมทรัพย์หมู่บ้าน ร้อยละ 21.65, 7.22 และ 6.19 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าสมาชิกในเขตมีการออมเงินกับสหกรณ์มากกว่าสมาชิกนอกเขต (ตารางที่ 29)

ตารางที่ 29 แหล่งเงินออม ของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพรวัว จำกัด

แหล่งเงินฝาก	สมาชิกในเขต		สมาชิกนอกเขต	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สหกรณ์	75	77.32	44	45.36
ธ.ก.ส.	55	56.70	21	21.65
ธนาคารพาณิชย์	14	14.43	7	7.22
ออมทรัพย์หมู่บ้าน	4	4.12	6	6.19

จำนวนเงินออมของสมาชิกสหกรณ์

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ปรากฏว่า สมาชิกในเขตมีการออมน้อยกว่า 50,001 บาท คิดเป็นร้อยละ 75.26 รองลงมา คือ 50,001 - 100,000 บาท และ 100,001 - 150,000 คิดเป็นร้อยละ 15.46, 5.16 ตามลำดับ สมาชิกนอกเขตมีการออมน้อยกว่า 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 61.85 รองลงมา คือ 100,001 - 150,000 บาท, 50,001 - 100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.16, 3.09 ตามลำดับ ส่วนสมาชิกในเขตที่ไม่มีเงินออมมีน้อยกว่าสมาชิกนอกเขตที่ไม่มีเงินออม คิดเป็นร้อยละ 2.06 และ 29.90 ตามลำดับ ทั้งสมาชิกทั้งในเขตและนอกเขตจะมีเงินออมโดยเฉลี่ย 36,229 บาท และ 16,238 บาท

ตามลำดับ เนื่องจากสมาชิกในเขตจะมีรายได้จากการประกอบอาชีพทั้งในภาคและนอกภาคเกษตรที่มากกว่าสมาชิกนอกเขต รวมทั้งในการประกอบอาชีพภาคเกษตรของสมาชิกในเขตจะมีการใช้แรงงานในครัวเรือน ทำให้ลดต้นทุน ค่าใช้จ่าย จึงสามารถเก็บเป็นเงินออมไว้ในภาคหน้า และสมาชิกในเขตให้ความสำคัญกับการออมมากกว่าสมาชิกนอกเขต (ตารางที่ 30)

ตารางที่ 30 จำนวนเงินออม ของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพริ้ว จำกัด

จำนวนเงินออม	สมาชิกในเขต		สมาชิกนอกเขต	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มีเงินออม	2	2.06	29	29.90
น้อยกว่า 50,001 บาท	73	75.26	60	61.85
50,001 - 100,000 บาท	15	15.46	3	3.09
100,001 - 150,000 บาท	5	5.16	5	5.15
150,001 - 200,000 บาท	1	1.03	0	0.00
200,001 บาทขึ้นไป	1	1.03	0	0.00
รวม	97	100.00	97	100.00

แหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพและการดำรงชีพ

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ปรากฏว่า สมาชิกในเขตมีการใช้แหล่งเงินทุนของตนเองเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ กู้สหกรณ์ ธ.ก.ส. คิดเป็นร้อยละ 64.95, 51.55 และ 42.27 สมาชิกนอกเขตมีการใช้แหล่งเงินทุนของตนเอง ร้อยละ 59.79 รองลงมาจากสหกรณ์ และ ธ.ก. ส. ร้อยละ 56.70 และ 15.46 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสมาชิกทั้งสองกลุ่มใช้แหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพที่เหมือนกัน และทั้งสองกลุ่มจะใช้แหล่งเงินทุนจากธนาคารพาณิชย์และจากนายทุนน้อยมาก คิดเป็นร้อยละ 1.03, 1.03 และ 0.00, 4.12 ตามลำดับ (ตารางที่ 31)

ตารางที่ 31 แหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพและการดำรงชีพ ของสมาชิกในเขตและ
นอกเขตสหกรณ์นิคมพริ้ว จำกัด

แหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีพ	สมาชิกในเขต		สมาชิกนอกเขต	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ของตนเอง	63	64.95	58	59.79
ญาติพี่น้อง	6	6.19	2	2.06
สหกรณ์	50	51.55	55	56.70
อ.ก.ส.	41	42.27	15	15.46
ธนาคารพาณิชย์	1	1.03	0	0.00
นายทุน	1	1.03	4	4.12

จำนวนเงินที่ใช้ในการประกอบอาชีพและการดำรงชีพ

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ปรากฏว่า สมาชิกในเขตและนอกเขต ส่วนใหญ่ใช้เงินทุนในการประกอบอาชีพและการดำรงชีพน้อยกว่า 50,001 บาท คิดเป็นร้อยละ 65.98 และ 82.48 ตามลำดับ รองลงมา คือ 50,001 - 100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 16.50 และ 11.34 ตามลำดับ ส่วนเงินที่ใช้ในการประกอบอาชีพและการดำรงชีพจำนวน 100,001-150,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 8.25 และ 3.09 ตามลำดับ โดยเงินทุนของสมาชิกในเขต มีไว้ในการประกอบอาชีพและดำรงชีพ โดยเฉลี่ย 57,573 บาท ขณะที่สมาชิกนอกเขตใช้เงินทุนในการประกอบอาชีพและดำรงชีพ โดยเฉลี่ย 34,693 บาท แสดงให้เห็นว่าสมาชิกในเขตมีการใช้เงินทุนในแต่ละปีมากกว่าสมาชิกนอกเขต เนื่องจากสมาชิกในเขตส่วนหนึ่งใช้ในการลงทุนด้านทรัพย์สิน เช่น รถยนต์ รถจักรยานยนต์ หรือซ่อมแซมบ้านที่อยู่อาศัยให้ดีขึ้น รวมทั้งมีการใช้เงินทุนเพื่อประกอบอาชีพทางการเกษตรตลอดปี (ตารางที่ 32)

ตารางที่ 32 จำนวนเงินทุนที่ใช้ในการประกอบอาชีพและการดำรงชีพ ของสมาชิกในเขต
และนอกเขตสหกรณ์นิคมพริ้ว จำกัด

จำนวนเงินทุนที่ใช้ในการ ประกอบอาชีพและการดำรงชีพ	สมาชิกในเขต		สมาชิกนอกเขต	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่า 50,000 บาท	64	65.98	80	82.48
50,001 - 100,000 บาท	16	16.50	11	11.34
100,001 - 150,000 บาท	8	8.25	3	3.09
150,001 - 200,000 บาท	5	5.15	2	2.06
200,001 บาท ขึ้นไป	4	4.12	1	1.03
รวม	97	100.00	97	100.00

หมายเหตุ: จำนวนเงินทุนที่ใช้ในการประกอบอาชีพและการดำรงชีพ

ในเขตเฉลี่ย = 57,573.- บาท

นอกเขตเฉลี่ย = 34,693.- บาท

จำนวนหนี้สินทั้งหมดที่เกิดจากการประกอบอาชีพและการดำรงชีพในภาค
เกษตร

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ปรากฏว่า สมาชิกในเขตมีหนี้สินที่เกิด
จากการประกอบอาชีพและการดำรงชีพในภาคเกษตรน้อยกว่า 50,001 บาท คิดเป็นร้อยละ
46.39 รองลงมา คือ 50,001 - 100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 13.40 ส่วนสมาชิกนอกเขต
มีหนี้สินที่เกิดจากการประกอบอาชีพและการดำรงชีพในภาคเกษตรน้อยกว่า 50,001 บาท
คิดเป็นร้อยละ 42.27 รองลงมา คือ 50,001 - 100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.16 ซึ่งจำนวน
หนี้สินทั้งหมดที่เกิดจากการประกอบอาชีพและการดำรงชีพในภาคเกษตรของสมาชิกในเขต
และนอกเขตโดยเฉลี่ย 44,525.77 บาท และ 15,350.51 บาท ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า
สมาชิกในเขตมีหนี้สินที่เกิดจากการประกอบอาชีพและการดำรงชีพในภาคเกษตรโดยเฉลี่ย

มากกว่าสมาชิกนอกเขตเนื่องจากสหกรณ์นิคมพรวัว จำกัด มีการให้บริการสินเชื่อแก่สมาชิกในเขตในการประกอบอาชีพตามที่ได้รับคำแนะนำส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งการให้สินเชื่อของสหกรณ์ฯ จะเป็นการให้สินเชื่อในลักษณะของวัสดุการเกษตร เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช และยากำจัดวัชพืช เป็นต้น เพื่อให้ที่ดินที่ได้รับการจัดสรรจากนิคมสหกรณ์เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สมาชิกสหกรณ์ (ตารางที่ 33)

ตารางที่ 33 จำนวนหนี้สินทั้งหมดที่เกิดจากการประกอบอาชีพและการดำรงชีพในภาคการเกษตร ของสมาชิกสหกรณ์ในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพรวัว จำกัด

จำนวนหนี้สินที่เกิดจาก การประกอบอาชีพและการ ดำรงชีพในภาคเกษตร	สมาชิกในเขต		สมาชิกนอกเขต	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มีหนี้สิน	27	27.84	48	49.48
น้อยกว่า 50,001 บาท	45	46.39	41	42.27
50,001 - 100,000 บาท	13	13.40	5	5.16
100,001 - 150,000 บาท	5	5.15	3	3.09
150,001 - 200,000 บาท	4	4.12	0	0.00
200,001 บาท ขึ้นไป	3	3.09	0	0.00
รวม	97	100.00	97	100.00

หมายเหตุ: จำนวนหนี้สินทั้งหมดจากการประกอบอาชีพในภาคเกษตร

ในเขตเฉลี่ย = 44,525.77 บาท นอกเขตเฉลี่ย = 15,350.51 บาท

จำนวนหนี้สินทั้งหมดที่เกิดจากการประกอบอาชีพและการดำรงชีพ
นอกภาคเกษตร

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ปรากฏว่า ไม่มีหนี้สินที่เกิดจาก
การประกอบอาชีพนอกภาคเกษตร ร้อยละ 96.91 และ 89.69 และสมาชิกสหกรณ์ทั้งสองกลุ่ม
มีหนี้สินที่เกิดจากการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรโดยเฉลี่ย 2,268.04 บาท และ 4,896.91
บาท แสดงให้เห็นว่ามีการใช้ทุนของตนเองในการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรเป็นส่วนใหญ่
(ตารางที่ 34)

ตารางที่ 34 จำนวนหนี้สินทั้งหมดที่เกิดจากการประกอบอาชีพและการดำรงชีพนอกภาคเกษตร
ของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพรวัง จำกัด

จำนวนหนี้สินที่เกิดจาก การประกอบอาชีพและการ ดำรงชีพนอกภาคเกษตร	สมาชิกในเขต		สมาชิกนอกเขต	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มีหนี้สิน	94	96.91	87	89.69
น้อยกว่า 50,000 บาท	1	1.03	7	7.22
50,001 - 100,000 บาท	2	2.06	2	2.06
100,001 - 150,000 บาท	0	0.00	0	0.00
150,001 - 200,000 บาท	0	0.00	1	1.03
200,001 บาท ขึ้นไป	0	0.00	0	0.00
รวม	97	100.00	97	100.00

หมายเหตุ: หนี้สินทั้งหมดจากการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตร

ในเขตเฉลี่ย = 2,268.04 บาท นอกเขตเฉลี่ย = 4,896.91 บาท

ตอนที่ 2 ความคิดเห็น ปัญหา และอุปสรรคของสมาชิกในเขตสหกรณ์นิคมพรวัว จำกัด

ความคิดเห็นของสมาชิกในเขตเกี่ยวกับความเป็นอยู่ขั้นพื้นฐาน เมื่อเปรียบเทียบกับอดีตที่ผ่านมา ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของสมาชิกในเขตในด้านศิลปวัฒนธรรมมีน้ำหนักค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 อยู่ในระดับดีมากมากที่สุด ซึ่งหมายถึงสมาชิกในเขตมีความคิดเห็นว่าการทำนุบำรุงทางด้านศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และศาสนา มีการรวมกลุ่มและมีการร่วมมือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอย่างมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านความปลอดภัย ด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข สภาพบ้านเรือน และสภาพความเป็นอยู่ มีน้ำหนักค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.09, 4.05, 4.02, 3.91 และ 3.80 ตามลำดับ อยู่ในระดับดีมาก ซึ่งหมายถึงความคิดเห็นของสมาชิกในเขตที่มีต่อด้านต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นนั้น เมื่อสมาชิกได้เข้ามาครอบครองพื้นที่ในเขตเพื่ออยู่อาศัยและประกอบอาชีพการเกษตรมีความคิดเห็นว่าเป็นปัจจุบันสภาพสังคมและความเป็นอยู่ของตนเองดีกว่าเดิมมาก (ตารางที่ 35)

ตารางที่ 35 ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ในเขตสหกรณ์นิคมพรวัว จำกัด ในการเข้าครอบครองพื้นที่

ความคิดเห็น	น้ำหนักค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านศิลปวัฒนธรรมของท่านดีกว่าตอนที่ เข้าครอบครองที่ดินในตอนแรก	4.25	มากที่สุด
2. ด้านความปลอดภัยของท่านดีกว่าตอนที่ เข้าครอบครองที่ดินในตอนแรก	4.09	มาก
3. ด้านการศึกษาของท่านดีกว่าตอนที่ เข้าครอบครองที่ดินในตอนแรก	4.05	มาก
4. ด้านสาธารณสุขของท่านดีกว่าตอนที่ เข้าครอบครองที่ดินในตอนแรก	4.02	มาก
5. สภาพบ้านของท่านดีกว่าตอนที่ เข้าครอบครองที่ดินในตอนแรก	3.91	มาก
6. สภาพความเป็นอยู่ของท่านดีกว่าตอนที่ เข้าครอบครองที่ดินในตอนแรก	3.80	มาก
รวม	4.02	มาก

ปัญหา และอุปสรรค

จากการรวบรวมปัญหาอุปสรรคของสมาชิกในเขตและสมาชิกนอกเขตในการครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินที่ได้จากการสอบถามสามารถสรุปได้ ดังนี้

สมาชิกในเขตประสบปัญหาอุปสรรคในด้านต่าง ๆ คือ

1. ที่ดินทำกินที่ได้รับจัดสรรจากทางราชการไม่เพียงพอ
2. ปัจจัยพื้นฐานและแหล่งน้ำที่ทางราชการจัดสร้างให้ไม่เพียงพอและไม่เหมาะสมกับการประกอบอาชีพ

3. ขั้นตอนการออกเอกสารสิทธิ์ล่าช้าและยุ่งยาก

4. ราคาผลผลิตตกต่ำ

สมาชิกนอกเขตประสบปัญหาอุปสรรคด้านต่าง ๆ คือ

1. ขาดที่ดินทำกินเป็นของตนเอง อยากให้ทางราชการจัดนิคมสหกรณ์เพิ่ม
2. ราคาผลผลิตตกต่ำ
3. ขาดเจ้าหน้าที่ของทางราชการในการให้คำแนะนำส่งเสริมอย่างจริงจังและ

ใกล้ชิด

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

การศึกษาเปรียบเทียบสภาพทางสังคมระหว่างสมาชิกในเขตและนอกเขตของสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด โดยใช้สถิติ Chi – Square

จากการศึกษาสภาพทางสังคม ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ประสบการณ์ประกอบอาชีพ การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ การฝึกอบรม การมีส่วนร่วมในสังคม ความเชื่ออาหารต่อชุมชน พบว่า

เมื่อทดสอบความแตกต่างของระดับการศึกษาปรากฏว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($\chi^2 = 58.782$)

เมื่อทดสอบความแตกต่างจำนวนสมาชิกในครัวเรือนปรากฏว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($\chi^2 = 28.153$)

สำหรับสภาพทางสังคมซึ่งได้แก่ อายุ สถานภาพการสมรส ประสบการณ์ประกอบอาชีพ การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ การฝึกอบรม การมีส่วนร่วมในสังคม ความเชื่ออาหารต่อชุมชน เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างกัน

ตารางที่ 36 การทดสอบค่าทางสถิติ Chi – Square ของสภาพทางสังคม ของสมาชิกในเขต
และนอกเขตสหกรณ์นิคมพ้าว จำกัด

สภาพทางสังคม	ค่าไคสแควร์ (X^2)	ความมีนัยสำคัญ Sig.
1. อายุ	16.120	0.445 ^{NS}
2. ระดับการศึกษา	58.782	0.000 [*]
3. สถานภาพการสมรส	1.726	0.995 ^{NS}
4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	28.135	0.005 [*]
5. ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพเกษตร	2.032	0.991 ^{NS}
6. การติดต่อกับเจ้าหน้าที่		
- ติดต่อกับเอกสารที่ดิน	0.168	0.682 ^{NS}
- ติดต่อกับการขออนุญาตใช้ที่ดิน	0.987	0.320 ^{NS}
- ขอคำแนะนำเกี่ยวกับ	0.087	0.768 ^{NS}
การทำสัญญาค้ำประกันต่าง ๆ		
- ขอคำแนะนำเกี่ยวกับการประกอบอาชีพภาคการเกษตร	0.381	0.537 ^{NS}
และนอกภาคการเกษตร		
7. การฝึกอบรม	0.133	0.715 ^{NS}
8. การมีส่วนร่วมในสังคม		
- กรรมการหมู่บ้าน	0.867	0.352 ^{NS}
- กรรมการศึกษา	0.109	0.741 ^{NS}
- คณะกรรมการดำเนินงานสหกรณ์	0.123	0.726 ^{NS}
- กรรมการ อบต.	0.032	0.857 ^{NS}

ตารางที่ 36 (ต่อ)

สภาพทางสังคม	ค่าไคสแควร์ (X^2)	ความมีนัยสำคัญ Sig.
- กรรมการสตรีและเยาวชน สหกรณ์	0.050	0.823 ^{NS}
- กรรมการกลุ่มแม่บ้าน	0.074	0.785 ^{NS}
- กรรมการกลุ่มออมทรัพย์ หมู่บ้าน	0.014	0.906 ^{NS}
- การใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้ง	14.255	0.285 ^{NS}

การทดสอบสมมติฐานสภาพทางเศรษฐกิจระหว่างสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพรวัว จำกัด

จากการศึกษาพบว่า สภาพเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (ตารางที่ 36) ได้แก่ จำนวนพื้นที่เดิมที่เข้าครอบครอง จำนวนพื้นที่ปัจจุบันที่ครอบครอง การใช้ประโยชน์ในที่ดินที่ครอบครอง รายได้ภาคการเกษตร รายจ่ายนอกภาคการเกษตร ทรัพย์สินหนี้สินที่เกิดจากการประกอบอาชีพและดำรงชีพในภาคการเกษตร ดังนี้

จำนวนพื้นที่เดิมที่เข้าครอบครอง สมาชิกสหกรณ์ในเขตสหกรณ์นิคมพรวัว จำกัด มีจำนวนพื้นที่เดิมที่เข้าครอบครองโดยเฉลี่ย 12.16 ไร่ มากกว่าจำนวนพื้นที่ที่สมาชิกนอกเขตสหกรณ์นิคมพรวัว จำกัด ครอบครองโดยเฉลี่ย 4.46 ไร่ เมื่อทดสอบความแตกต่างทางสถิติ t-test พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = 0.01$ เนื่องจากพื้นที่ที่สมาชิกสหกรณ์ในเขตสหกรณ์นิคมพรวัว จำกัด ครอบครองเป็นพื้นที่ที่ทางราชการจัดให้รายละเอียดประมาณ 20 ไร่ ส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่ง สมาชิกสหกรณ์ในเขตสหกรณ์นิคมพรวัว จำกัด ได้ครอบครองในพื้นที่ในเขตนิคมสหกรณ์พรวัว ก่อนที่ทางราชการจะจัดสรร สำหรับสมาชิกภายนอกเขตสหกรณ์นิคมพรวัว จำกัด ได้ครอบครองพื้นที่อยู่แต่เดิม ไม่ได้มีการรับที่ดินจากทางราชการแต่อย่างใด

จำนวนพื้นที่ปัจจุบันที่เข้าครอบครอง สมาชิกสหกรณ์ในเขตสหกรณ์นิคมพรวัว จำกัด มีการครอบครองพื้นที่ปัจจุบันโดยเฉลี่ย 14.08 ไร่ มากกว่าจำนวนพื้นที่ที่สมาชิกสหกรณ์

นอกเขต สหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด ที่ครอบครองพื้นที่ปัจจุบันเฉลี่ย 4.95 ไร่ เมื่อทดสอบความแตกต่างทางสถิติ t -test พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = 0.01$ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปัจจุบันพื้นที่ทำการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์ในเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด มีมากกว่าสมาชิกนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด และการที่สมาชิกสหกรณ์ในเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด มีการครอบครองพื้นที่ในปัจจุบันเนื้อที่เพิ่มขึ้นกว่าเดิม นั้น เนื่องจากบางส่วนมีการบุกเบิกขยายพื้นที่ทำกินเพิ่มขึ้น แต่ทั้งนี้การครอบครองพื้นที่ต้องไม่เกิน 50 ไร่ ตามที่กฎหมายจัดที่ดินได้กำหนดไว้

การใช้ประโยชน์ในที่ดินที่ถือครอง สมาชิกสหกรณ์ในเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด มีการใช้ประโยชน์ในที่ดินที่ถือครองเพื่อทำการเกษตรโดยเฉลี่ย 15.07 ไร่ ขณะที่สมาชิกสหกรณ์นอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด มีการใช้ประโยชน์ในที่ดินโดยเฉลี่ยเพียง 8.96 ไร่ เนื่องจากมีการใช้ประโยชน์ในพื้นที่เพื่อทำการปลูกพืชหมุนเวียนในที่ดินเดิม จึงเป็นการนับซ้ำในบางแปลง ฉะนั้น พื้นที่ที่ใช้ประโยชน์จึงมากกว่าจำนวนที่ดินที่ครอบครอง เมื่อทดสอบความแตกต่างทางสถิติ t -test พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = 0.01$

พื้นที่ที่สมาชิกในเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด ได้รับการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานแหล่งน้ำจากทางราชการที่ดินที่ถือครองได้รับการบุกเบิกปรับปรุงให้อยู่ในสภาพที่สามารถประกอบอาชีพได้เพิ่มขึ้น เช่น จากที่ลุ่ม ๆ ดอน ๆ พัฒนาเป็นที่ราบ จึงเป็นเหตุให้สมาชิกสหกรณ์ในเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด สามารถปลูกพืช หรือประกอบอาชีพทางการเกษตรในพื้นที่เพิ่มมากขึ้นกว่าสมาชิกสหกรณ์นอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด

รายได้ในภาคเกษตร สมาชิกสหกรณ์ในเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด มีรายได้ภาคเกษตร เฉลี่ย 58,357.79 บาท มากกว่าสมาชิกสหกรณ์นอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด ที่มีรายได้ภาคเกษตรเฉลี่ย 43,460.32 บาท เมื่อทดสอบความแตกต่างทางสถิติ t -test พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = 0.01$ เนื่องจากสมาชิกสหกรณ์ในเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด มีการประกอบอาชีพทางการเกษตรในพื้นที่อย่างเต็มที่ มีการได้รับความรู้ คำแนะนำในการประกอบอาชีพจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ จึงเป็นผลทำให้มีรายได้มากกว่าสมาชิกนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด

รายได้นอกภาคเกษตร สมาชิกสหกรณ์ในเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด มีรายได้นอกภาคเกษตรโดยเฉลี่ย 55,902.06 บาท มากกว่ารายได้นอกภาคเกษตรของสมาชิกสหกรณ์นอกเขต สหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด ซึ่งมีรายได้เฉลี่ย 43,475.78 บาท แต่เมื่อทดสอบความ

แตกต่างทางสถิติ t - test พบว่าไม่มีระดับนัยสำคัญ นั่นคือรายได้นอกภาคการเกษตรของสมาชิกในเขตและนอกเขตไม่แตกต่างกันทางสถิติ

รายจ่ายในภาคเกษตร สมาชิกสหกรณ์ในเขตสหกรณ์นิคมพริ้ว จำกัด มีรายจ่ายในภาคเกษตรโดยเฉลี่ย 18,065.98 บาท มากกว่ารายจ่ายในภาคเกษตรของสมาชิกสหกรณ์นอกเขตสหกรณ์นิคมพริ้ว จำกัด ซึ่งมีรายจ่ายเฉลี่ย 15,412.37 บาท เมื่อทดสอบความแตกต่างทางสถิติ t - test พบว่าไม่มีระดับนัยสำคัญ นั่นคือรายจ่ายในภาคการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์ในเขตและนอกเขตไม่แตกต่างกันทางสถิติ

รายจ่ายนอกภาคเกษตร สมาชิกสหกรณ์ในเขตสหกรณ์นิคมพริ้ว จำกัด มีรายจ่ายนอกภาคเกษตร เฉลี่ย 43,610.82 บาท มากกว่ารายจ่ายนอกภาคเกษตรของสมาชิกสหกรณ์นอกเขต สหกรณ์นิคมพริ้ว จำกัด ซึ่งมีรายจ่ายนอกภาคเกษตรเฉลี่ย 32,695.10 บาท เมื่อทดสอบความแตกต่างทางสถิติ t - test พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = 0.01$ เนื่องจากสมาชิก สหกรณ์ในเขตสหกรณ์นิคมพริ้ว จำกัด มีค่าใช้จ่ายในการลงทุนการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตร แล้วยังใช้เป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการดำรงชีพ เช่น การซ่อมแซมบ้าน ซื้อทรัพย์สิน ได้แก่ รถยนต์บรรทุก รถมอเตอร์ไซด์ เป็นต้น

ทรัพย์สิน สมาชิกสหกรณ์ในเขตสหกรณ์นิคมพริ้ว จำกัด มีทรัพย์สินเฉลี่ย 314,224.16 บาท มากกว่าสมาชิกสหกรณ์นอกเขตสหกรณ์นิคมพริ้ว จำกัด ที่มีทรัพย์สินเฉลี่ย 146,662.89 บาท เมื่อทดสอบความแตกต่างทางสถิติ t - test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = 0.01$ เนื่องจากสมาชิกสหกรณ์ในเขตสหกรณ์นิคมพริ้ว จำกัด นำเงินรายได้ไปลงทุนหรือซื้อทรัพย์สินเพิ่มขึ้นส่วนหนึ่ง แล้วอีกส่วนหนึ่งได้เก็บเป็นเงินออมฝากไว้ที่สถาบันต่าง ๆ เช่น สหกรณ์ ธ.ก.ส. เป็นต้น

ภาระหนี้สิน สมาชิกสหกรณ์ในเขตสหกรณ์นิคมพริ้ว จำกัด มีหนี้สินที่เกิดจากการประกอบอาชีพและดำรงชีพภาคเกษตร เฉลี่ย 44,525.77 บาท มากกว่าสมาชิกนอกเขตสหกรณ์นิคมพริ้ว จำกัด ที่มีหนี้สินจากการประกอบอาชีพและดำรงชีพภาคเกษตรเฉลี่ย 15,350.51 บาท เมื่อทดสอบความแตกต่างทางสถิติ t - test พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = 0.01$ เนื่องจากสมาชิกสหกรณ์ในเขตสหกรณ์นิคมพริ้ว จำกัด มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ในที่ดินหรือการประกอบอาชีพหลากหลายมากขึ้น เช่น เปลี่ยนจากทำนามาเป็นเกษตรผสมผสาน มีการเลี้ยงวัว เลี้ยงปลา ในพื้นที่ทำให้อาจต้องใช้ทุนในการเปลี่ยนแปลงการประกอบอาชีพมากขึ้น

ตารางที่ 37 เปรียบเทียบความแตกต่างของสภาพเศรษฐกิจ ของสมาชิกในเขตและนอกเขต
สหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด

สภาพเศรษฐกิจ	ในเขต ค่าเฉลี่ย	นอกเขต ค่าเฉลี่ย	T- value	ค่า สถิติ t
1. จำนวนพื้นที่เดิมที่เข้าครอบครอง	12.16	4.46	8.37	0.00**
2. จำนวนพื้นที่ปัจจุบันที่เข้าครอบครอง	14.08	4.95	7.45	0.00**
3. การใช้ประโยชน์ในที่ดินที่ถือครอง	15.08	8.96	4.63	0.00**
4. รายได้ในภาคการเกษตร	58,357.79	43,460.32	2.64	0.01**
5. รายได้นอกภาคการเกษตร	55,902.06	43,475.78	1.33	0.18 ^{NS}
6. รายจ่ายในภาคการเกษตร	18,065.98	15,412.37	1.08	0.28 ^{NS}
7. รายจ่ายนอกภาคการเกษตร	43,610.83	32,695.10	2.83	0.01**
8. ทรัพย์สิน	314,224.26	146,662.89	5.12	0.00**
9. ภาระหนี้สิน				
- หนี้สินเกิดจากการประกอบอาชีพ และการดำรงชีพในภาคการเกษตร	44,525.77	15,350.51	4.23	0.00**
- หนี้สินเกิดจากการประกอบอาชีพ และการดำรงชีพนอกภาคการ เกษตร	2,268.04	4,896.91	-1.06	0.29 ^{NS}

หมายเหตุ: ** = มีนัยสำคัญระดับ 0.01

NS (Non – significance) = ไม่มีระดับนัยสำคัญ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

(SUMMARY, IMPLICATION AND RECOMMENDATIONS)

สรุปผล

(SUMMARY)

การเปรียบเทียบสภาพเศรษฐกิจและสังคม ระหว่างสมาชิกสหกรณ์ในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด นับว่าเป็นตัวอย่างที่สำคัญที่จะเปรียบเทียบให้เห็นการดำเนินนโยบายด้านการจัดสรรที่ดินทำกินให้แก่ราษฎรที่ไม่มีที่ดินทำกิน หรือมีไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพการเกษตร ได้มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองในรูปแบบของการจัดที่ดินโดยวิธีการสหกรณ์ ซึ่งกรมส่งเสริมสหกรณ์มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบและสมาชิกนิคมสหกรณ์เป็นผู้ได้รับประโยชน์โดยตรงจากการจัดสรรที่ดินดังกล่าว การวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์ที่อยู่ในเขตและนอกเขตพื้นที่สหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด
2. เปรียบเทียบสภาพเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์ที่อยู่ในเขตและนอกเขตพื้นที่สหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด
3. ศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกในเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด จ.เชียงใหม่ ต่อการจัดที่ดินของกรมส่งเสริมสหกรณ์ และศึกษาปัญหาและอุปสรรคของสมาชิกในการดำรงชีพและประกอบอาชีพ

สำหรับผลการวิจัยสามารถสรุปประเด็นสำคัญ ได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล สภาพทางสังคมของสมาชิก ระยะเวลาการถือครองที่ดินของสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด

ลักษณะส่วนบุคคลของสมาชิก

ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกสหกรณ์ในเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 81.44 ส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.30 มีการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา ป.1 – ป.6 คิดเป็นร้อยละ 77.32 ส่วนใหญ่อยู่ในสถานภาพสมรสแล้ว คิดเป็นร้อยละ 89.69 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ส่วนใหญ่ 3 – 4 คน คิดเป็นร้อยละ 55.67 มีจำนวนคนในครัวเรือนที่ทำงานได้ส่วนใหญ่ 1 – 2 คน คิดเป็นร้อยละ 51.55 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.45 มีระยะเวลาการถือครองที่ดินอยู่ระหว่าง 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.30 และพบว่ามีการเข้าไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับเรื่องการติดต่อเกี่ยวกับเอกสารด้านที่ดิน คิดเป็นร้อยละ 28.77 และมีจำนวนครั้งที่ไปติดต่อ ประมาณ 1- 2 ครั้ง ต่อปี คิดเป็นร้อยละ 89.69 และได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการสหกรณ์หรือเกี่ยวกับการเกษตร โดยจำนวนครั้งที่รับการฝึกอบรมต่อหนึ่งปีประมาณ 1 – 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 83.51 ส่วนการทำหน้าที่ในสังคมหรือชุมชนส่วนใหญ่พบว่าเป็นการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง คิดเป็นร้อยละ 60.00 ส่วนการใช้อาหารต่อชุมชนส่วนใหญ่ทำกิจกรรมการปลูกป่าทดแทน คิดเป็นร้อยละ 30.31 ของสมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 97 คน

ส่วนสมาชิกนอกเขตสหกรณ์นิคมพริ้ว จำกัด ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 65.98 ส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.27 มีการศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา ป.1 – ป.6 คิดเป็นร้อยละ 82.48 ส่วนใหญ่อยู่ในสถานภาพสมรสแล้ว คิดเป็นร้อยละ 86.60 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่ 3 – 4 คน คิดเป็นร้อยละ 65.98 มีจำนวนคนในครัวเรือนที่ทำงานได้ส่วนใหญ่ 1 – 2 คน คิดเป็นร้อยละ 65.98 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 58.76 มีระยะเวลาการถือครองที่ดินอยู่ระหว่าง 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 50.52 และพบว่ามีการเข้าไปติดต่อขอคำแนะนำเกี่ยวกับการประกอบอาชีพทางการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 48.68 และมีจำนวนครั้งที่ไปติดต่อประมาณ 1 – 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 67.01 ส่วนการทำหน้าที่ในสังคมหรือชุมชนส่วนใหญ่พบว่าได้ทำหน้าที่เป็นกรรมการกลุ่มออมทรัพย์หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 33.93 ส่วนการใช้อาหารต่อชุมชนส่วนใหญ่ทำกิจกรรมการอนุรักษ์แหล่งน้ำ คิดเป็นร้อยละ 41.30 ของจำนวนสมาชิกที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 97 คน

สภาพทางเศรษฐกิจของสมาชิก

รายได้ภาคเกษตรของสมาชิกสหกรณ์ในเขตและนอกเขตนิคมสหกรณ์พริ้ว จำกัด สมาชิกสหกรณ์ในเขตมีรายได้เฉลี่ยสูงกว่าสมาชิกนอกเขตนิคมสหกรณ์พริ้ว จำกัด คือ เท่ากับ 58,357.79 บาท และ 43,460.32 บาท ตามลำดับ เนื่องจากพื้นที่ของสมาชิกสหกรณ์ในเขตสหกรณ์นิคมพริ้ว จำกัด เป็นพื้นที่ในเขตจัดนิคมสหกรณ์ที่ทางราชการได้จัดปัจจัยพื้นฐาน แหล่งน้ำ ให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพทางการเกษตร สมาชิก

สหกรณ์ได้รับความรู้ คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และมีการใช้ประโยชน์ในที่ดินตลอดปี เป็นส่วนใหญ่

รายได้นอกภาคเกษตรของสมาชิกสหกรณ์ในเขตและนอกเขตนิคมสหกรณ์ พรวัว จำกัด สมาชิกสหกรณ์ในเขตมีรายได้เฉลี่ยสูงกว่าสมาชิกสหกรณ์นอกเขตนิคมสหกรณ์ พรวัว จำกัด คือ เท่ากับ 55,902.06 บาท และ 43,475.78 บาท ตามลำดับ เนื่องจาก สหกรณ์ในเขตสหกรณ์นิคม พรวัว จำกัด ได้รับความรู้ คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของรัฐอยู่ ตลอดเวลา เพื่อให้เกิดการทำอาชีพเสริมนอกภาคเกษตร

รายจ่ายภาคเกษตร ของสมาชิกสหกรณ์ในเขตและนอกเขตนิคมสหกรณ์ พรวัว จำกัด สมาชิกสหกรณ์ในเขตมีรายจ่ายเฉลี่ยสูงกว่าสมาชิกสหกรณ์นอกเขตนิคม สหกรณ์พรวัว จำกัด คือ เท่ากับ 18,065.98 บาท และ 15,412.37 บาท ตามลำดับ เนื่อง จากสมาชิกในเขตสหกรณ์นิคมพรวัว จำกัด มีการใช้ประโยชน์ในที่ดินตลอดปีเป็นส่วนใหญ่ พื้นที่ทำประโยชน์เนื้อที่มากกว่าสมาชิกนอกเขตสหกรณ์นิคมพรวัว จำกัด การลงทุนหรือ รายจ่ายจึงมากกว่า

รายจ่ายนอกภาคเกษตรของสมาชิกสหกรณ์ในเขตและนอกเขตสหกรณ์ นิคมพรวัว จำกัด สมาชิกสหกรณ์ในเขตมีรายจ่ายเฉลี่ยสูงกว่าสมาชิกสหกรณ์นอกเขต สหกรณ์นิคมพรวัว จำกัด คือ เท่ากับ 43,610.83 บาท และ 32,695.10 บาท ตามลำดับ

ทรัพย์สิน สมาชิกสหกรณ์ในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพรวัว จำกัด สมาชิกสหกรณ์ในเขตมีจำนวนมูลค่าทรัพย์สินเฉลี่ยสูงกว่าสมาชิกสหกรณ์นอกเขต คือ เท่ากับ 314,224.26 บาท และ 146,662.89 บาท ตามลำดับ

ภาวะหนี้สิน

- หนี้สินที่เกิดจากการประกอบอาชีพและดำรงชีพในภาคเกษตรของสมาชิก สหกรณ์ในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพรวัว จำกัด สมาชิกในเขตมีจำนวนหนี้สินเฉลี่ยที่เกิด จากการประกอบอาชีพและการดำรงชีพในภาคเกษตรสูงกว่าสมาชิกสหกรณ์นอกเขต เท่ากับ 44,525.77 บาท และ 15,350.51 บาท ตามลำดับ

- หนี้สินที่เกิดจากการประกอบอาชีพและการดำรงชีพนอกภาคเกษตรของ สมาชิกสหกรณ์ในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพรวัว จำกัด สมาชิกในเขตมีจำนวนหนี้สิน เฉลี่ยที่เกิดจากการประกอบอาชีพและการดำรงชีพนอกภาคเกษตรต่ำกว่าสมาชิกสหกรณ์นอก เขตเท่ากับ 2,268.04 บาท และ 4,896.91 บาท ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็น ปัญหา อุปสรรคของสมาชิกในเขตสหกรณ์นิคม พริ้ว จำกัด

ความคิดเห็นของสมาชิกในเขตเกี่ยวกับความเป็นอยู่ขั้นพื้นฐาน เมื่อเปรียบเทียบกับอดีตที่ผ่านมา พบว่า ความคิดเห็นของสมาชิกในเขตอยู่ในระดับดีกว่ามากที่สุด คือ ด้านศิลปวัฒนธรรม ส่วนความคิดเห็นของสมาชิกในเขตอยู่ในระดับดีกว่ามาก ได้แก่ ด้านความปลอดภัย ด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข สภาพบ้านเรือน

ปัญหาและอุปสรรค

สมาชิกในเขตประสบปัญหาอุปสรรคในด้านต่าง ๆ คือ

1. ที่ดินทำกินที่ได้รับจัดสรรจากทางราชการไม่เพียงพอ
2. ปัจจัยพื้นฐานและแหล่งน้ำที่ทางราชการจัดสร้างให้ไม่เพียงพอและไม่เหมาะสมกับการประกอบอาชีพ

3. ขั้นตอนการออกเอกสารสิทธิ์ล่าช้าและยุ่งยาก

4. ราคาผลผลิตตกต่ำ

สมาชิกนอกเขตประสบปัญหาอุปสรรคด้านต่าง ๆ คือ

1. ขาดที่ดินทำกินเป็นของตนเอง อยากให้ทางราชการจัดนิคมสหกรณ์เพิ่ม
2. ราคาผลผลิตตกต่ำ
3. ขาดเจ้าหน้าที่ของทางราชการในการให้คำแนะนำส่งเสริมอย่างจริงจังและ

ใกล้ชิด

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

การศึกษาเปรียบเทียบสภาพทางสังคมระหว่างสมาชิกในเขตและนอกเขตของสหกรณ์นิคมพริ้ว จำกัด โดยใช้สถิติ Chi - Square พบว่า ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ส่วนสภาพทางสังคมได้แก่ อายุ สถานภาพการสมรส ประสบการณ์ประกอบอาชีพ การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ การฝึกอบรม การมีส่วนร่วมในสังคม ความเชื่ออาหารต่อชุมชน ไม่มีความแตกต่างกัน

ผลการศึกษาเปรียบเทียบสภาพทางเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ คือ จำนวนพื้นที่เดิมที่เข้าครอบครอง จำนวนพื้นที่ปัจจุบันที่เข้าครอบครอง การใช้ประโยชน์ที่ดินที่ถือครอง

รายได้ในภาคการเกษตร รายจ่ายนอกภาคการเกษตร ทรัพย์สินและหนี้สินที่เกิดจากการประกอบอาชีพและการดำรงชีพในภาคการเกษตร ของสมาชิกสหกรณ์ในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด เมื่อทดสอบความแตกต่างทางสถิติ $t - test$ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = 0.05$

สำหรับรายได้นอกภาคการเกษตร รายจ่ายในภาคการเกษตรและหนี้สินที่เกิดจากการประกอบอาชีพและการดำรงชีพนอกภาคการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์ในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด เมื่อทดสอบความแตกต่างทางสถิติ $t - test$ พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

(Implication)

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ได้เสนอตามประเด็นสำคัญ คือ การเปรียบเทียบสภาพเศรษฐกิจและสังคมระหว่างสมาชิกสหกรณ์ในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด สามารถแยกการอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพทางสังคม จากการเปรียบเทียบสภาพทางสังคมระหว่างสมาชิกในเขตและนอกเขตนิคมพร้าว จำกัด อันได้แก่ อายุ สถานภาพการสมรส จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ประสบการณ์ประกอบอาชีพ การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ ผลการศึกษาพบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ปนัดดา สอาดดูร (2535) ได้ทำการศึกษการเปรียบเทียบสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง จำกัด พบว่า สถานภาพของสังคมอันได้แก่ อายุ สถานภาพทางครอบครัว ขนาดครัวเรือน การติดต่อสื่อสาร การเดินทางออกนอกถิ่นฐาน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ผลการศึกษาสภาพทางสังคมระหว่างสมาชิกในเขตและนอกเขตนิคมพร้าว จำกัด ด้านการฝึกอบรม การมีส่วนร่วมในสังคม ความเชื่ออาทรต่อชุมชน พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสุชาติ แก้วสะอาด (2544) ที่ทำการศึกษการเปรียบเทียบสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตและนอกเขตชลประทาน ของสมาชิกนิคมสหกรณ์พร้าว จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อเปรียบเทียบสภาพทางสังคม พบว่า ในด้านคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของผู้ให้ข้อมูลในเขตชลประทาน ส่วนใหญ่รู้ดีกว่าคุณภาพชีวิตดีขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา ในขณะที่

ผู้ให้ข้อมูลนอกเขตนิคมสหกรณ์พบว่ารู้สึกว่าคุณภาพชีวิตไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา ด้านการติดต่อเจ้าหน้าที่ของนิคมพบว่าผู้ให้ข้อมูลในเขตมีการติดต่อในระดับมาก ส่วนผู้ให้ข้อมูลนอกเขตมีการติดต่อในระดับน้อยมาก ด้านการฝึกอบรมพบว่า ผู้ให้ข้อมูลในเขตชลประทานมีการเข้าฝึกอบรมในระดับน้อยมาก ส่วนผู้ให้ข้อมูลนอกเขตส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าฝึกอบรม ในด้านการมีส่วนร่วมในสังคมพบว่า ผู้ให้ข้อมูลในเขตชลประทานมีความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในสังคมมากกว่าผู้ให้ข้อมูลนอกเขตชลประทาน นอกจากนี้พิชัย สารภักดิ์ (2527) ได้ศึกษาถึงการจัดรูปสหกรณ์นิคมว่าในการจัดการ สหกรณ์ก่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนได้อย่างไร โดยศึกษาเฉพาะกรณีสหกรณ์นิคมวังไทร จำกัด จังหวัดระยอง ซึ่งผลการศึกษาสรุปได้ว่า กรมส่งเสริมสหกรณ์ดำเนินการโดยวิธีการของสหกรณ์นิคมเพื่อให้เกิดการรวมกลุ่ม การอยู่ร่วมกันตามแบบและวิธีการทางสหกรณ์นิคม ซึ่งจะก่อให้เกิดความสามัคคี ตลอดจนการพัฒนาความเจริญทางด้านต่าง ๆ มาสู่สมาชิกและชุมชนของตนทางด้านสังคม สหกรณ์ได้ส่งเสริมให้สมาชิกมีความรู้ในเรื่องหลักและวิธีการทางสหกรณ์ ความรู้เกี่ยวกับการผลิต ทั้งให้สมาชิกรู้จักวิธีการปกครองตามแบบประชาธิปไตย โดยสมาชิกทุกคนมีสิทธิเสมอภาคเท่าเทียมกันในฐานะที่เป็นเจ้าของสหกรณ์ นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักสิทธิหน้าที่ของตน ตลอดจนการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อส่วนร่วมของสังคมของตน

2. ด้านเศรษฐกิจ ผลการศึกษาเปรียบเทียบสภาพทางเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ คือ จำนวนพื้นที่เดิมที่เข้าครอบครอง จำนวนพื้นที่ปัจจุบันที่เข้าครอบครอง การใช้ประโยชน์ในที่ดินที่ถือครอง รายได้ในภาคการเกษตร รายจ่ายนอกภาคการเกษตร ทรัพย์สินและหนี้สินที่เกิดจากการประกอบอาชีพและการดำรงชีพในภาคการเกษตร ของสมาชิกสหกรณ์ในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และกรมส่งเสริมสหกรณ์ (2524) ศึกษาความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นจากสหกรณ์ พบว่าสหกรณ์ได้นำการเปลี่ยนแปลงมาสู่สมาชิกในด้านเศรษฐกิจอย่างมาก กล่าวคือ สมาชิก สหกรณ์มีหลักทรัพย์ มีรายได้สูง มีความรู้ความสนใจในการใช้ยาฆ่าแมลง ยาปราบศัตรูพืช มีการใช้เครื่องทุ่นแรง ตลอดจนมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินดีกว่าผู้ที่ไม่ใช่สมาชิกสหกรณ์ และสมาชิกสหกรณ์ยังมีโอกาสในการกู้ยืมเงินโดยเสียดอกเบี้ยถูกกว่าอัตราของตลาด ทั้งยังได้รับคำแนะนำ ดูแลเกี่ยวกับการใช้เงินกู้ในการประกอบอาชีพได้ช่วยให้ฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้นและดีกว่าผู้ที่ไม่ใช่สมาชิก นอกจากนี้พิชัย สารภักดิ์ (2527) ได้ศึกษาถึงการจัดรูปสหกรณ์นิคมว่า ในการจัดการสหกรณ์

ก่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนได้อย่างไร โดยศึกษาเฉพาะกรณีสหกรณ์นิคมวังไทร จำกัด จังหวัดระยอง ซึ่งผลการศึกษารูปได้ว่า การประกอบอาชีพของสมาชิกสหกรณ์นิคมแต่เดิมต้องบุกเบิกป่าสงวนแห่งชาติมาเป็นเวลานานปี ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าเป็นการกระทำที่ผิดต่อกฎหมายก็ตาม ซึ่งต้องเสี่ยงต่อการถูกจับกุม ทั้งนี้เพื่อให้ที่ดินปลูกไม้ยืนต้นและพืชไร่ นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มอิทธิพลมืดที่ชอบใช้อำนาจ ตลอดจนการแก่งแย่งกรรมสิทธิ์ในที่ทำกินโดยไม่เคารพต่อกฎหมายบ้านเมืองแต่อย่างใด รัฐบาลได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวจึงได้มอบให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ดำเนินการแก้ปัญหาดังกล่าวด้วยวิธีการของสหกรณ์นิคมเพื่อให้เกิดการรวมกลุ่ม การอยู่ร่วมกันตามแบบและวิธีการทางสหกรณ์นิคม ซึ่งจะก่อให้เกิดความสามัคคี ตลอดจนการพัฒนาความเจริญทางด้านต่าง ๆ มาสู่สมาชิกและชุมชนของตนสหกรณ์ได้จัดรูปที่ดินให้สมาชิกประกอบอาชีพส่งเสริมการปลูกพืชต่าง ๆ ที่ทำให้สมาชิกมีรายได้และความเป็นอยู่ดีขึ้นกว่าเดิม โดยสมาชิกมีรายได้จากการขายผลผลิตเฉลี่ยประมาณปีละ 37,500 บาท

ข้อเสนอแนะ

(Recommendations)

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ด้านการให้ประโยชน์ในที่ดิน การเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดิน พบว่าสมาชิกในเขตมีการครอบครองพื้นที่เป็นจำนวนเนื้อที่ที่มากกว่าสมาชิกนอกเขตทั้งในอดีตและปัจจุบัน เนื่องจากการจัดที่ดินให้แก่ราษฎรโดยวิธีการนิคมสหกรณ์นั้น จะเป็นการจัดที่ดินให้แก่ราษฎรที่ไม่มีที่ดินทำกินหรือมีน้อยไม่พอแก่การประกอบอาชีพได้มีที่ดินเป็นของตนเอง ดังนั้น วิธีการดังกล่าวจึงเป็นเหตุให้สมาชิกในเขตที่มีที่ดินน้อยจะได้รับการจัดที่ดินเพิ่ม ซึ่งปัจจุบันประชากรเพิ่มมากขึ้นในขณะที่ดินเพื่อการเกษตรลดลง ดังนั้นควรมีการวางแผนการปลูกพืชให้เหมาะสมเนื่องจากที่ดินเพื่อการเกษตรมีน้อย จึงควรปลูกพืชที่ให้ผลผลิตต่อไร่สูง มีราคา และเป็นที่ต้องการของตลาดเพื่อเป็นการใช้ที่ดินอย่างคุ้มค่าในแต่ละช่วงเวลาการผลิตเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือน

2. ด้านการฝึกอบรมเกี่ยวกับการสหกรณ์หรือเกี่ยวกับการเกษตร โดยจำนวนครั้งที่รับการฝึกอบรมต่อหนึ่งปีประมาณ 1 - 2 ครั้ง ซึ่งถือว่าน้อยมาก ดังนั้นสหกรณ์ควรพิจารณาปรับปรุงการให้การฝึกอบรมแก่สมาชิกทั้งในเขตและนอกเขตไม่ว่าจะเป็นด้านการ

ศึกษาอบรมเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ การประกอบวิชาชีพเกษตร ให้การศึกษอบรม แก่สมาชิกเกี่ยวกับหลักและวิธีการสหกรณ์ตลอดจนอุดมการณ์สหกรณ์ และการศึกษอบรม เกี่ยวกับอาชีพเสริมแก่สมาชิกซึ่งจะเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่สมาชิกอีกทางหนึ่ง โดยขอความช่วยเหลือจากภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยในการจัดฝึกอบรมแก่สมาชิกโดยการ จัดหาวิทยากรที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาเป็นวิทยากรให้ เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่ดีต่อสมาชิกสหกรณ์ที่อยู่ในเขตและนอกเขตนิคมสหกรณ์พร้าว

3. ด้านรายได้ จากการศึกษาพบว่า สมาชิกสหกรณ์ในเขตและนอกเขตนิคม สหกรณ์พร้าว มีรายได้หลักจากอาชีพทางการเกษตร ดังนั้นทางนิคมสหกรณ์พร้าว ควร ส่งเสริมและเผยแพร่วิชาการเกษตรแผนใหม่ให้แก่สมาชิก ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิก สามารถ ลดต้นทุนการผลิตได้บ้าง และได้รับผลผลิตเพิ่มสูงขึ้น โดยวิธีการแนะนำพันธุ์พืชที่เหมาะสม แนะนำการใช้ปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืช ตลอดจนเทคนิคการผลิตด้านการเกษตรกรรมที่ทันสมัย นอกจากนี้ควรส่งเสริมการพัฒนาอาชีพเสริมนอกเหนือจากการประกอบอาชีพหลักอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง เช่น การจัดทำโครงการจัดตั้งกลุ่มสตรีสหกรณ์สำหรับผลิตผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อ จำหน่ายหลังจากการประกอบอาชีพหลักซึ่งจะเป็นการเพิ่มรายได้เสริมแก่ครอบครัวอีกด้วย

4. ปัญหาด้านหนี้สิน ผลการศึกษา พบว่า หนี้สินที่เกิดจากภาคเกษตรและ นอกภาคสมาชิกในเขตมีจำนวนหนี้สินเฉลี่ยสูงกว่าสมาชิกสหกรณ์นอกเขต สำหรับภาคเกษตร จะเห็นว่าสมาชิกยังคงต้องการเงินทุนในภาคเกษตรอยู่ ดังนั้นนิคมสหกรณ์พร้าว จึงควรจัดหา เงินกู้มาบริการสมาชิกโดยเสียอัตราดอกเบี้ยต่ำ และควรติดตามให้สมาชิกใช้เงินกู้ ตามวัตถุประสงค์ ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้สมาชิกมีทุนในการจัดหาปัจจัยการผลิตเพื่อที่ จะเป็นการเพิ่มผลผลิตของตน ซึ่งจะก่อให้เกิดรายได้แก่ครัวเรือนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่ามีข้อจำกัดในการวิจัยถึงผลที่ได้จากการศึกษา เปรียบเทียบสภาพเศรษฐกิจและสังคมระหว่างสมาชิกในเขตและนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด เท่านั้น ไม่สามารถนำไปใช้วางแผนหรือแนวทางการแก้ไขปัญหาในเขตนิคมสหกรณ์ อื่น ๆ ได้โดยตรงและการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาในลักษณะของภาพรวมมิได้มีการศึกษาใน เรื่องหนึ่งเรื่องใดโดยเฉพาะอย่างลึกซึ้ง ดังนั้น สำหรับผู้ที่สนใจจะทำการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระหว่างสมาชิกในเขตและนอกเขตนครนิคมสหกรณ์พริ้วเท่านั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาถึงขนาดของการจัดและการถือครองใช้ประโยชน์ในที่ดินในเขตนครนิคมพริ้ว จำกัด เพื่อที่จะได้ทราบถึงรูปแบบและวิธีการจัดการในที่ดินของเกษตรกรนอกเขตและในเขต เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบ และปรับปรุงการจัดที่ดินให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

2. การศึกษาในเรื่องของสิทธิการครอบครองพื้นที่ในเขตนครนิคมพริ้ว จำกัด ซึ่งเป็นพื้นที่ในเขตจัดนิคมสหกรณ์ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 และพื้นที่นอกเขตนครนิคมพริ้ว จำกัด ซึ่งเป็นพื้นที่ตามกฎหมายที่ดินและกฎหมายอื่น ๆ จึงควรศึกษาการใช้ประโยชน์ในที่ดินตามกฎหมายอื่นซึ่งมีความแตกต่างกัน เพื่อที่จะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

บรรณานุกรม

(Bibliography)

กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2530. การจัดที่ดินโดยวิธีการสหกรณ์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์แห่งประเทศไทย จำกัด.

_____. 2533. การสหกรณ์ในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: กองวิชาการกรมส่งเสริมสหกรณ์.

_____. 2540. การจัดที่ดินให้แก่เกษตรกรโดยวิธีการสหกรณ์. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมสหกรณ์. (เอกสารอัดสำเนา).

_____. 2542. สถิติสหกรณ์ในประเทศไทย ณ วันที่ 1 มกราคม 2540. กรุงเทพมหานคร: กองแผนงาน กรมส่งเสริมสหกรณ์.

กองนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี. 2521. สภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและทัศนคติของเกษตรกรที่ได้รับเอกสารสิทธิ์ พ.ศ. 2520. กรุงเทพมหานคร.

คณิง จิบุลสวัสดิ์. 2521. อิทธิพลของสหกรณ์การเกษตรต่อการดำรงชีพในครอบครัวเกษตรกรบ้านหุบกระพงเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

จันทร์เพ็ญ เขียวรุฒิกานต์. 2528. การศึกษาภาวะเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์การเช่าซื้อที่ดินวังพระธาตุ จำกัด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

นิคมสหกรณ์พร้าว. 2540. บรรยายสรุปนิคมสหกรณ์พร้าว. เชียงใหม่: นิคมสหกรณ์พร้าว. (เอกสารอัดสำเนา).

นิคมสหกรณ์พร้าว. 2545. บรรยายสรุปนิคมสหกรณ์พร้าว. เชียงใหม่: นิคมสหกรณ์พร้าว.
(เอกสารอัดสำเนา).

นำชัย ทนุผล. 2531. วิธีการเตรียมโครงการวิจัย. เชียงใหม่: ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.

เนียน คำมูลศรี. 2536. การศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการพัฒนา
คุณภาพชีวิตของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร: ศึกษาเฉพาะกรณีสหกรณ์
การเกษตรอากาศอำนวย จำกัด อำเภออานวนสะดวก จังหวัดสกลนคร.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้, เชียงใหม่.

ปนัดดา สอาดภู. 2535. การศึกษาการเปรียบเทียบสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม
ของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกับไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง จำกัด
จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้,
เชียงใหม่:

ประดิษฐ์ มัชฌิมา. 2522. สังคมวิทยาชนบท. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พิชัย สารภักดิ์. 2527. การศึกษาสหกรณ์นิคมในรูปแบบพัฒนาชุมชน : ศึกษาเฉพาะ
กรณี สหกรณ์นิคมวังไทร จำกัด ถึงอำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

รัตนา โพธิ์สุวรรณ. 2531. การศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร
ในเขตปฏิรูปที่ดินเวียงชัย จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันเทคโนโลยี
การเกษตรแม่โจ้, เชียงใหม่.

วันทนี ภูมิภัทราคม , เล็ก ค่องสกุล , และทับทิม วงศ์ประยูร. 2540. ระบบเศรษฐกิจไทย
และการสหกรณ์. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ
สถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาการณ.

วิไลลักษณ์ กิตติบุตร. 2531. การศึกษาวิจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่สำคัญบางประการที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดิน และการใช้ที่ดินของสมาชิกสหกรณ์นิคมสันทราย จำกัด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้, เชียงใหม่.

ศูนย์สถิติการเกษตร. 2538. สถิติการเกษตรของประเทศไทยมีการเพาะปลูก 2538/39. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และกรมส่งเสริมสหกรณ์. 2524. การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นจากสหกรณ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และกองวิชาการ กรมส่งเสริมสหกรณ์.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. 2529. รายงานการศึกษาเรื่องนโยบายที่ดิน. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

สุชาติ แก้วสะอาด. 2544. การศึกษาการเปรียบเทียบสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตและนอกเขตชลประทาน ของสมาชิกนิคมสหกรณ์พร้าว จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรแม่โจ้, เชียงใหม่.

สุภาพ วาดเขียน. 2525. เครื่องมือวิจัยทางสังคมศาสตร์ ลักษณะที่ดี ชนิด และวิธีการคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวรรณ อวโชติ. 2541. วิจัยทางสหกรณ์. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาสหกรณ์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

โสภณ ดวงรัตน์. 2525. รายงานการศึกษากาละเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์นิคมสวรรค์โลก จำกัด จังหวัดสุโขทัย พ.ศ. 2524. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

แบบสอบถาม

เรื่อง

เปรียบเทียบสภาพเศรษฐกิจและสังคมระหว่างสมาชิกสหกรณ์ในเขตสหกรณ์นิคมพร้าว
จำกัด กับเกษตรกรนอกเขตสหกรณ์นิคมพร้าว จำกัด

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทางสังคมของสมาชิก

คำชี้แจง ให้เติมข้อความลงในช่องว่าง และทำเครื่องหมายถูก (/) ให้ตรงกับความเป็นจริง
ของท่าน

1. เพศ

☐ 1. ชาย ☐ 2. หญิง

2. อายุ.....ปี

3. ระดับการศึกษา

- ☐ 1. ไม่ได้รับการศึกษา
☐ 2. ชั้นประถมศึกษา ป.1 - ป.6
☐ 3. ชั้นมัธยมศึกษา ม.1 - ม.6
☐ 4. อาชีวศึกษา ปวช. ปวส. และ ปวท.
☐ 5. ปริญญาตรี

4. สถานภาพการสมรส

- ☐ 1. โสด ☐ 2. สมรส
☐ 3. หย่าร้าง ☐ 4. หม้าย

5. ระยะเวลาการถือครองที่ดิน.....ปี

6. ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพเกษตร.....ปี

7. จำนวนคนในครัวเรือนทั้งหมด.....คน

8. จำนวนคนในครัวเรือนที่ทำงานในภาคการเกษตร.....คน

9. ท่านได้ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบ่อยขนาดไหน.....ครั้ง/ปี ท่านติดต่อกับเจ้าหน้าที่ในเรื่องใด

- ☐ 1. ติดต่อกับเอกสารด้านที่ดิน
☐ 2. ขอคำแนะนำเกี่ยวกับการทำสัญญาค้าประกันต่างๆ
☐ 3. ขอคำแนะนำเกี่ยวกับการประกอบอาชีพภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร
☐ 4. อื่น ๆ (ระบุ).....
☐ 5. ไม่เคยติดต่อเลย

10. ท่านเคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการสหกรณ์หรือเกี่ยวกับการเกษตรหรือไม่

☐ เคย ครั้ง

☐ ไม่เคย

11. ท่านทำหน้าที่ในสังคมชุมชนด้านใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. กรรมการหมู่บ้าน

☐ 2. กรรมการการศึกษา

☐ 3. คณะกรรมการดำเนินงานสหกรณ์

☐ 4. กรรมการ อบต.

☐ 5. กรรมการสตรีและเยาวชนสหกรณ์

☐ 6. กรรมการกลุ่มแม่บ้าน

☐ 7. กรรมการกลุ่มออมทรัพย์แม่บ้าน

☐ 8. การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

12. ท่านมีการเชื่อมอาหารต่อชุมชนของท่านอย่างไรบ้าง

☐ 1. มีส่วนร่วมกำหนดเขตพื้นที่ป่าชุมชน

☐ 2. มีการปลูกป่าทดแทน

☐ 3. ส่งเสริมการใช้ปุ๋ย - วัสดุจากธรรมชาติในการเกษตร

☐ 4. มีการอนุรักษ์แหล่งน้ำ

☐ 5. มีการแยกขยะก่อนทิ้ง

ตอนที่ 2 ข้อมูลทางเศรษฐกิจของสมาชิก

1. ที่ดินที่ท่านครอบครองในปัจจุบันได้รับเอกสารสิทธิ์ในที่ดินประเภทใด

☐ 1. กสน.3

☐ 2. กสน.5

☐ 3. น.ส.3 , น.ส.3 ก.

☐ 4. โฉนดที่ดิน

2. เริ่มแรกท่านได้ครอบครองทำประโยชน์ในที่ดิน.....ไร่

3. ปัจจุบันท่านได้ครอบครองที่ดินทั้งหมด.....ไร่

4. จำนวนพื้นที่ที่สมาชิกสหกรณ์เช่าที่ดินทำการเกษตรในปัจจุบัน.....ไร่

5 เมื่อเริ่มเข้าครอบครองที่ดินท่านได้ใช้ประโยชน์ในที่ดินอย่างไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ 1. ที่อยู่อาศัย.....ไร่
- ☐ 2. ทำนา.....ไร่
- ☐ 3. ทำสวน.....ไร่
- ☐ 4. ปลุกถั่วเหลือง.....ไร่
- ☐ 5. เลี้ยงสัตว์.....ไร่
- ☐ 6. เลี้ยงปลา.....ไร่
- ☐ 7. ทำการเกษตรผสมผสาน.....ไร่

6 ปัจจุบันได้ใช้ประโยชน์ในที่ดิน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ 1. ที่อยู่อาศัย.....ไร่
- ☐ 2. ทำนา.....ไร่
- ☐ 3. ทำสวน.....ไร่
- ☐ 4. ปลุกถั่วเหลือง.....ไร่
- ☐ 5. เลี้ยงสัตว์.....ไร่
- ☐ 6. เลี้ยงปลา.....ไร่
- ☐ 7. ทำการเกษตรผสมผสาน.....ไร่

7 เริ่มแรกที่ดินที่ท่านครอบครองมีปัจจัยพื้นฐาน อะไรบ้าง

- ☐ 1. ถนน
- ☐ 2. ไฟฟ้า
- ☐ 3. น้ำประปา
- ☐ 4. โทรศัพท์
- ☐ 5. คลอง

8 ปัจจุบันที่ดินที่ท่านครอบครองมีปัจจัยพื้นฐาน อะไรบ้าง

- ☐ 1. ถนน
- ☐ 2. ไฟฟ้า
- ☐ 3. น้ำประปา
- ☐ 4. โทรศัพท์
- ☐ 5. คลอง

9. ท่านได้รับประโยชน์จากคลอง แหล่งน้ำที่รัฐจัดสร้างให้ในการประกอบอาชีพมากน้อยเพียงไร

- ☐ 1. มาก ☐ 2. ปานกลาง
☐ 3. น้อย ☐ 4. ไม่ได้รับประโยชน์เลย

10. เริ่มแรกที่ดินที่ท่านครอบครองมีสภาพอย่างไร

- ☐ 1. เป็นที่ราบ
☐ 2. เป็นที่ลุ่ม ๆ ดอน ๆ
☐ 3. เป็นที่ดอน
☐ 4. อื่น ๆ (ระบุ).....

11. ปัจจุบันที่ดินของท่านมีสภาพอย่างไร

- ☐ 1. เป็นที่ราบ
☐ 2. เป็นที่ลุ่ม ๆ ดอน ๆ
☐ 3. เป็นที่ดอน
☐ 4. อื่น ๆ (ระบุ).....

12. แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรของท่านได้มาจากที่ใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ 1. น้ำฝน
☐ 2. แม่น้ำ ห้วย หนอง คลอง หรือบึงตามธรรมชาติ
☐ 3. ระบบชลประทาน
☐ 4. อื่น ๆ (ระบุ).....

13. แรงงานที่ใช้ในการทำการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ 1. แรงงานของตนเองและครอบครัว
☐ 2. แรงงานจ้าง
☐ 3. แรงงานแลกเปลี่ยน

14. เมื่อท่านเข้าครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินช่วงแรก สามารถประกอบอาชีพทางการเกษตรตลอดทั้งปีหรือไม่

- ☐ 1. ตลอดทั้งปี
☐ 2. ไม่ตลอดทั้งปี เพราะ.....

15. ปัจจุบันท่านสามารถประกอบอาชีพทางการเกษตรตลอดทั้งปีหรือไม่

- ☐ 1. ตลอดทั้งปี
☐ 2. ไม่ตลอดทั้งปี เพราะ.....

16. รายได้ในครัวเรือน (ตลอดทั้งปี)

16.1 รายได้ในภาคการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

[] 1. ทำไร่.....บาท

[] 2. ทำนา.....บาท

[] 3. ทำสวน.....บาท

[] 4. เกษตรผสมผสาน.....บาท

[] 5. เลี้ยงปลา.....บาท

[] 6. เลี้ยงสัตว์ปีก.....บาท

[] 7. เลี้ยงโค.....บาท

[] 8. เลี้ยงสุกร.....บาท

[] 9. อื่น ๆ (ระบุ).....บาท

รวมรายได้ในภาคการเกษตรทั้งสิ้น.....บาท

16.2 รายได้นอกภาคการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

[] 1. รับจ้างแรงงาน.....บาท

[] 2. ค้าขาย.....บาท

[] 3. ลูกส่งให้.....บาท

[] 4. อื่น ๆ (ระบุ).....บาท

รวมรายได้นอกภาคการเกษตรทั้งสิ้น.....บาท

17. ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน (ตลอดทั้งปี)

17.1 ค่าใช้จ่ายในภาคการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

[] 1. ทำไร่.....บาท

[] 2. ทำนา.....บาท

[] 3. ทำสวน.....บาท

[] 4. เกษตรผสมผสาน.....บาท

[] 5. เลี้ยงปลา.....บาท

[] 6. เลี้ยงสัตว์ปีก.....บาท

[] 7. เลี้ยงโค.....บาท

[] 8. เลี้ยงสุกร.....บาท

[] 9. อื่น ๆ (ระบุ).....บาท

รวมค่าใช้จ่ายในภาคการเกษตรทั้งสิ้น.....บาท

17.2 ค่าใช้จ่ายนอกภาคเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

[] 1. ค่าอาหาร.....บาท

[] 2. ค่าเล่าเรียนบุตร.....บาท

[] 3. ค่ารักษาพยาบาล.....บาท

[] 4. ค่าเครื่องนุ่งห่ม.....บาท

[] 5. อื่น ๆ (ระบุ).....บาท

รวมค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรทั้งสิ้น.....บาท

18. จำนวนมูลค่าสินทรัพย์ที่ท่านมีอยู่

[] 1. บ้านมูลค่า.....บาท

[] 2. รถยนต์บรรทุก.....บาท

[] 3. อุปกรณ์การเกษตร.....บาท

[] 4. โรงเรือน.....บาท

[] 5. เงินออม.....บาท

[] 6. อื่น ๆ (ระบุ).....บาท

19. จำนวนเงินออม

[] สหกรณ์.....บาท

[] ธ.ก.ส. บาท

[] ธนาคารพาณิชย์.....บาท

[] อื่น ๆ (ระบุ).....บาท

20. แหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพและการดำรงชีพ ท่านได้จากที่ใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

[] 1. ของตนเอง.....บาท

[] 2. ญาติพี่น้อง.....บาท

[] 3. สหกรณ์.....บาท

[] 4. ธกส. บาท

[] 5. ธนาคารพาณิชย์.....บาท

[] 6. นายทุน.....บาท

21. จำนวนหนี้สินทั้งหมดที่ท่านมีอยู่

[] 1. หนี้สินเกิดจากการประกอบอาชีพและการดำรงชีพในภาคการ

เกษตร.....บาท

[] 2. หนี้สินเกิดจากการประกอบอาชีพและการดำรงชีพนอกภาคการ

เกษตร.....บาท

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ในเขตสหกรณ์นิคมพรวัว จำกัด
ต่อการจัดที่ดินของกรมส่งเสริมสหกรณ์

ความคิดเห็น	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
22. สภาพความเป็นอยู่ของท่านดี กว่าตอนที่เข้าครอบครองที่ดินตอน แรกหรือไม่					
23. สภาพบ้านของท่านดีกว่าตอนที่ เข้าครอบครองที่ดินในตอนแรกหรือไม่					
24. ด้านสาธารณสุขของท่านดีกว่า ตอนที่เข้าครอบครองที่ดินในตอนแรก หรือไม่					
25. ด้านความปลอดภัยของท่านดี กว่าตอนที่เข้าครอบครองที่ดินในตอน แรกหรือไม่					
26. ด้านศิลปวัฒนธรรมของท่านดี กว่าตอนที่เข้าครอบครองที่ดินในตอน แรกหรือไม่					
27. ด้านการศึกษาอบรมของท่านดี กว่าตอนที่เข้าครอบครองที่ดินในตอน แรกหรือไม่					

ภาคผนวก ข
ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล นายประพจน์ ไกดา

วัน เดือน ปีเกิด 24 ธันวาคม 2500

ภูมิลำเนา กรุงเทพมหานคร

ประวัติการศึกษา

2522	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (คอมพิวเตอร์ธุรกิจ)
วิทยาลัยพณิชการพระนคร กรุงเทพมหานคร
2524	ปริญญาตรีบริหารธุรกิจ (บธ.บ. ระบบสารสนเทศ)
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กรุงเทพมหานคร

ประวัติการทำงาน

2522-2528	นักวิชาการสหกรณ์ 3-4 สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสมุทรสาคร
2528-2537	นักวิชาการสหกรณ์ 4-5 ฝ่ายสำรวจและจัดสรรที่ดิน
กองสหกรณ์นิคม กรมส่งเสริมสหกรณ์
2537	นักวิชาการสหกรณ์ 6 สำนักงานสหกรณ์จังหวัดภูเก็ต
2537-2540	นักวิชาการสหกรณ์ 6 ฝ่ายจัดนิคมสหกรณ์ กองสหกรณ์นิคม
กรมส่งเสริมสหกรณ์
2540-2542	เจ้าหน้าที่บริหารงานส่งเสริมสหกรณ์ 7 นิคมสหกรณ์ชะแวง
จังหวัดระยอง
2542-ปัจจุบัน	นักวิชาการสหกรณ์ 7 ฝ่ายจัดนิคมสหกรณ์ กองสหกรณ์นิคม
กรมส่งเสริมสหกรณ์